

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Az országos magyar gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tulajdonosa.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest (Köztelek), Üllői-út 25. szám.

Nem tagoknak előfizetési díj:
Egész évre 30 korona, félévre 10 korona, negyedévre 6 korona.

Az egyesületi levelezés feljegyzése alatti:
Főosztály és kiadóiroda: Fővárosi Géza és OMGE, Irgaságú,
Földes szerkesztő: Soltészay Zoltán az OMGE szerkesztő-egyes.
Kéziratokat a szerkesztőség nem küli vissza.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEI.

A Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének VI. rendes nagygyűlése.*

(1901. évi december 16-18-án.)

Folytatás az előző számban.

A Fejérmegyei gazdasági egyesület javaslatára az önálló vámtérület ügyében.

Rubinek Gyula: Tiszelt Szövetségi Nagygyűlés! Azon körülmény, hogy a Fejérmegyei memorandummal kapcsolatban igen terjedelmesen foglalkozott a közzétartás szakosztály és az igazgató-választmány a közös és az önálló vámtérület kérdésével, továbbá, hogy ugyanezen vámtérület alapján a Köztelekben nyilvánosságra hoztam azon nézeteket, amelyek ott kifejezésre jutottak, felment attól, hogy hosszasan indokoljam álláspontomat s csakis arra szorítkozom, hogy röviden hozzátessem a vitát. Először tisztán csakis egy kérdésre fog szorítkozni és ez a memorandum azon állítása, hogy a Szövetség múlt évi állásfoglalása nem egyéb, mint a közös vámtérület mindenképpen.

A közös és önálló vámtérület kérdése nem a múlt szövetségi nagygyűlésen dőlt el, hanem 1896-ban, amidőn a kiegyezés lejártán előtt az Országos Gazdasági Egyesület fel lett kérés arra, hogy mondana véleményét a közös, s illetve az önálló vámtérület s általában a vámszövetség kérdésében. Ez a kérdés 1896-ban tárgyaltván, egyhangú határozattal emelkedett az, hogy a közös vámtérület bizonyos feltételek mellett, bizonyos kautálakkal előnyösebb az országra nézve, mint az önálló vámtérület. 1896-ban tényleg megalkotották a kiegyezés s mint törvény bevezetését. 1900-ban már törvényes alapon állunk, akkor tehát a Nagygyűlés előtt nem az a feladat állott, hogy önálló vagy közös vámtérület, nem is azt kérdezte a kormány, hanem azt kérdezte, hogy milyen legyen a jövő vámpolitikája, tekintettel

* A nagygyűlés első részéről szóló tudósítás megjelent a „Köztelek” 1. évi 99. számában.

a vámtarifá revíziójára és tekintettel a lejáró kereskedelmi szerződésekre.

Már most azt hiszem, hogy amikor a nagygyűlésnek egy ténnyel kellett személni, azaz, hogy mi a közös vámtérület alapján állunk 1907-ig, csakis azon alaphoz kellett kiindulni, mert hisz a törvényt megváltoztatni módunkban már nem áll s a kiegyezést felmondani nem lehet, kőt az minket 1907-ig s ezt csakis akkor bonthatnók fel, ha hogy Ausztria a viszonszereget megszerzi. Ha ez következik, akkor önmagától bekövetkezik az, amit a Fejérmegyei gazdasági egyesület óhajtat, hogy az önálló vámtérületnek nemcsak a jogi, de a gazdasági alapjára is kell helyezkedni; ha ez így áll, akkor nem illetheti ezt a határozatot a vád, hogy mindenképpen a közös vámtérület mellett dönt, mert kellett, hogy ezen alaphoz induljunk ki, amely törvényes alapja volt akkor az országnak és kellett, hogy ez alapon állást foglaljon a jövő vámpolitikája tekintetében, mert ha az önálló vámtérület mellett foglalt állást, lehet, hogy szép területi viszonyok határozatokkal hozott volna, de nem szólt volna a felvetett kérdéshez az irányban, amely irányban megkérdőjeletem a kormány részéről.

Ezzel a váddal szemben Tiszelt Szövetségi Nagygyűlés még börtökömd arra utalni, hogy mi volt tulajdonképpen az 1896-iki és az 1900. évi állásfoglalás lényege, iránya és szelleme. Az 1896-iki állásfoglalás rámutatunk arra, hogy az ország gazdasági fejlődése érdekében olyan törvényes és kormányzat intézkedéseket kell élethelyzetben, amelyek a fokozatos gazdasági különválaszt Ausztriától lehetővé teszik. És ez az állásfoglalás nemcsak óhajokat állított fel, de rá is mutatott a módokra, amelyekkel ő ezt keresztülvitelnének tartja. Az első főkövetelmény volt, hogy mi a fogyasztási adó területén teljesen elkülönítsük Ausztriától nemcsak foglalt és formailag, mint ma már tényleg megtróvát — de közösen vámvonalon felállításával, ugy hogy a kölcsönös forgalom lehetősége teljesen megszűnjék. Az volt akkor az állásfoglalás, hogy miután a fogyasztási adó elkülönítése a mi fogyasztási adó politikánkat fogja függetleníteni Ausztria fogyasztási adó politikájától, s mi ezzel a fogyasztási adó

politikával a mi mezőgazdasági iparunk tudjuk függetleníteni és tetszés szerint fejleszteni, a mezőgazdasági iparok fejlesztése pedig a mezőgazdasági javait szolgálja s azt abba az előnyös helyzetbe fogja juttatni, hogy a későbbi átmenet az önálló vámtérülettel sokkal könnyebben fogja lehetővé tenni, mint hogyha előkelés nélkül beleugrunk a szövetségbe.

Ezt az állásfoglalást a Szövetségnek mindenki helyesli, aki a fokozatos haladás barátja. De az 1900. évi május 8-iki szövetségi nagygyűlés határozata még azt mondja, hogy 1907. évtől követőleg oly gazdasági intézkedések léptendők elbe, amelyek oly közösen vámvonal felállítását is lehetővé teszik, amelyek a szerb és olasz határvámkedvezmények formájára csakis Ausztria és Magyarország nézve valódnak érvényben, de az a legelső követelmény, se a reciprocitás elve alapján egyetlenegy nemzet se követhet. Ez volna a második lépés, amellyel idővel a fokozatos átmenet alapján megengedni, hogy Magyarország idővel gazdaságilag is különváljon Ausztriától.

A Szövetség állásfoglalási határt ugyanazt tartandják, amit a Fejérmegyei gazdasági egyesület keresztülvitelné, ami, csakugy ő gúgnak akarja keresztülvitelni, a szövetségi állásfoglalás pedig fokozatosan.

Mert méltóztatnék megengedni, hogy feltegyem a kérdést, hogy micsoda reményeink vannak arra nézve, hogyha rögtönösen az önálló vámtérület állásfoglalásra helyezkedünk?

Előző előadásomban, a közzétartás szakosztály ülésén és a Köztelekben közzétett és kifejtett álláspontom alapján utalok arra, hogy a remények, amelyeket a fejérmegyei memorandum a minden átmenet nélküli különválaszt esetre jósol, nem fognak teljesedni és sokkal realisab ezelnék az az átmenet, amely a különválaszt való fokozatos átmenet elvét valjja magának.

Az is méltóztatnék mondani, hogy elsősorban Ausztria érdeke a közös vámtérület fenntartása egy oldalról s míg a másik oldalról ismét azt méltóztatnék mondani, hogy Ausztria — ne higyük — hogy azokat a követelményeket el fogja fogadni, melyeket mi támasztunk. Amint igaz az, hogy Ausztriának nagyobb

A MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE, BUDAPEST, V., ALKOTMÁNY-UTCZA 31.

szállítjuk:
Jenner-Pasteur intézet oltóanyagait,
melyek a legjobb tudományos módszer szerint.
Pertik professor felügyelete alatt készülnek.

- Árak:
A rendes Pasteur-féle oltóanyag sertésenkint 12 fill.
A szörmas tartós oltás 18 .
Egy birkaoltás lépene ellen 12 .
Egy ló v. szarvasmarha oltás lépene ellen 24 .

SERTÉSORBÁNCZ ELLEN
A rapid szörmas az orbáncos fertőzések keltet sertéseknek 1-2 óra alatt biztosan megmeneti a veszélyt.
A tartós oltóanyagot a sertések jól tűrik, nem okoz utalagos megbetegedést, nem fognak le az állatok, és egy teljes esztendőig védve maradnak.

érdeke a közös vámterület, mint nekünk, akkor másrészt igaz az is, hogy el fogja fogadni azon követelményeket, amelyeket mi a közös vámterület fenntartásához fizűtünk és hogya ezen feltételek elfogadtatnak, akkor helyes a mi kiindulási pontunk, hogy Magyarország gazdasági életének jövő fejlődése minnek a közös vámterülethez köt, mert feltételeinknek Ausztria részéről való teljesítése esetén a közös vámterület előnyösebb Magyarországra is fogja élvéni, nemcsak Ausztria.

Hogy pedig ez eddig nem történt meg, ennek a magyar gazdatiszadsadalom volt az oka, amely eddig 30 év alatt nem szervezkedett, kívánságai nem formulaizáltak, hanem a szabad kereskedelem állapontjára helyezkedett és Ausztria előnyére felülhitt a külföldi importóknak, amelyek belénk nevelték a szabad kereskedelmi irányzatot s így ki lettünk szolgálatra Ausztriának anélkül, hogy rekompenzációt kapnánk volna. (Igaz, ugyvan.)

S miután ennek tudatára ébredt a magyar gazdatiszadsadalom s miután a fokozatoság elve mellett ránk nézve előnyösebb helyzetet tudunk teremteni s miután 1907-ig amugy is törvényes módon áll a közös vámterület nagyrészt a tisztelettel javaslom a t. Szövetségi Naggyűlésnek, hogy az 1900. május 6-iki naggyűlési állásfoglalását továbbra is fenntartani méltóztatassék. (Hosszantartó zajos éljenés és taps.)

Dr. Palzs Gyula a Fejérmegyei gazdasági egyesület részéről mindenekelőtt köszönetet mond a végrehajtó-bizottságnak azért, hogy szives volt ezt a tárgyat a naggyűlésre felkészítve soroztatva felvenni a módot nyujtani arra, hogy a Fejérmegyei gazdasági egyesület állapontját indokolhassa.

Előadó ur hivatkozott azon nagy terjedelmű munklatára, amelyet a Köztelekben ezen kérdéssről közölt s amely válasza volt a Fejérmegyei gazdasági egyesület memorandumára. Tehát pedig hivatkozott arra, hogy tulajdonképpen a Fejérmegyei gazdasági egyesület állapontja a törvény mostani intézkedése mellett teljesen felesleges, miután 1907-ig kötvé vagyunk. Ez a kérdés némileg plauzibilisek látszik, de nem az akkor, mikor elővassuk az indoklásokat azon határozaton, amely a Szövetség egyik állapontját magában foglalja. Ezen indoklásban nem az van a kérdés, hogy az egyesület el a közös vámterület, mert a törvény kezintek e tekintetben 1907-ig megkötötte, hanem az van mondva, hogy azért fogadjuk el, mert Ausztriától különválni lehetetlen, mert tönkre megy mezőgazdaságunk s nem fogjuk élvéni azt az előnyöket, amelyeket 33 évben egytűltünk alatt nem tudunk elérni.

En szives beolgozom annak kimondásába, hogy azért fogadjuk el a határozatot, mert a törvény nem engedte, de hogy az az oka, hogy azt mondjuk Ausztriának, hogy nem tudunk nélkülete megélni, — ezt én nem fogadtam el és indoklaton tartom a Fejérmegyei gazdasági egyesület állásfoglalását.

Sajnálja, hogy nincs módjában kitárni az indoklat és nyomtatott aljos érveket, amelyek az egyesületet arra indították, hogy a Szövetség határozatával szemben állást foglaljon, de előadók szemben összefoglalja mégis az érveket, melyek egyesületet e kérdésben vezérelték. Előadó ezen alapon támasztja leginkább a Fejérmegyei határozatot s behoznyította azt, hogy a védvámok 1901-ben a gabonaméneknél és különösen a búzára nézve érvényre jutottak s ezzel a Fejérmegyei állapontot megdőntöni vélte. A Fejérmegyei memorandum nem állította azt sohasem, hogy a védvámok érvényesülni nem fognak, hanem hogy a védvámok a mi viszonyaink mellett bizonyos esetekben és években fognak érvényesülni, értezte ezalatt, hogy rossz természetű években érvényesülni fognak a védvámok, a Fejérmegyei határozat azt állította, hogy a gabonavédvám bármily magas legyen is, az nálunk csak rossz természeti években érvényesülhet. Magyarország évi szükséglete búzában 26 millió méterháza, Ausztria-

nkor főlünk körülbelül 10 millió méterháza kell, tehát akkor, midőn búzatermésünk a 38 millió méterháza meghaladja és a midőn Ausztria kenyérmagtermése a normális 28—30 millió méterháza teszi, a védvám minden egyéb okoktól eltekintve, már azért sem érvényesülhet, mert ilyenkor a közös vámterületnek fogyasztási feleslege van, melyet vagy a külrepgé kell kivinnünk, vagy részben az ocsó árak folytán emelkedő fogyasztással lithon kell felhasználnunk, vagy pedig átvisszák azt mint készletet a jövő termésűk terhére.

Az elmúlt 1900. évben 37 millió búzatermésűk mellett, daczára annak, hogy a rossz rozstermés folytán a buza egy része a rossz pótlására volt felhasználandó (a mely mennyiség körülbelül 3 millió méterháza teszi), a védvám oly kevéssé érvényesült, hogy árának feletti a kiviteli paritás körül mozgottak. Hogy az idei 34 millió méterháza termés mellett az 1 frt 50 kr. búzavédvám érvényesül, ez csak a Fejérmegyei határozat állapontját igazolja. És ha azt látjuk, hogy a 75 krajczáros és 1 frt 50 kros évármény tényleg érvényesül, többet nem követezik, hogy ma a 4 ftos évármény legyen az érvényesülő. A fogyasztás a 8 frt 50 kros búzából közzel kenyérrel meg sejt, hogy mennyire képes a fogyasztás a saját szükségletet redukálni és a drága búzát másféle szurogattalummal helyettesíteni, annak elkéltans példáját Ausztria 1897. évi kenyérmagfogyasztásában látjuk, mely azon években kerek 10 millió méterházaival vett kevesebbet a normálisnál.

Megengedi, hogy a gabona-védvám nagy mértékben érvényesülne akkor, ha az évek leg többében állana az, hogy a monarchia megsztint gabonakiviteli állam lenni. Ez az alap ma még nagyon ingatag, mert csak egyhány és egész abnormális esztendő adatain alapszik, tehát éppen nem, vagy legalább még most nem tudunk arra, hogy a magyar mezőgazdaság jövőjére ezt az ingtagat alapra bizzuk. Tény az, hogy a közös vámterület kenyérmagfogyasztása az utolsó 4—5 évben lényeges emelkedést mutat.

Amig 1891-től 1893-ig kiviteli többletünk gabona és lisziben 7—8 millió méterháza tett, az 94-ben hírtelen 17 1/2 millió méterháza, 95-ben 20 millió méterháza, 96-ban 23 millió, de 1896-ban a közös vámterület kiviteli többlete már ismét 4 millió méterháza-ra emelkedett. Követeztek az 1897. esztendő, midőn a közepes 40 millió méterháza helyett Magyarország búzatermése 23 millió méterháza, Ausztriáé pedig a normális 12—13 millió helyett csak 9 millió lett. Aztán jött a 98-ik esztendő 36 millió méterháza búzatermésével és 1899. év egy tírtől 38 millió méterháza, 1900. év 37 millió méterháza búzatermésével. Ezen években volt gabonabehozateli többletünk 1897-ben 0-8 millió méterháza, 1898-ban 7 millió, 1899-ben már ismét 2 1/2 millió méterháza, 1900-ban pedig 3 millió méterháza kiviteli többletünk lett.

Ezen adatok tehát egyelőre csak annyit bizonyítanak, hogy közepes természetű a közös vámterület jelenleg éven anyit természet gabonaménekből, mint amennyire szüksége van. Már ilyen közepes természet mellett is tehát a gabonavámok alig, vagy csak kis mértékben érvényesülhetnek. De ha tényleg azon mértékben érvényesüléne, ahogy kívánjuk, úgy nagyon valószínű, hogy a középben alul természetű mutatókhoz néhány millió méterháza hiányt 10 forintos búzárral mellett egyrészt a fogyasztás csökkenése, de főképpen a természetis emelkedése bőven kiptolná. Valóságos, rediis és pénzben kifejezve nagy értéke annak a védvámoknak tehát csak a rossz természetű években volna, amidőn a 30 millió méterháza búzánk épen arra elég, hogy a természetis szükségletet kielégítsék, amidőn tehát a védvám által felemelt gabonáért nem az osztrák, hanem a magyar fogyasztó fogja nekünk megfizetni.

Értünk legközelebb ilyen időt 1898-ban,

amidőn a buza ára védvám nélkül közel 16 forint volt. Megengedem, hogy 4 frt 50 kr. védvámul 19—20 frtot kapjunk volna érte; de hogy egy földművelő országban rossz természetű idején, amidőn minden egyéb foglalkozás pang, az így kenyérünk nem a gazda boldogságát, hanem valóságos köztársasági és társadalmi veszély jelentenek, azt felesleges bizonyítani.

Az az állatermelő és állati termelkekre követelem védvámot illő, arról a Fejérmegyei határozat azt mondja, hogy teljesen érteketlen, mert ezekben a közös vámterületnek állandó kiviteli többlete van, tehát a védvám nem érvényesülhet. Az előadó erre vonatkozólag odanyilatkozott, hogy az állítás minden alapot nélkülöz azért, mert ha Szerbiával szemben elzárkózunk, akkor nem hogy állandóan feleslegünk lesz, de ellenkezőleg: az állatkereslet nálunk óriási mértékben fog emelkedni és az állatgyógyászat is nem remél eredményeket biztosit. Itt egy nagy tévedés forog fenn.

A statisztika a következőket mondja: 1891-től 1900-ig a közös vámterületnek vágós és ignarhaban az állati termelkekből állandóan 100 millió korona értékű kiviteli többlete volt. Ha ebből a közös 25 millió koronát tévő szerb behozatalt levonjuk, még mindig évi 75—135 millió korona kiviteli többlet mutatkozik. Lehet, hogy az előadó csak a kivitt és behozott állatok darabszámából csinálja meg a mérleget és azután azt mondja, hogy a szerb állatbáhozat megállításával a közös vámterületnek állandóan nem lesz feleslege, mert a 80,000 darab 20 kilogrammas szerb sertés fejében is lithon tarthatunk 80,000 darab 3 méterháza sziszot ökröt, akik az nem, hanem a szerb behozatalt megállítás után is még mindig lesz a monarchiának közel 100 millió korona értékű feleslege állandóan és állati termelkekből, mely iflyóram teljesen lehetetlennek teszi, hogy a védvám ezeknél bármí csekély mértékben érvényesüljön.

Ha tényleg megkapjuk a gazdaság mezőgazdasági védvámokat, úgy természetesen, hogy azokat a mostani vámszabályok megváltoztatásának kénytelenek az osztrákoknak engedélyezni. Hogy ez mit jelent számokban kifejezve, arról csak akkor alkothathat magunknak fogalmat, ha megjegyezzük, hogy a Magyarországra behozott vágnyagjaira és selyemárukra váms az 1882. évi pámtörvény szerint 153 millió koronát tett ki, vagyis ennyivel drágábbak fizetjük az árakat a mostani vámszabályok megváltoztatásáig, azaz a felemelendő vámmal?

Az 1900. év adatai szerint Magyarország kivitele gabonában, lisziben és hüvelyesekben — mert csak ezekkel fog a védvám érvényesülni — 439 millió koronát, 1899-ben sokkal kevesebbet tett ki. Tegyük fel, hogy ezen természetűnél a védvám által 25%-os forintos búzárral felemelt 10 forintos búzárral felemelt meg, akkor ez a gabonaméneknél a magyar gazdára évi 110 millió korona bevételi többletet jelentene oly rosszabb természetű években, a midőn a monarchiának bevételi szükséglete van, a midőn a védvám érvényesülne. Ezzel szemben ha védvám által nem 25, hanem csak 20%-al emeljük a Magyarországra behozott 800 millió korona értékű gyártmányt árárt, az az összesség, melyet a magyar fogyasztó, tehát a magyar gazdát az osztrák iparnak minden évben többlet fog fizetni, 172 millió koronát tesz ki.

A magyar gazdák válságos helyzetét nem egyedül, sőt nem is legnagyobb részben a természetnyarak hanyatlása okozta. A kellő forgalmi tökéhez az 1897. 7—8-ig a gazdasági válság a vászárói értékeknek rohamos csökkenése, a közvetlen és közvetett adóterhek folytonos emelkedése, az örökösödési jogszabály sokkal nagyobb pusztítást vittek végbe, mint az a különböző leg

mely a 80-as évek előtti és a mostani terményárak között fennáll.

Hogy a terményárak felszólalása a gazdaság helyzetében lényeges változást hozzon, azt csak közgazdasági helyzetünk megváltozása képes előidézni. Ezt a közgazdasági állapot pedig a közös vámterületi keretben megváltoztatni képtelenek vagyunk. Nem is kell ahhoz nagy nemzetgazdasági lenni, hogy felszámoljuk megdőbentől voltunk a mi helyzetünk, hogy egy pénzügyi ország mely gazdasági terményével még most is a földérv egy jelentékeny részét viszi ki a külföldre, melynek összes nélkülözhető ipari és gazdasági termelése 1200 milliót tesz, csakis gyártmányokért mintegy 900 millió koronát fizet évente a külföldnek: fono- és szövötparanczikkért 385 millió kor., bőrpapczikkért 55 millió kor., ruházati tárgyakért 68 millió kor., cipő és csizmákért 19 millió k., fehérmennyeit 14 millió kor., kalapokért 10 millió kor., gyertyákért 4 millió kor., paszományokért 9 millió kor., esernyőkért 4 millió koronát stb. fizetnek évente Ausztriának.

Azok, kik a magas védvámok mellett fenntartott közös vámterület alapján akarják a magyar mezőgazdaság továbbfejlesztését, azt érke inkább azon veszik elő, hogy az ösztönözöket, melyekkel az önálló vámterületre való átmenetet a magyar mezőgazdaság fenyegeti. Ezen veszik elő, hogy a közgazdaság nagyon súlyosak lehetnének, ha az önálló vámterület létesítése az Ausztriától való teljes elszakadásunkat, vagy a vámbáhorot jelentené.

Erre senki sem gondol. Ez a fennálló politikai kapcsolat, a geográfiai és közgazdasági egymásra utaltság azonban kizárják. Idő-ről-időre megújuló kereskedelmi szerződésben mindig megtalálhatjuk a módját, hogy az osztrák iparnak biztossabb és kedvezőbb piacot nyújtsunk, mint a miénk az észak-Szériában, a Romániában vagy épen Oroszországban talál.

Azok, kik az önálló vámterületet követelik, tulajdonképpen nem akarunk egyebet, mint hogy a jelenleg fennálló vámszövetség közjogi formájának megváltoztatásával előkészítsük Magyarország egyoldalú őstermelő közgazdaságának lassú fokozását továbbfejlesztését, az állatalakulást és előkészítsük a magyar ipar létesítésének lehetőségét.

De ha tényleg úgy van az, mint az előadó állítja, hogy végzezzük az önálló magyar vámterület és ha tényleg csak a közös fogasztási terület fenntartása és a mezőgazdasági védvámok elnyerhetése érdekében kívánják a közös vámterület fenntartását, miért nem érvelnek úgy, a hogy azt a gyakorlati ésszelenség és e mellett a magyar politikai érdek is megkívánja? Miért nem mondják, hogy megcsináljuk az önálló vámterületet, kidomborítjuk a magyar állam önállóságának egy lényeges oldalát és ebből az erős száncból, mely a végsőre való elököltségünket fogja a másik felénk bemutatni, a siker sokaknak nagyobb akkútsáival fogjuk kiüzdeni mezőgazdaságunk számára mindazon engedményeket, melyeket a május-6-iki határozat magában foglal és a melyekőt a magyar mezőgazdaság felvirágzását várják.

Az előadó felhívásának logikus következménye az kellene, hogy legyen, hogy az esztre, ha követelményünk a maguk jellegességben nem érvényesíthető akkútsáival fogjuk kiüzdeni a kevessebbel is — mert inkább tartunk fenn azt a magyar mezőgazdaságot a jelen állapot fotogztatásával és javításával, sem hogy az önálló vámterülettel végképp megsemmisítsük. Ezt a logikai kapcsolatot nem csak az osztrák közvélemény és az osztrák kormány, hanem a magunk kormánya is fel fogja fogadni és ennek a következménye más nem lehet, mint a leengedés — a megvakulás.

Az a szomorú valóság, hogy Fejérmező állásponzt az ország egyetlen gazdasági egyesülete sem támogatja, korántsem azt igazolja, hogy az ország gazdalkozsága ezt a véleményét

nem helyesli. Hisz ezt megcsofolja maga az a tény, hogy a magyar városaink, nem az erős fejlődést, hanem hirtelen aratásukkal a gazdaság az önálló vámterület programjával küldtek közel száz képviselőt az országgyűlésbe. Csak a magyar közvélemény zsidbátságát, a magyar gazdalkozságnak indolenciáját igazolja az a szomorú valóság, de ebből egészen más következtetést kell levonni. Epen ez az indolenciája a közvéleménynek házi annak nagyobb felelősségét azok aláírta, kik állásuknak tekintélyüknek, a személyükben méltán ösztönös közbizalommal fogva arra hívták, hogy a közvélemény irányítsák és kifejezésre juttassák. Kéri a fejrmezői memorandum állásponzt a további tárgyalás alapján elfogadni.

Baross Károly: Tiszelt Szövetségi Naggyűlés! Kérem nehezemre csak a felszólalás nyagszámba szónok után, mint dr. Paizs Gyula, mert nem készítek ellenkezőt. Az azonban nem halgathatok akkor, hogyha ezen körben homlokegyenest ellenkezőjét állítják azoknak az elveknak és törekvésnek, amelyeket mi 12 év óta közdünk. A mi törekvésünk alapja az, hogy első sorban Magyar-vámterületi tárgyalásokról beszéljünk, mely lehet tiszelt Naggyűlés, hogy egyszerűen a gyárkérményeket beérjük a 6 forintos buzával; mert hogy ha önkormányt majd a föld, akkor Magyarország 75% földművelő lakossága nem fogja fogasztani az iparcikkokat. Az ipar és kereskedelem csak akkor foghat nagy, ha a földművelők sok munkájára legnagyobb képességűt helpest agrárpolitikát emeljük és erővess teszünk. Előttöm szék statisztikával jött elő a szerencsére volt az énlki asztalon egy statisztika, amely nem oly nagyunk mutatja a monarchia buzákvitelét, mint előttöm szék felhozta.

Paizs Gyula: Ez gabona?

Baross Károly: Kérem, a gabonát ne keressük a buzával. Előttöm 64-65-iki állította össze a statisztikát, 1894-ben hozottunk 280,219 q-t és kivittünk 666 ezer q-t, tehát kiviteli többletünk volt 360 ezer q. ez szemben nem tessék az őrlési engedélyt elfelejtett, ennél több buzát hoztunk be, mint amennyit kivittünk, tehát kiviteli többletünk volt, mert ezt mesterségesen csináltuk meg, mert az őrlési engedélyt nem hoztunk 188 ezer q buzát és kivittünk 678 ezer q buzát. A kiviteli többlet tehát 490 ezer. Már most az őrlési engedélyt még több buzát hoztunk be, mint amennyit kivittünk, tehát mesterségesen csináltuk a törvény és váms kijátszával, kiviteli többletet Magyarország, 1898-ban szintén a millió q-val hozottunk, az őrlési engedélyt a bevezelt. Tehát a mi politikánknak az az alapja, hogy Magyarországnak megszűnt gabonakivitelét állni lenni a vámkülföldre s ez az alapja igaz és erre az alakra építjük az az egész gazdasági politikánkat. Egy híres amerikai közgazdasági ír megírta 50 év előtt, hogy nyersgabonát a földművelők távolról szállítsanak barbakörökbe való munkát. Szorok kellene emelni ennek az írának az évszámával megjelölve, amekor megszűnt Magyarországnak kivitelét állni lenni és buza és egyéb nyersterményeket távoli országoknak termelni.

Az állatvámoknál sincs igaza előtte szónok, és amit az iparról mondott, az se állja meg a lábát. Az Ausztria minden szőlő terményét állított össze, mely megdőbenté közzé mutat. Nemcsak az osztrák ipar nyom bonnítunk, de a vámkülföldre ipara is. Az önálló vámterületnek én nem vagyok ellensége, csak egybe nem megyek bele, abba t. i., hogy márol hónapra megcsináljuk. Most fogjuk megkötni a kereskedelmi szerződéseket a külföldi államokkal és a kereskedelmi Ausztriával az állatvám vámterítára vonatkozólag. Ha keresztülvisszük, hogy nyersterményaink lényegesen magasabbak lesznek s ha ki tudjuk csinálni a rengeteg keleti buzát, olasz búzát és szerb márbát, akkor oly terményárakat kapunk Magyarországon, amelyek a gazdasági örési tegeinket jobb fogasztó ké-

peségét emelik s hogy ha az osztrákoknak bizonyos ipari kedvencményeket kell adni, ott csak egy kis esztérősségre van a kormánynak szüksége; mert oly dolgoknál, amelyekből van a vámkülföld behozatala, meg kell adni bizonyos védvámot, s hogyha ezt 10—15 év keresztül vittem, akkor együtt leszek az urakkal a külön vámterületben.

Lázár Pál: Tiszelt Naggyűlés! Én az önálló vámterület híve vagyok s ezen meggyőződésomat én csak megosztotta Paizs beszédével. Baross Károly felróttate az az amerikai közgazdász, ainek szöveget akar emelni, mert ez a közgazdász arra hívatkozott, hogy külföldre nem szabad, nyersterményt termelni.

Baross Károly: Nem értetem feltevé Carey-t, azt mondtá, hogy távoli országok részére nem szabad.

Lázár Pál: Én azt hiszem, hogy előttem szoló más dolgokat is összetevészedt a ő azt hiszi, hogy itt vannak olyanok is, akik a tekintetben más meggyőződésben vannak, hogy Magyarország jelene és jövője csak a mezőgazdaság alapján építhető fel. De tessék meghinni, Baross Károlynak, hogy ha mások az önálló vámterület mellett állnak, akkor lehetnek ép úgy barátjai a mezőgazdaságnak is.

Szólok még a kérdésnek egy másik oldalát kívánja megvilágítani. Törvényeink szerint, az ugynevezett Széll-formára szerint 1907-ig bizonyos feltételekhez vagyunk kötvé. Ez a feltétel az, hogy ha Ausztria részéről 1903. év elejéig a reciprozitás meg nem értették, a feltétel fennmarad, megcsinátunk, akkor törvény bizonyos konvencziákat ír elő, amelyek elsősébe az önálló-berezedekek. Hogyha azonban ideig nem sikerül Ausztriával végegyeremény vámszövetséget megalkotni, akkor eo ipso az önálló vámterületet kell berezedekezni. Én megnyugosom abban, amit előadó ur hangoztatott, hogy a gazdasági magunkat megcsinátunk, az előttelek egy közös vámterületnek, hogyha a mezőgazdasági érdekek ezen új szövetségben jobb védelmet nyernek, mint a régién. Ugyanez hangoztatta Baross is, hogy itt vannak a vámtarifák, ezek tárgyalásoknál ki fogjuk eszközölni, hogy a mi igényeinknek megfelelően számítsanak a tételek és csak ezek alapján fogunk belenneni az önálló vámterületbe. Ha a vámtarifák egy oly hangoz emelkednek, amelyek szeretnek a vámszövetség ezen előtteleit egyszerűen elköbzni. Ha szerződés kötünk, s ha nem ismerjük annak előtteleit, akkor lehetetlen ezen szerződés tárgyalásába is belobosajkózni.

Bátor vagyok a következő határozati javaslatot a Tiszelt Naggyűlés elé terjesztjen, kérem annak elfogadását.

1. Mondja ki a Szövetségi Naggyűlés, hogy Ausztriával az 1907. évet követő időre a váms és kereskedelmi szövetséget csak a nemzetközi váms- és kereskedelmi szerződések alapjául szolgáló vámtarifák megállapítása után tartja megköthetőnek.

2. Mondja ki a Szövetségi Naggyűlés, hogy teljességben fenntartja az 1900. évi Szövetségi Naggyűlés 7 pontja (C) alatti határozatát, melylyel a fellezelen határidőrelet feltétlen ellátását követeli.

Gróf Dessewffy Aurél elnök javaslata hozza, hogy az előd elbároltossága miatt a tárgyalás felbontassuk és delután, 4 órakor a Köztelek ülésében folytatssa a Naggyűlés a napirendelen lévő kérdés tárgyalását (Helyeslés.) Ezzel az ülést berekeszti.

Déliánál Bűs.

Gróf Dessewffy Aurél elnök megnyitja a foylatolagos ülést s arra kéri a szövetségi tagok kitűdését, hogy leterjeszték röviden és a tárgyalás előttem szöveget feljelenen a Naggyűlés a napirendelen lévő kérdés tárgyalását (Helyeslés.) Ezzel az ülést berekeszti.

Blaskovics Ferenc: Tiszelt Naggyűlés! Örömdetem azon felszólalásoknak, melyek deléltől öröslöknek a külön vámterület mellett szözlött, örömlen emelem, daczára, hogy magam legalább elméletben és elvileg, a meddig lehetőséges és a meddig a közös megegyezés méltu-

nyos alapon eszközözhető, a közös vámtérlőt létező vagyok. (Helyeslés.) Hogy miért örültem a felajánlásoknak, azt később magyarázom s egyelőre megjegyzem, hogy miért vagyok a közös vámtérlőt mellet. Ha figyelemmel kísérjük a legújabb kor közgazdasági fejlődését, azt a tengerpartú óriás versenyt, a mely az egész európai termelés elnyomni igyekszik, mindentől önkénytelenül felméri a mentési eszme, hogy Európának lehetőleg együttesen kell védekeznie. E tendenciával egy létező vámtérgyűlés nem tartászára anknaközben, hogy ott, hol éppen mint Magyarország és Ausztria közt, melyek egymást kiengesztelik, méltányos s mindkét fél érdekében szemmel tartó megegyezés lehetséges volna s hol másrészt indokolatlan az elkülönítés, mert egyrészt nélkül zudítja akár a tengerpartú, akár Oroszország, Románia vagy Szerbia nyers-terméneinek versenyt s Ausztriára pedig zsidóit, német- és Franciaország s egyáltalában az ipari államok versenyt. Ez elvileg, az én megegyezéses szerint így van. Ha azonban látom a gyakorlatban a viszonyokat, melyek a közös vámtérlőt mellett eddig voltak, azt konstatacióhoz, hogy ezen közös vámtérlőtől a hasznát Ausztria, a kárt Magyarország szenvedte, mert mi az az osztrák iparnak, mely piaciunkat magosa védővámmal védték, azok pedig az alacsony védővámmal folytán nélkül zudított Szerbia, Románia és az orosz buza versenyt, lenyomták mezőgazdasági termelésünk árát. Ezen akar segíteni a Szövetség 1900. május 6-ki állásfoglalása, mely határozatban kifejezést talál az, hogy a megállapítandó autonóm vámtarifában gondoskodni kell a védővámmokról, amely megegyezéses szerint egyenként épűg biztosítja az a közös vámtérlőt, mint mi az osztrák iparnak bizossága. Ha ezt kezesztőlünk sikerül, én a közös vámtérlőt hie vagyok. Paizs véleményében foglaltak csak egy rövid megjegyzésre szorítkozom. Ő azt mondta, hogy a védvám áremelő hatása csakis akkor érvényesül, ha nálunk rossz termés és az országban az árak nem feltétlenül. A gázdat ép az nyomja, hogy mikor rossz termés van, akkor sem tud a külföldi verseny behatása alatt kellő árát elérni. Paizs másik megjegyzésére azt hozza fel, hogy külön vámtérlőt esetén is ha a védvámokat felállítjuk, akkor is az ipari termékek körülbelül abban az ában fogjuk megvenni; amennyiben mi megfizetjük az ipari vámmokat fogyasztásunk drágulásával, oly mértékben megkönyöljük ill nálunk az országban a megfelelő gyárak létesítését, mert csak annyival magasabb árban értesítjük szintén az ő iparcikkeiket, tehát annál könnyebben prosperálnak. E egy két-élt kard s a közgazdasági kezdelegesség szándékában helyes ország, mint mi, csak fokozatos küzdelem törvényét tart. Vegyük kifeje, hogy azért ürvendek a külön vámtérlőt melletti felajánlásoknak, mert az osztrák egész viseléstől azt kell következtetnünk, hogy ok érzik, tudják, sőt meg vannak róla győződve, hogy a Korona nem akarja megengedni a külön vámtérlőt felállítását, s Ausztriában azt hiszik, hogy mi félünk ezen külföldi vámtérlőtől, s ezért nem akarjuk konzolidálni a vámtérlőt, melyeket mi követelhetünk egész méltányossággal. Ha az átmenet a külön vámtérlőre nem járna nagy rázkódásokkal, feltétlenül ragaszkodnék ahhoz csak azért, hogy annak kapcsán az osztrákokkal méltányosan alkudhassunk.

Mérey Lajos: néhány oly észrevétel tesz az előző javaslattal ellentétes úton, melyeket ill a nagyrégiés előtt elhelyezni. Nem lehet az önálló vámtérlőt bevezetni. Ez észrevétel elsője, hogy előadó hangsúlyozza az egyértelműséget, amellyel a gazdalkodás a közös vámtérlőt melletti nyilatkozik. Igaz ugyan, hogy a gazdasági egyesületek közül eddig nem akadtak az önálló vámtérlőt kérdésében, akár a Szövetség határozata ellen álló foglalkolt volna, de midőn a Nagyrégiés előadja a közös vámtérgyűlésbe, hogy nemcsak a gazdasági egyesületekből áll a közönség, és rövidültek lennénk,

ha ha nem látom a közönség többi részét is. Ha a meghoztatás megmondható, hogy nem tegnap óta, hanem 34 óva tárgyalja az ország e kérdést és sohasem hallgatták el a törvényhatóságok, hogy az önálló vámtérlőt alapján állanak s a törvényhozashoz 18 törvényhatóság adta be a kérvényt és legalább 10 képviselői választatot meg, kormányparti képviselő is, ki az önálló vámtérlőt hie. Nem helyes tehát úgy odállítani a kérdést a nagyrégiés elé, hogy nincs az önálló vámtérlőt nem közönségének és nagy pártja. A másik amit az előadó javaslatban kifogásol, hogy bár-mennyire óvakodunk kell, hogy politikai szempontból és közgazdasági szempontból kelőképp mérleljük a kérdést, a közgazdasági szempontért óvakodunk kell feladni a politikai igazságot. Előadó magyarázóval beszél s ez alatt Ausztria és Magyarországot érti, szóló ezt módosítást kéri, hogy vagy tetszik odadni a javaslatba, hogy a magyar monarchia nyugat felé való kivételé stb. vagy „a két monarchia nyugat felé” stb.

Szólt előtt nem kevésbé fontos, hogy mindíg csak azt hallja, hogy a vámtarifára védekezésük így kell kezelni, hogy meg legyen védve a közös vámtérlőt, az osztrák iparnak véde az osztrák iparosok érkeke is. Szólnak magya érzelme kérdésben osztrák érdeket nem képvisel, mi a magyar érdekeket védelemzük, a többi bizuk az osztrákokra s majdnem tulajdoságnak nevezhető, hogy mikor ill tisztán anyagi kérdés eldöntésénél mások érdekeiről akarok gondoskodni.

Bubáks János: Az a mi érdekünk is, hogy megvegyék a buzánkat.

Mérey Lajos: Hogy megvegyék-e a buzát, erre nézve szólnak az a nézete, hogy a vita eddigi folyamata alatt azt nem bizonyította be csak, hogyha a közönség nem sikerülne, a buza-felvezést külön vámtérlőt esetén képezek nem vagyunk eladói. (Egy hang:) eladjuk, de milyen ában? A kérdés, hogy a buza iparcikkeket én képes vagyok példái akár franciaia, akár német terménnyel, de Ausztria nem képes nélkülözni; igenis megveszi a magyar buzát, ha olcsót és jobbat nem kap máshol; de ezzel adósak a közös vámtérlőt hívei, mert hogy az osztrák behozhassa olcsóbban az idegen buzát, arra nincs eset. Ha bizonyos lenne, hogy ha az amerikai buza bejött ill áron az osztrák területre, mint a mily áron mi beviszük, akkor csakugyan megoldandó lenne a helyzet, de látuk két-három hetfel, hogy az amerikai kanzas buza bejön Aussigig s ez megírta a Neu Freue Presse, a magyar merkantilisták hivatalos lapja és parturium montes, et nascitur ridiculus mus. S kiált, hogy bejött 150 mássa buza, meg a magyar buza árát 120 mással rácsúzzal. Az önálló vámtérlőt elvettem én abban látom, hogy az ország minden pillanatban, minden megváltozott viszonyok között nyomban segíthet a bajon, ott, ahol az mutatkozik, holott 10 évi szerződésünkkel 10 évig nygóni fogjuk a rossz szerződés következményeit.

A vita folyamán délelőt az előadó azt mondta, hogy az önálló vámtérlőt nem lehet feltétlenül jónak s a közöset feltétlen rossznak mondani. Ez hatalmas ér mellett, mert azt be tudjuk 30 év óta igazolni, hogy rossz a közös vámtérlőt. Mikor Paizs azt mondta, hogy a magyar mezőgazdaság tönkre fog menni, nagy tévedésben van, mert a magyar mezőgazdaság megmarad, az tönkre nem megy, de a magyar gazdaság tönkre nem megy, pedig azt nem lehet visszazsarnálni semmiféle közös vámtérlőt szerződéssel, mert oly előnyök, amelyeket 30 év alatt elvesztettünk, visszazsarnálni nem lehet.

A fémjérmény memorandumot azzal az egy fontos körülménnyel védi, hogy emlékeztet a Nagyrégiés a kassai kongresszus lefolyására. Ott Zsigmondi nagy előterjesztés elvitánylított, 2 pontja ellen egy felszólaló tiltakozott és az ottani jelenlételegy gazdalko-

vélemény következtében a kongresszus ettől akkor elállott, hogy a kongresszus a világháború előtt, hogy igenis nem egyhangyul nyilatkoztak meg a közös vámtérlőt mellet, hanem a vélemények megosztottak és az egyesület eljárásának egyértelműsége érdekében...

Rubinek Gyula előadó: Nem az OMGE, és nem a Szövetség tartotta a kongresszust.

Mérey Lajos: de ott is magyar gazdák voltak. Elismerni, hogy az OMGE-nek nem illenék állásfoglalás váltataitja igen bajos s rendkívül bántó, hogy 1900. május 6-án másként döntött, de sokat tesz az ételnél a feltámlás. Ha mi a közös vámtérlőt melletti állásfoglalásunk erősitjük, azt indokoljuk úgy, hogy az önálló vámtérlőt nem mint mumus, hanem a megegyezéses szerint mint legjobb megoldás mutatkozik, amelytől nem félünk, hanem ahhoz ragaszkodunk. Nyilván meg kellene mondani, hogy ezt követeljük mert bennünket megillet, hisz nagyon jól tudjuk, hogy az önálló vámtérlőt elfogadása esetén rosszabbul jár az osztrák, mint mi. Az OMGE, ha ezt nyíltan kimondja, tekintélye nem csorbul, sőt a magyar közönség előtt emelkedni fog. Mert hisz ezen előttem fekvő javaslattal következtetése mindenki számára nyilvánvaló, hogy a közös vámtérlőt az a konzekvenciának nem fogadjuk el. Egy jó társégytelenség az 6 nemes munkáját minék kisebbítjük azzal, hogy következtetéseit rossznak mondjuk. En tehát az esetben, hogyha a határozati javaslat első bevezetéséből „se részleteiben, se következtetéseiben” kihagyatuk s a harmadik bekezdésben a b) pont utolsó része vagy a közönség által elfogadott és a külföldi behozatal ellen kellően védekezhessen”, kihagyatuk, mert a helyzet olyan, hogy nem a külföldi behozatal ellen kell védekezni, hanem az 1899. évi XXX. t.c. alapján önállóan rendelkezünk. Ezen kitévél helyett javaslom a d) pontba beilleszteni: amely szerint „nagy szerződés nélkül” állapot esetén az 1899. évi XXX. t.c. 1. §-ának 2. cikkében az a) pontban szereplő előadóval együtt a fent idézett t.c.-világos előzeteséről megfogódnunk, hogy Lázár Pál pótvajásata helyes és törvényes, azt is szívesen mélyeből pártolom.

Gróf Zichy Jenő: Mérey nézeteit osztja s csak azért szólalt fel, mert Majláth gróf delőlőti bizottság kívánt kommentárt fűzni, aki utalt arra az állásfoglalásra, hogy a nemzetnek, amely mindenkit megrossz és a köztűnt való viszály. Szólt arról fel, hogy ezen dramataha jövünk és a konkolty elhívte, egyöntelt megállapodásra nem jutunk. Polemizálva Baross Károlyival, hangoztatja, hogy nem szabad elentéte állítani azon faktorokat, a melyekre kell bizozni a jövőndő fejlődésünket, és az ország jövőndő gazdasági és iparos, kik testvérek, akiket sztrávalásztán s egykét egyöntelt, a másikat diadara juttatni nem jogos és észszerű, mert az okos közönség azon alapok, hogy milliói a nemzetnek a családokban erősbödjének, ha egy állan erős akar lenni, annak nyersterményeit fel kell dolgoztania. Hát hogy állunk a számmakk tisztelt Urain! Szomorúan állunk, mert meg a tegegyeszerült nyers-terményeket ha megvegyük, azoknak óriási részét külföldőr hozzuk be feldolgozás végett. Szintessük meg ezt a szomorú állapotot, hogy grammatik legyünk továbbra is Ausztriának, elég volt ebből 33 esztendő, többet ebből nem kérünk!

Laehle Hugo: Paizs delőlőti beszédének egyrészt rektifikálja. Paizs az említette, hogy a Fejérvármegyében gazdasági egyesület az önálló vámtérlőt érdekében megindított mozgalomban teljesen egyedül maradt s nem családokhoz hozzá egy vidéki gazdasági egyesület sem s ebből Paizs azt a következtetést vonja le, azt a szívesen hangoztatott frázist használja, hogy a gazdalkodásnak indolens és cözé maradt a Fejérvármegyey egyetl egyedül. (Egy hang:) ugy a közönség nemcsak a közös vámtérlőt, hanem a Szövetség megkötöte javaslattal az egyes gazdasági egyesületekhez és a mi egye-

sültünk az aradi, ezt rendez választmányi ülésében tárgyalta, és iri a Szövetséghez, sőt az 1900 május 6-ki naggyűlésen is le szövegezték és sikerült is álláspontra keresztülvinni s teljes mértékben csatlakoztak a Szövetség akkori javaslatához. És mi történt Izzelt Naggyűlés ? 1901. évi nyarán jön a Fejérvármegyei Gazdasági Egyesület és azt követeli, hogy akkor a viszonyok nem változtak semmit, hogy akkor mi változtassuk meggyőződésünket? Mi tárgyalta a Fejérvármegyei Egyesület átiratát, de tekintettel arra, hogy meggyőződésünket nem változtathatjuk, úgy mint a kabátunkat, tehát álláspontra kellett megmaradni a kérdés az Fejérvármegyei Egyesülettel. A többi egyezt szintén így tett és hogyha valakik magyarázatát várja érhet: a Fejérvármegyei Gazdasági Egyesület követelt el akkor mulasztást, mikor nem az 1900 évi május 6-ki szövetségi naggyűlés előtt fordult a társaság-szűkekre, akkor tán akadt volna olyan, ki a Fejérvármegyei Gazdasági Egyesülethez csatlakozott volna. De a tárgyalás után álláspontra jut az egyetemes választásnak.

Rubinek Gyula előadó:

T. Szövetségi Naggyűlés!

Nem tehetek róla, de az önálló vámtérről való elvárogó képpel is úgy vagyok, mint akkor a választásokoknál naggyűléstől való kivétel. Kik Magyarország mezőgazdaságának boldogulását és felvirágzását az aranyvalta életelbárpítástól remélték. Az aranyvalta idősokai a pénzügyminiszter szerint már bekövetkezett, de nem hiszem, hogy a pénz megszorodott volna a számbán, sőt ellenkezőleg, megfogott.

En az hiszem, hogy az önálló vámtérről lehozott remények, melyek mindnyájunk lelkeiben élnek — hasonlólag fognak bevalni, mint az arany valutánál történt.

Azonban T. Szövetségi Naggyűlés, szabadon nekem in medias res térsi s röviden reflektálni mindazokra az észrevételekre és argumentumokra, melyeket az előttem felszólalók hoztak. (Hallak! Hallak!)

Azazk mond, a hit a legutolsó szónok, Mérey Lajos mondott, hogy nem is vettem be határozati javaslatomba — illetve a közgazdasági szakosztály, a mely azt akceptálta — hogy a fejérmegyei memorandum nézetét, mint tévedés alából kiindulok, sem részleteiben, sem következtetéseiben nem osztjuk.

A közgazdasági szakosztályban első felszólalásban részletesen foglalkoztam a fejérmegyei memorandum tévedésével: mert példánl Paizs Gyula mai felszólalásának kinyilatkoztatta, hogy a védvámok hatátsában hisz, hogy azok be fognak következni rossz termésű években, holott a fejérmegyei memorandum az ellenkezőt állította —

Dr. Paizs Gyula: Nem állította!

Rubinek Gyula: hogy az ellenkezőt állította a memorandum, azt bátor leszek felolvasni (olvasza):

„Mert ha csakugyan az az, hogy a monarchia megszűnt gabonakivételi állam lenni, hogy buzákvizitellik nincsen, sőt abból már jelentékeny behozatalra szorultunk, úgy a buza árak multi és jövő évi alakulása, tipikus magja az arany felvételnek helyességét, hogy a gazdaság védvámok a jelen viszonyok mellett ép oly kevéssé érvényesülnek, mint ahogy jelenleg sem jut kifejezésre a buza árában az alacsony 1 ft 50 kros buzáváram.”

Ezt az állítást megdöntik a tények, mert a londoni buzarához képest ma a mi buzáváram 3 krosnál magasabb, tehát a vámtévedés érvényesült.

Reámutatunk különböző a közgazdasági szakosztályban tartott előadásom alkalmával, hogy ez rég eldöntött kérdés s mi a felett feleslegesen vitatkozunk, hogy a védvámok van-e hatása, vagy nincs hatása. Ezt t. naggyűlés, a gyakorlatban már rég eldöntött kérdés; Francia-, Német-, Olasz- és Spanyol-

ország példája igazolja, hogy a védvámoknak van hatása. Tehát olyan kérdés felett vitatkozunk, amelyet a gyakorlati élet már rég eldöntött s amely alapon egy új vámpolitikai irányzat épült fel.

Nem osztottham a memorandum érvései az 1 ft 50 kros buzáváramot illetőleg sem, mert buzávámtalunk háromnegyedére szerb buza volt, amely pedig 75 kros vámtól jött be. Nem osztottham azt sem, hogy 2000 millió kor. értékű a mi évi termelésünk, mert a hiteles statisztika szerint 5000 millió korona stb. Ezek oly ténybeli tévedések, amelyek eléggé indokolják, hogy a memorandum állításai részleteiben sem osztjuk.

Paizs Gyula foglalkozott állatfogyalmunkkal is az azt mondja, hogy magam is belátom tévedésemet, mert igaz ugyan, hogy a szerb állatbehozatal egyforma mennyiségig a mi németországi állatvilágunkkal, de minőségileg nem egyforma. És ez lényeges különbség T. Naggyűlés! De hiszen ezt sohasem tagadtam, mert nem is tagadtam, hiszen azt tudjuk, hogy Szerbiából sovány állatok hoztak be hozzánk, mi pedig Németországba hízott marhát viszünk ki, de állítottam s állítom most is, hogyha Szerbia felé elzárkózni fogunk, akkor az állatvilági kényezlet jelentékenny csökkeni fog, nemcsak azért, mert Szerbia fölül a minőségileg silány állatbehozatal kizárkáz, hanem azért is, mert a szerb állatállomány teljesen kizárkáz Európa fogyasztásának táplálásból. Mivel pedig ez esetben csak vágot alkalhan fog ide bejöhetni Szerbiából a marha és mi csak vágot alkalhan fogunk Németországba kivihetni, oda mi inkább kijuthatunk jók minőségű husunkkal, mint Szerbia.

De az hiszem, ha szerb állatbehozatalunkat tekintjük, itt egy sodoratos változás állott be. Eddig soványsertéseket hoztak be Szerbiából, most felhízaltá hozzák be, tehát azon közvetítő haszonlót is elestünk, hogy a mi sovány sertéseinket tovább adtuk és a Szerbiából behozott sertéseket felhízaltuk. Ezért is szükséges, hogy a határozat Szerbiával szemben ne osztsunk.

Azt is méltóztatnék felelelni, hogy micsoda óriási vámtévedésekre lehetne számítani a külön vámtérről felállítás esetén, míg most mily óriási összeggel adóznak a külföldnek pamut, selyem stb. behozatal révén. Paizs ur azonban a teljes vámtól veszi ezen számítás alapját; pedig tudjuk azt, hogy ipari termékekkel túltelmesülünk s a vámt sohasem érvényesül, mert ha érvényesülne, akkor nem szabad volna egy darab árunk sem bejönni a külföldre.

Ily kombinatív összedőlásoknak tehát sohasem lehet a teljes vámtól venni.

De tovább menve, azt említi Paizs, hogy micsoda hátrány volna abból, hogyha akár 25%-vámot fizetünk nyerterményünkünk után Ausztriában, ha nekünk egyenlő feltételek mellett lehet az ott versenyezni? Vajjon a magyar termény silányabb, mint a többi?

Nos, a magyar gazdának ugyan mindegy, hogy 1 ft vámtól fizet-e vagy többet, ha egyenlő feltételek mellett kénytelen konkurálni az osztrák piacon, mert ott is úgy járunk, mint Németországgal, hogy Amerika és Oroszországgal, tehát a jelen jog az egyéb országokhoz hasonló osztrák szorítás ki Ausztria fogyasztásából s akkor háiba hivatkozunk jó buzáinkra és lisztinkre. Ezért nem viszünk ki Németországba buzát, mert inkább veszi az amerikai és orosz buzát, jeleül annak, hogy ezen államok olosóbban természetesen, mint mi, különösen az amerikai gazda, nem vámtól ad, ezzel a magyar gazda nem vámtól versenyez.

Egy hang: Ez nem áll!

Rubinek Gyula: De áll, az Egyesült-Államokban csak fogyasztási adó van az egészül-Egyesült-Államok gazdáinak egy q. buza termelésére 4 ft 50 kr.-ba kerül, míg a magyar gazdának 650—7 frtba s azt a nagy adóteher agron fogja nyomni.

És kérdem T. Naggyűlés, hogy ezen adó-

teher és buzaállítási költség az önálló vámtérről esetén csökkenni, le fog esni? Sőt ellenkezőleg: emelkedni fog, mert hisz mindnyájan elismerjük, hogy a mezőgazdaság fogja viselni az önálló vámtérről költségit.

Nekünk ép azért kell a vámtévedés, hogy 8—10 ficos gabonakivétel tudjunk elérni s hogy az adóteher el tudjuk viselni.

Azt is méltóztatnék hangsúlyozni, hogy mi felénk az osztrák retortiózó; hisz amit erőll van szó, akkor természetesen, hogy ennek valamilyen káros behatásának kell lenni. Az ma feltétlenül bizonyos, hogy mi feleslegesen kívüli a retortiózó érozásokkal nem akarjuk, de nem is logikus, mert ha meg tudunk egyezni a ma létesülő alapon, hogyha meg tudjuk a közösséget kötni, úgy, hogy mi elzárhatjuk magunkat vámpolitik s megvédhetjük termelésünket, akkor miért ne tegyék ezt? Mert azt nem lehet vitatni, hogy a közös vámtérről feltétlenül rossz, mert akkor Ausztriának is az volna, ha a közösség abszoluto rossz volna. Nem felénk az önálló vámtérről, hanem az új jövedelmek, azt sugallja, hogy az elzárkózás, mai korszakában tartunk meg védett fogyasztási területünk, mert minden állam így tesz, s azt hisszük, hogy az átmenet kövért fenn kell tartani a közösséget, míg megerősödünk arra, hogy az önálló vámtérről átterjünk. Elég hiba volt, hogy eddig mindig oly gazdasági politikát érvényesült az osztrák és magyar monarchiában, mely mindennel számolt, csak a mezőgazdaság érdekeit nem. De ennek oka első sorban a magyar gazdáközönység, mely mindig a szabadságkedelem irányát képviselte 1887-ben és 1882-ben is, a mikor felanjártak az agrárvámokat s azok nem kellettek. Könyvelésünk és öngyilkos politika volt Magyarországgal szemül, hogy megelődte, hogy saját területünkön, amely megelődkezett az iparkérek beözönlése ellen, de a mezőgazdasági termelés védelmére! megleledkezünk. Ne kövessük el tehát most ismét azt a vézetes hibát, hogy a megelőd fogyasztási területet eldobjuk magunktól.

Felozottak az is, hogy nem fog Ausztria a Magyarországgal szemül elfogadott vámtérről. Ha nem fogadják el akkor azoknak lesz igazuk, kik az önálló vámtérről akarják, de ekkor nekünk is igazuk lesz, mert ez esetre is előrelátunk s akkor mi is az önálló vámtérről követeljük s az 1899. évi XXX. L-cz. azon követelmények kifolyása, melyeket az OMGÉ. vámtérről, mert e törvény nem jött volna úgy létre, amint létre jött, ha az OMGÉ. állást nem foglalt és ha az önálló vámtérről úgy lesz, az első sorban az OMGÉ. érdeke lesz. (Ugy van!)

Nem tudom, hogy Ausztriában keresztülmegy-e az a javaslat, de rendelkezéseimre áll egy fűzet egy érkezteléről, melyen Ausztria legelőkelőbb iparosai, kereskedői és iparistilletlenül kérték a teljes részt a ahol egyenlő ellenköltség nélkül határozat emelkedett az a nézet, hogy az új vámtárról van a mezőgazdaságot az eddiglétl hatékonyabban, erősebben kell megvédeni és elfogadták az osztrák agráriusok vámtévedéseit . . .

Mérey Lajos: Igen, de különölegenyek is azok, mint mi! (Derültség.)

Rubinek Gyula: Igen, de különölegenyek is azok, mint mi! (Derültség.)

Rubinek Gyula: Igen, de különölegenyek is azok, mint mi! (Derültség.)

totunk, hogy az a tőke, amely dolgozik és produktív, felannyi sem jövedelmez, mint a tőke, amely csak dolgoztat és hitelez. Hát hogy lehetne itt jó dolga a munkának??! Meltőzöttannak szét-néni Budapest nyomorgó munkásainak ezrei közt. Ezek a szegényemberek. Menekültek, a tőkének a földdel és kisparral megvittolt esata-teréről menekültek a fővárosba, ahol czifra paloták épültek, persze kölcsönben. Megkezdődött a nagy építkezési láz, a míg egyes vidék gazdaságai nem kaptak munkásokra, az alatt az építőipárnak tiszeyinyi munkás serege szaporodott fel a fővárosban. Immár a tőke és térről is vissza vonult, az építkezés megszűnt s a mesterségeves felterlődött munkások ezrei ipar és kenyér nélkül maradtak. Hát nem szatirja a sorsnak az, hogy amikor azon tanácsokhoz, hogyan lehetne visszatérni a nemzeti véde-kenység számára egy ötvenezre kivándorlót, ugyanekek meglévő munkaeöriök is parlagon hevernek?!

Milyen tisztelt Naggyüles! Én ezt a kivándorlást egy nagy gazdasági és társadalmi kötelesség tünetének tartom, melynek okaival, költségköznyével és orvoslásával egyszer már alaposan számolni kell.

Ez a célja a kivándorlási bizottságnak akkor, amikor a kivándorlással kapcsolatos gazdasági és társadalmi kérdések alapos megvitatása céljából országoszi kongresszusok tartását javasolja mindazon vidékeken, ahol ez a kérdés aktuális, bevonsával mindazon társadalmi tényezőkhöz, melyek tanácskozásai révén egy nagy, a gazdasági élet minden körébe benyúló közgazdasági program feljölthetik ki. Az ország helyviszonyai; gazdasági fekvése és a kivándorlás iránya szerint a bizottság négy zónát állapított meg, úgy mint, Erdélyt, a Felvidéket, a Dunántúlt és Délvidéket, melyek központjaiban volnának tartandók az országoszi kongresszusok, melyek megállapodást a pozsonyi állítás kapcsolatában tartandó országos gazdakongresszus elé lesznek terjesztendők.

Az alábbi határozati javaslatot terjeszti elő: Mondja ki a naggyüles, hogy a kivándorlási mozgalmával kapcsolatos összes gazdasági és társadalmi kérdéseknek a legelsőbebb körökben leendő megvitatása céljából a kivándorlási révén érdekeltek részvételével tartandó országoszi kongresszusok tartását, karöltve az illető vidékek gazdasági és társadalmi testületivel.

Ilyen kongresszusok rendezésére elsősorban Erdélyt, azután a Felvidéket, a Dunántúlt és a Délvidéket jelöli ki.

E négy országoszi kongresszusnak a helyi érdekeltségek levonásával leendő előkészítése és rendezése az OMGE. kebelében működő kivándorlási bizottságot kéri fel. Miklós Ödön: Rámutatott a törvényhozá-son erre a kérdésre, de nem talál meghallgatás-ára. Akkor azt mondták, hogy a kivándorlást megakadályozni, korlátozni nem lehet, mert az egyéni szabadságkát gátat vetni nem lehet. Ha csak ez a kivándorlás azon vidékekről szólna, melyekre előadó rámutatott, akkor azt azt mondanák, hogy ime itt az ellentét, hogy ime itt a fővárosban megtölt a nép, munkaelőllők vannak ezrek és a letarolt vidékek lakossága tengeren túl keresi boldogságát! De négy év óta az ország leggazdagabb vidékeiről oly arányú kivándorlás indult meg, amely megdöbbentő. Szűk egyetemlő azon vidékekről gazdasági egyesületi vezetéssel kísérő kérdést s iparkodik munkaközvetítés után szándéki a helyzetet, de ennek az árnyék lehetetlen normális társadalmi eszközökkel gátat vetni s egy év alatt Borsodmegyéből 2 ezer elsőrangú munkaelő vándorlót ki, mely évi 250—300 fírot megkeres. Ez oly megdöbbentő jelenség, hogy szűk egyetemlő elleni kérelmek feljöltek, melyekkékel kapcsolatban ankté hessésk össze a kérdés megbeszélésére. Azok után, melyek a határozati javaslatban foglaltak, örömmel venné szölo, ha Borsodban tartanék meg a

felvidéki kongresszus, hol már elő van készíve a kérdés és szempontból is szeme köze lehetne nézni a dolgoknak.

Itt nem hallgathatja el a szomorú képet, mely előtte állott akkor, mikor a kivándorlókat maga is látta s kutatta az okokat. A kivándorlásnál két oly nagy tényező játszik közre melyet legelőnyösebb nehéz lesz; az egyik a szervezlet s a másik az egyes vállalatok, bankok meg az ország haladásának fizetési, melyek valóságos fehérrabzolagkereskedést üznek évi tízezer órá, melyben a munkás valóságos héltávra válik és teljesen elveszti egyéni individualitását. Amerikában a pénz rendkívül nagy vásárló ereje sarkalja az odakerülő munkást, mert nem előlőzötassék feledni, míg nálunk a dollár, mely 2 ft 56 krt ér, odakint a mi egy forintunkkal egyenértékű egység s tessék azt is figyelembe venni, hogy rendkívül olcsón él a munkás, úgy hogy keresetéből 25 centet félre tud tenni naponta, ami a mi pénzünk szerint 75 kr., úgy hogy évenként 2—300 fírot hazra tud küldeni. Ha tekintete vesszük, hogy Amerikában egy intelligenciával nem bíró ember lozomerejt 3000 dollára értekelik s 400,000 ly közgazdasági lozomerejt magyar munkás van Amerikában s ott azt 50 millió dollárért értékelik, mely összeg évi kamata 60 millió dollár, ha ennek felét hazaküldi is a kivándorlót, ez nem ér fel azaz a rendkívül nemzeti veszteséggel, — nem is beszélve a gazdasági veszteségről — ami vidékeinken elől a kivándorlás folytán.

Nemzeti veszteség ez, melyet erőlyesen sürögés orszolni kell. A határozati javaslatot elfogadja azzal, hogy februr havában Borsodban is nemcsak az érdekel gazdaközönység, de minden tényező bevonsával ebben az ügyben értekezlet tartassék.

Bujanovics Sándor: Tisztelt Naggyüles! Mielőtt javaslataimat és észrevételeimet megtenném, a nagyok megemlékezni a kérdés előzményeiről. Úgy vagyunk e kérdésről, mint Magyarországon minden kérdésről, hogy nem akkor foglalkozunk vele, mikor a baj kezdődik, de foglalkozik azzal a közvélemény széles körben akkor, mikor már a baj nagy, mikor már az orvoslás igen nehéz. En 20 évvel ezelőt a gazdakörben a sárosszegyi kivándorlási tartandó előadást s iparkodtam arra az irányadó, a dolgokkal foglalkozó közgazdasági tényezők figyelmét felhívni. Persze a kivándorlás akkor szük körre, az ország határszél tájainak kivándorlásra terjedt s akkor az volt a vélemény, hogy azok azért vándoroltak ki, mert rosszul bántunk tőjünkkel. S e dologban nem történt semmi, daczra annak, hogy csakelyeskedés, mások is a törvényhozáson a kérdés nem egyszer emeltek fel szavukat s nem egyszer mutattunk rá a folyton terjedő bajra és kériük, sürgették annak orvoslását, nem a kivándorlás erőszakkal való megakadályozását, t. i. utelvek kidásánának megtiltását, hanem a baj okainak orvoslását, a mely ténny eddig igen kevés, vagy majdnem semmi sem történt. A baj most már oly arányú, hogy nem tisztán csak a felvidéki tőtokra terjed, hanem Magyarországon sok helyen a vagyonosabb osztályok is keresnek jobb hazát a jobb kereset végett, a kik itt tisztességesen megélhetnének s megmaradhatnának.

Ma itt felszök előlőtték ez a határozati javaslat, alaposan megvitatva, a közgazdasági szakaszokról élt és ahhoz hozzájárulok s teljes egészében elfogadom.

A Naggyüles az előadó által bejeszterzt határozati javaslatot elfogadja.

Buday Barna előadó: előterjeszti ezután a bizottság javaslatát a kivándorlási ügy törvényes szabályozására nézve. A cézél itt nem az, hogy a kivándorlót visszatartassanak, hanem az, hogy a kivándorlás által okozott károkat, azok teljes jóvódelmet törjonek, mert az államnak kötelessége jóvódelmet adni polgárainak akkor is, hogyha a sors vándorbot ad kezebe.

A harmadik pontot, mely azt tartalmazza, hogy csak az a kapitalista, aki előlőtték ki, hitegzandó család tagjainak megélhetése hitegzitva van, kihagyttk utólag a javaslatból, mert erre nézve a nézetek még nem forrtak ki kell érlelni.

A bizottság az alábbi javaslatot terjeszti a naggyülesre elő: Mondja ki a naggyüles, hogy a kivándorlási ügynek törvényes rendezését sürög követelménynek tartja. Miert is felkéri a kormányt a kivándorlási kérdést országosan szabályozó törvényjavaslat mielőbbi benyújtására.

A hozandó törvénynek a Naggyüles nem akarja a kivándorlást mesterségesen megakadályozni, csak az általi érdeket és kötelességet kívánja összeegyeztetni az egyének jogjával és érdekeivel. Ennek megfelelőleg a törvényjavaslat előtt most fő szempont, a kivándorló erkölcsi és anyagi érdekeinek védelme kell hogy legyen.

Utóalással Német- és Olaszország kivándorlási törvényeire, a naggyüles a törvényes rendezésnél figyelembe vendő főbb szempontokat alábbiakban foglalja össze:

1. a kivándorlási ügy országos vezetésére és felügyeletére kivándorlási tanács szervezendő, mely a) a kivándorlási mozgalmat irányítja s a kivándorlókat tanácsokkal látja, b) az utazási ügyekről közeledgetést ad s megfigyelte felügyel; c) ellenőrzi a hájtájékel elbírását és a kivándorlóknak a hájtársulatokkal köntendő szerződését; d) külligye képvisletünkkel áltendő összehötötést tart fenn s a kivándorlók védelme érdekében az első lépéseket megteszti; e) veszélyes utárványokra néz a közvetített betiltja.

2. A kivándorlótól hazaküldött pénzének állami felügyelet alatt való kezelésével külön intézményt bizándó meg.

3. Az északamerikai Egyesült-Államokba kivándorlást engedélyt csak az kaphat, aki a hájtóje megváltásán kívül az Unio által megkövetelt 150 korona összeget készpénzben felmutatni tudja.

Bujanovics Sándor: ajánlja az utólag kihagyott pont felvételét, a Sáros megyei gazdasági egyesület kivándorlási bizottsága és a rajta kívül álló közök is foglalkoztak a kérdéssel s felterjeszték intézked a kormányhoz és törvényhozáshoz a kivándorlási ügyében. Ajánlja hogy azok, akik védtekeket és Amerikából hazagyúgnak, ezt tegyék nekik lehetővé. Ugyanis sok olyan nem teljes körű egyen vándorolt ki Sárosból, akik nem mere vissza jönni mert védtekezettségét nem teljesítvén, besorozták őket, pedig ha visszatérnének hasznos polgárvá válnának az országnak. Az utelév arczképpel látandó el, mert sajnos tapasztaljuk, hogy az utelév kézről-kézre vándorol se a kivándorlást növeli. Igaz, hogy egyes kivándorlók segítik otthonhagyott családjukat, de mennyi az olyan, aki kereseteképpen családjátógat hgyvén itthon vissza, azok eltartása a község terheit hgyvén a községnek a költségét az elfogadással, hogy aki kereseteképpen családtagjainak megélhetésére nézve biztosítottokat anti egyáltalán képtelen, annak ne engedessék meg a kivándorlás nehogy itthon hagyott családtagjait a község terhére legyenek.

Mérey Lajos: Elfogadja a javaslatot még egy pótlást ajánl azonban a javaslatból. Ne fízünk utján óhaját fölvesztéssel sem, hogy ha a kormány kivándorlási ügyterét készíti, terjeszti az ő törvényjavaslatot a bevándorlási szabályozásáról is. A másik javaslatom az, hogy kéresek meg a kormányt, hogy mindkét javaslat megvitatás végett az egyestilethez küllide meg. Kiegészítene tehát az előadói javaslatot azzal a pótlással, hogy felkéri a kormányt, miszerint a kivándorlási törvényjavaslatot ha áltendő a véleményadás végett az OMGE-nek küllide meg.

Gróf Dessewffy Aurél ehök ezután kimondja határozatát, hogy a naggyüles a kivándorlási bizottság javaslatát *Bujanovics*

Sándor és Mérey Lajos javaslatával kibővíti előfoglalja.

A német vámtarifája.

Rubinek Gyula: Az Egyesült-Államokból kiindulva egy új irányváltozás érvényesült az európai államok vámpolitikájában az eddigi vámpolitikai irány helyett, amely a kereskedelmi szerződéses alapon — és mondjuk inkább a nyílt — szabad kereskedelmek alapján állott és ezáltal tűzte ki azt, hogy az árak minél nagyobb tömege, minél nagyobb tövolságra szállítassék, tehát a közvetítő haszonra alapította az ország boldogulását. Ezzel szemben az új vámpolitikai irányzat a nemzeti munka és termelés védelmét hangsúlyozta, mert nemzeti alapból indulván ki, első szűkségnek tartotta, hogy az ország termelői osztálya védezesnek meg, mert különben a beföldi termelés meg tönkre. Ennek számos következtését nagyon tapasztalhattuk annak a ferde közgazdasági politikának a következményeké, amely az előző vita folyamán sokszor hangsúlyozott és amely azt a végszertű tévedést követte el, hogy míg az osztrák-magyar monarchia egyik termelési ágát teljesen megvédi addig a másikat teljesen kiszolgáltatja az idegen versenynek.

Ezen a magyar gazdák által is örömmel üdvözölt vámpolitikai irányváltozászt Németországban tényelt vált oly vámtarifában nyert kifejezést, melyet a magyar gazdák is kívánának maguknak.

Mikor a német tarifa közzétettét, az osztrák napilapjában kiadották a jelszó, hogy a németekkel kereskedelmi szerződést kötni nem lehet, retortáival kell tehát élni a vámbáborba keveredni.

Ez a hang ismét azon tanácsadó hangja, ki nekünk évtizedeken át azt a helytelen gazdasági politikát kiszolgált, amely gazdasági érdekeinket Ausztriának kiszolgáltatta.

A vámbáborba keveredni a gazdasági vesztesség lesz Magyarországra, s így az ÖMGÉ. közgazdasági szakosztálya idejében tiltakozik az ellen az osztrák törekvés ellen, mely ferde közvélemény teremtésével Magyarországgal megfizeteni a német vámbábor költéseit.

Hogy mennyire fontos érdekünk, hogy a magyar védvámok mellett is Németországgal kereskedelmi szerződést kötve igazolja a forgalom alakulása, mert oda irányuló forgalmunk ⁴/₅ edrésze mezőgazdasági termény, melyet magyar védvámok mellett is ki tudunk vinni, míg Ausztria nem lesz képes kivinni ipari terményeit a fokozottabb vámelemes folytán. Erre nézve szóló néhány adatot idéj.

A VI. főcsoportban a gabona, hüvelyesek stb.-ből a kivitelnek az utolsó három év forgalmi átlagában 100 millió kor. érték volt az ország legnagyobb része arra, malta, csekély buza és liszt volt, mely inkább csak a minőségért fizetek meg.

A vámelemes dacára a német sórgyárak vásárolni fogják árpankát s a német sórgyárakmalat fokozódása folytán utúva lesznek annak vásárlásai s a német kivitelnek emelkedni fog. A maltnál a szisszegek fog mutatkozni kivitelükben, de ezt pótolni fogja az árpkivitel emelkedése.

Másik fontosabb kivelti ciklünk a vágó-és igásmarha, mely 50–70 millió kor. értéket képvisel, jelentékenyen csökkenni fog. Ökürkivitelünk jó formán lehetetlenül válik, mert 96 korona van csak egy 8 márkás ökürkivitelünk.

A tehén, a juh fiatal marha vámtámjait inkább megjárja kivitelük, de ezekből nem is volna kívánatos, hogy sokat kivigyünk, mert ez az átláthatóan csökkenését fogja maga után vonni. A baromfiar csekély vámtám vetteit ki, ez inkább pénzügyi vámtámjával bír, valamint a tojás 6 márkás vámtám se fogja megakasztani Németországra irányuló ferde közvéleményünket. Az ittlak vámtám alig szembeszök, míg az ásványvizet a német tarifa szerint vámtámmentesen fogjuk ezental is kivihetni.

Legnagyobb tétel azonban a fa, melyből

az utóbbi évben mintegy 225 millió korona értéket vitünk ki. Mikor első ízben előtte léptek Bismark által a favámok, akkor 200 ezer vaggon fakivitelnek volt s ma 724,000 vaggonra emelkedett, jeleül annak, hogy a vámtám nem befolyásolta a fakivitel. A fakereskedők véleménye szerint a jelen vámelemes sem fogja csökkenteni fakivitelüket, mert a vámelemes nem nagy s a fakivitelre nem a vámtám magasabb árát, hanem az ópítkezés előnyös lényére, mert Németország erődeségény s a faanyag feltételül reá van utalva.

Nyilvánvaló ezekből, hogy németországi kivitelünk ³/₄-ad része oly mezőgazdasági termény, melyet kereskedelmi szerződés kötése mellett a vámelemes dacára is ki tudunk vinni, mert Németország azok bevitelére utalva van. Azért javasolja, hogy nem a legelső kezvényt, hanem a reciprocizált elve alapján kössünk szerződést s ne menjünk bele minden áron a vámbáborba.

Előadó ezután számadatokkal világítja meg azt a versenyt, amely az európai államok mezőgazdaságát s most már iparát is az Egyesült-Államok részéről fokozatos mérvben fenyegeti. Az Egyesült-Államok óriási fejlődése arra írti az európai államokat, hogy igyekezzenek megvédeni magukat, hogy igez szükségük van arra, hogy a veszedelmekkel szemoljanak és védekezzenek. Ez int benünket arra, hogy a kormány figyelmeztessék, hogy az osztrák kormányval egyetértőleg hasson oda az összes európai államok kormányainál, hogy az Egyesült-Államokkal szemben a különböző elvármások elvét léptessék életbe.

Még azt indokolja meg, hogy miért követelt azt, hogy Németország gabonavámjándát a mi vámtám I. koronával magasabb legyen. Németországban az őrési forgalomnak bizonyos formája divik, mely szerint a határon kivitt buza vagy rozsról az exportor vámbárczát kap, mely feljogosítja ugyanily mennyiségű gabona behozatalára, mely a cseh határon bejött a német buza, a vámbárczát pedig értékesítik Hamburgban vagy másutt a tengerparti malomnak s azok vámtámmentesen hozhatók be idegen terményt. Ilyékké kettős a nyereség, hogy a buza 25% -a mint malomhulladék vámtámmentes marad s megtakarul a szállítási költség is a tengeről a cseh határrig. Ezek azon szempontok, melyek a Németországi figyelmébe ajánlani kéri azok alapján a szakosztályi javaslatának elfogadását.

Emőd József: Sajnája, hogy a nagyfolytosság kérdés ma a Nagyrytelés határozata folytán íly késő időre maradt, mikor már a Nagyrytelés ki van merítve. Sajnája pedig azért, mert e kérdés a legalaktálisabbnak tartja. A német kivitelünk gyűlöletes tárgyalás jeztén javaslatot s rövid idő múlva törvényre emelkedik. Sajnája, hogy előadó érvelését, amelylyel a Nagyrytelés előtt levő javaslatot megvédelmezni akarta, szöve magdévá nem teszi. E kérdésben már az első lépés, a kiindulási pont is helytelen volt és ennekfoga tarthatlan álláspontot teremt. A Somogyemey gazdasági egyesület állásfoglalását és emellett az ÖMGÉ. közgazdasági szakosztályának állásfoglalását is helytelennek és tarthatatlannak tartja szöve és hátor lesz indokoli is. A Somogyemey gazdasági egyesületi javaslat, de a szakosztály is előadó is abból indulnak ki, hogy a német vámtarifája jó s hogy ez a német agráriusok gyűlöletét jelenti, s hogy ez azért igen örvendetes, mert ez nemcsak ellentélt irányú, hanem az egész világ ellen, első sorban Ameriká és Oroszország ellen. Szöve többes igrigységgel nézi a német gazdák azon rendkívül tömörülését és szerveződését, melyet éppen ezen vámtarifával kivittak. De szöve felfogása szerint csak csak általános teoretikus értéket érzelmek, amelyek nem eladók a mi gyakorlati szükségleteinknek. Előadó a szakosztályban az árpara vonatkozású állásfoglalást mondja meg.

A vámelemes a forgalmat nem fogja csökkenteni s egyáltalán nem prohibív vámtám, s az árpkivitelünkre nem fog befolyást gyakor-

olni." Előadó ezt azért kicsinyli, mert a mi kivitelünk kitesz Németországra 3 milliót. Ebből folyólag van ezimén Magyarországra vesztessége 1 millió 800,000 ft.

Gróf Zselénki Róbert: Ezt nem a magyar fogja megfizetni!

Emőd József: De ha nem is mi fizetünk meg, mégis ezen károsodás fennállhat s nélkülöz előadó indokolásában annak vizsgálást vajjon, ezen elvármások mely befolyást fog gyakorolni a beföldön az árpa árta, mert mi nemcsak Németországra küldünk, Ausztriába is. Szöve meggyőződése szerint az emelés hatása az lesz, hogy az árpa 1 ft 50 krajl le fog esni.

Előadó az állatorfalomunkra nézve azon nézetben van, hogy a jövőben ezeken mérben nem vehetünk részt, mind előad. Előadó 30 frba számitja az ököfátot, ön 58 frba, kinyilatkoztatohan, hogy ha ezen kisebb vámtarifája is keresztülmegy, Németországban sem leszünk képesek ökört kivinni, — mert meg lesz nehezítve, amire kompetenzcsökkenépen kapjuk előadó szerint a szerb marhabehozatal megszüntetését. Előadó azonban azt nem vizsgálja, hogy mely befolyással fog ez lenni állatorfalmunkra. Ez inkább terjedt vesztesség, hogy állatorfalmunk elé Ausztriában is folyton nézesseget gördenének, s ha még most a kivétel Németország felé szintén meg lesz nehezítve, biztosítja előadó arról, hogy ennek a következtése az lesz, hogy Magyarországon az ökör ára 5 frba lezár és azt a 35 millió ft értékű ökört, amelyet a bécsi mászóároknak számitunk, 5 millió fttal fogja olcsóbban adni. Nem elég vigasz az, hogy kitiltjuk a szerb marhabehozatalt, de ha ez megvalósul is, de nem úgy amint az Pajzs delegált előadta, ez semmiképen sem fogja rekompenzálni Magyarországot.

Rubinek Gyula előadó: Azt nem állítottam, hogy rekompenzálni fogják, de előnyösebb lesz a helyzet, ha kitiltjuk a szerb marhát, mint a vajjal, mint az árpal, ennek egy nagy árdevalválás lesz a következtése.

A sertésből, mielőtt a sertésvezés az országba bejött, 70 millió forint vettk be; ez a sertésvezés folytán megszűnt s ezt azért hozom fel, hogy egy másik veszedelmre hívjam fel a Nagyrytelés figyelmét. Melőttaztunk emlekezni, midőn a Németországi állatorfalmunk a kivétel midőn az aranyunk mint fizető eszköznek álláspontjára helyezkedünk. Ez akkor történt, mikor még a sertésvezés pusztítólag nem lépett fel ezen országban s midőn sertésből 70 millió vettk be s amidőn marhakitvétel is jeleneteknyebb volt s más ezekből is oly nagy kivitelünk volt, hogy kereskedelmi mérlegünk nagy marhával az arany volt. Ezen szemléletváltozást időben jött Wekerle arra a gondolatára, hogy itt az idő az aranyvala behozatalára. Azóta fellépett a sertésvezés, azóta megszületett a német vámtarifája-javaslat s már most kérdezem, hogy a második fókátör is, amely eddig kereskedelmi mérlegünk aktivá tette: marhakitvétel és a többi cikkek kivitele is hanyatlóan lesz nem-e néhány éven belül a vesztesség előlé, mely amelyen keresztül most Olaszország, midőn az aranyfészere tért át, s midőn kereskedelmi mérlege folytonosan hanyatlóban levő rövid idő alatt annak a vesztességnek tettek ki magukat, hogy az arany fizetést ki kellett zárni. Nem nézünk mi ennek a vesztességnek eleje? Hisz már az Osztrák-Magyar Bank megpróbált az arany kibocsátását hat nem félénkvené attól, hogy ha ezen aranyforgalom egyzerbe lesz hozva s ha a német vámtarifája átdelel: beudognak ösforrasznak, amelyek eddig külföldről aranyat hoztak az országba?

Ez az egyik álláspont, amely azt igényli, hogy a magyar gazdáknak a német vámtarifája ellen állást kell foglalni s szöve nem álli azoknak nézetükben, hogy a halmájok fel azt, hogy nem tehetünk a tarifa ellen semmit. Nézte szerint nekünk minden erőnkkel személni kell és felvenni a harcot a német vámtarifája

ellen és nincs abban a nézetben, amely itt felhozott, hogy nekünk vannak oly megerőlt intézkedéseink, amelyek elől a nagy hatalmas Németország megvédeni volt kötelessége. Az igaz, hogy ha Németország árpákat és állatkiviteléket és egyéb fontos kivételek cikkeket magas védőármával terheli, akkor mi is megterhelhetjük az ő kivételei cikkeket s első sorban a kőszénét. Ez azonban még nem nyújt elég anyagot a megtörésre.

Szóla a német vámtarifáról Bismarck szellemek újra feléledését látja s kérdi a nagyszemű, vajon milyen hasznát látna az országban, az egyedülről hármas szövetségéből, vagy a németül való szövetségünkől, mikor azok bennünket koldusbotra juttatnak, de mi csoda haszna lesz Németországnak egy oly szövetségese társtól, amelyet ő jobb ügyhöz való kitartással elsősorban, koldusbotra juttat. Szóla meg győződve, hogy ha a német vámtarifát eldobnánk, még sokkal nagyobb lesz az elszenvedés Magyarországon is, s midőn hangyulozunk, hogy a német vámtarifát agrárius vivámny, ne feledkezzünk meg arról, hogy ez a mi börtönre megy.

Nem fogadja el előadó és a közgazdasági szakosztály által előterjesztett határozati javaslatot, hanem ahielyt az alábbi határozati javaslatot terjeszti a Naggyűlés elé:

Határozati javaslat.

1. A Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége tiltakozik a német vámtarifára azon tétellel ellen, melyek árpa, malta, ártalaj, tojás, vaj, friss és feldolgozott hús és fűszereket részben megnehezítik, részben teljesen letelelenné teszik.

2. A Szövetség főlkéri a kormányt, hogy tekintettel a magyar mezőgazdaság válságos helyzetére; tekintettel továbbá azon politikai szövetségre, mely bennünket a német birodalomhoz fűz; sürgősen s egész befolyásunkkal a német befolyású kormánytól követelje a hatni mérőköszét: miszerint az 1903-ik évben lejáró kereskedelmi szerződésünk a politikai szövetségnek megfelelő s a vámszövetség alapjára helyezkedő új szerződéssel pótolassék.

3. Ha a politikai szövetséget kiegészítő ezen gazdasági szövetség megvalósítható nem volna s a német vámtarifát kifogásolt tételét érvényben marasztalja a magyar kormány, kötelessége a megfelelő megerőlt rendszabályokról idejőkorán gondoskodni.

Rubinek Gyula előadó: Tisztelt Szövetségi Naggyűlés! Előttöm szólok oly dolgot impultál a közgazdasági szakosztálynak és nekem, amelyek elmondhatók olyanokól, akik a vámpolitikai kérdésekben most kezdik első tipegőüket, de aki némi sikerrel díszelkedhet már e téren, arról csak elterelhetjük egy szótlan. Nem tartozom azon kivételkezés közé, akik csak idehaza agráriusok nem szolgáltatatom ki önmagukat azoknak, akik az agrárius törekvéseknek halálos ellenségei azáltal, hogy mikor más országban agrárius irányzat érvényesült, akkor azok ellen állást foglalnak. Akkor joggal elővehetnénk, hogy miért követelék idehaza védővámokat, ha magamul semmilyen alkalmazva rosszulban a védővám politikát. Itt állásfoglalással magam állít vágom a fal. És így az ország gazdasági múltja tisztelt barátnomnak is honokra van építve, mikor ő agrárvámokat követel idehaza, de ugyanezt rossz néven veszi a német gazdánál. Egy vámpolitikai irányzat csak nem-állásfoglaló érvényesülhet s ha én védővámok között foglalkolok el, mert a nemzetközi irányzat olyan, akkor nem követelhetem, hogy mi magamról megvédelem, a másik részét védtelenül szolgáltatassa ki a természet és én versenyesnek. Miután világosra a nemzeti munka s termelés védelme érvényesült, akkor nem lehet Németországtól követelni azt, hogy mezőgazdaságát ne védje ellenük, pláne a politikai szövetségre való hivatkozással.

Az méltózatok hangzati, hogy mi az nagyon öröndetes dolgunk tartjuk, hogy Német-

ország elzárkózott; ezt én nem állítottam. Továbbá azt is méltózatot említeni, hogy nekünk semmi hátrányunk nem lehet a vámháborúból. Ha nem foglalkozunk a vámháború vagy a vámszövetségkel, akkor a vámszövetségkel szembeállított, már én inkább a kisebb rosszat akarom választani s nem akarok felülni az osztrákoknak, akik a fölülnéke trombitálják a vámháborút.

Hogya vámháboru segíthető s megnyitni a német piacot, akkor menjünk bele a harcába, de sokkal parányibb nemzet vagyunk, semhogy Németországgal felvessük a vámháborút, aki ezt véli, csakugyan az ábrándok világában él, hisz az Egyesült-Államok sem mernek vámháborút kezdeni s az oroszok sem s ezekhez képest mi igen kis nemzet vagyunk s mintek csak a végső szükség kényszerítet a vámháborúra. Annak jövődőlésébe menni, hogy miként fog a helyzet alakulni, nagyon bajos s nem győződhök meg egymással szemben tönkre fogunk menni, az én nézetem szerint nem megyünk tönkre és ki fogjuk beverni azon állatkozások kapcsán, hogy kitiljük a szerbi állatokat s megfelelő védővámokat alkalmazunk egész Kelet nyerstermelésével szemben. Meg fogunk állani a német védővámok mellett is, melyek ugyan igen hátrányosan fogják sújtani Németországot, de e hat sokat nem nyelhetnek kiheverhetjük, mint hogyha vámháborúban fogunk bele menni. Ennyit mondtam és sohasem többet és sohasem mondtam valami öröndetes dolgunk a német vámtarifát forgalmazni szempontjából.

Emődő foglalkozik az árpavámokkal is s azt állítja, hogy feltelesen járunk elől, mikor az árpavámok káros hatására sulyt nem helyozom az azt azt vettem kombinációba, hogy mennyi lesz Magyarországnak egész vámszövetsége. Ezt megint tévesen impultálja Emődő, mert én nem a vámdifferenciál kombináltam, hanem a vámt hatását árpáinknak alakulására azt mondtam, hogy a magyar árpa 3 márkás vámt mellett is utat fog találni a német piacra, mert az 1 márká vámszámmal nem lesz önkre s ártalaj a német fogyasztásra. Ha bennünk a föltelek mellett versenyzünk a többi állammal is a jövőben, nem tudom belátni, mitől szorulnánk le a jövőben a német piacról, ha eddig uraltuk azt. Szomorú dolog volna, hogya a jövőben nem tudnánk a versenyt felvenni, mikor az esélyek nem változnak hátrányunkra.

Égész más volna a helyzet, hogya által kellenye tartani, hogy a német mezőgazdaság annyira fog fejlődni, hogy tökretesti termelését kivételinket. Ez azonban nem fog bekövetkezni, hisz látjuk, hogy árpakivitelünk megkezdte már a régi állapotban s a német árpatermesztés nem fejlődött. A vámháboru azonban azt eredményezem, hogy a német piacot elhódítaná az orosz és amerikai árpa s ha a oroszok a fogyasztást alké hozzasszokot, akkor hiába szállítanak le a vámot.

A malátára nézve Emődő azt mondja, hogy nem látom be, hogya a malátavám devalváló hatással lenne. Nagyon is árdevalváló hatással lesz, sőt az a veszteség is elő fog állani, hogy nem fog itt maradni a hulladék, hanem a németek fogják felhasználni. De ez ellen nem védekezhünk, hisz mi is az azoknak, hogy a félégyártmányokra nagyobb vámt vetessék.

Itt csak az a kérdés, hogy mi az előnyösebb: a vámháboru-e, vagy a kereskedelmi szerződés, az előbbel semmit sem viszünk ki s teljesen elvesztjük a német piacot, míg ha nem lesz vámháboru, mégis ki fogunk vala-mit vinni s ez mindenesetre előnyösebb.

Nem járulok előterjesztett határozati javaslatához, hanem én inkább hozzá azt, mert azon álláspontra helyezkedik, a mi nekünk a „Neue Presse” akar sugálni, amelyet Oroszországban is az Egyesült-Államokban is megfolytat, de mikor látják, hogy Németország komolyan akarja a vámotak, akkor visszafutják. Ha mi belemegyünk egy vámháborúra, az oroszországi és az Egyesült-Államok fogja tönkreteszni a piacot és úgy járunk, mint az osz-

trák ipar Romániában. Mi is így járunk, hogya a Németországból sórárnak Kiszorol, bemeleg az Egyesült-Államok árpája. Mert hisz csak Emődő nem almodhat arról, hogy ha vámháboru lesz, akkor hisz csak a vámt? De nem járulhatok azért sem a javaslatához, mert nem tartom helyesnek politikai vonatkozást is belevinni a tárgyalásba, mert elegendő, hogy a kérdés gazdasági szempontból mérleljük s mivel gazdasági szempontból a vámháborút kerülendőnek, szükségletlenek és veszedelmesnek tartom, a magyar részéről tisztelettel ajánlom a szövetségi Naggyűlésnek, a közgazdasági szakosztály javaslatát elfogadásra. (Felkiáltások: Szavazzunk!)

Emődő József tiltakozik az ellen, mintha ő határozati javaslatában a vámháborút célozná. Sokkal helyesebbnek tartja a saját álláspontját. Míg azt mondja, hogy a dolgok má stádiumban, midőn még ez a kérdés csak fejlődőben van, védekezzünk s ne hátradjunk meg, hanem igenis mutassunk rá, hogy védekezni tudunk, és ezzel a magyar mezőgazdaságnak sokkal nagyobb hasznót hozunk a közvélemény kialakulására vonatkozólag, mint hogya a visszavonulás riadóztát fújunk. A mi a szavazást illeti, szólt az hisz, hogy új nagyfontosságú kérdésem, midőn, mikor kiküldöttek jörsse már elátározni, ne volna hiányos a véleményem, igenis meggyőző, hogy Emődő határozati javaslata jól különbözik a közgazdasági szakosztály javaslatától, kivéve a politikai vonatkozásokat, melyek nem tartoznak a javaslatba s ahöz ezen vonatkozások kihagyásával hozzájárul.

Mérey Lajos előadó hozzájárul **Emődő József** javaslatához, ha abba a politikai vonatkozás kihagyatik. Ajánja szóla, hogy hozzászólás kapcsaltaba Emődő javaslata a közgazdasági szakosztály javaslatával. Végül kihagyti kéri a javaslatból azt a kitéfelt: „osztrák kormányjal egyetértőleg”.

Bujavics Sándor Emődő határozati javaslatát is elfogadhatom, egy dolgot fogadnánk el, a mi egy nagy számúdos birodalom ellen sőtö kitéfeltet tartalmaz. A javaslatban mindjárt az elején „tiltakozik” kitéfelt foglaltatik s ezt szóla helytelenül alkalmaztatnak látja, mert mi ellene védekezhetünk, de nem tiltakozhatunk, miután az ő autonóm jogai szerint tehet, a mi akar. E kifejezést kihagyti kéri a javaslatból, illetve helyette azt lehetne tenni, hogy érdekeinkre sérelmesé a német vámtarifá felsorolt vámját.

Emődő József hozzájárul javaslata módosításához.

Gróf Dessewffy Aurél elnök a vitát bezára s kimondja a naggyűlés határozatának, hogy a közgazdasági szakosztály javaslata **Emődő József** által benyújtott javaslatnál módosítva elfogadandó, kivéve annak politikai vonatkozását. Ugyancsak elfogadta a naggyűlés **Mérey Lajos**nak az az indítványát is, hogy a szakosztályi javaslat 2. pontjából e kitéfelt: „az osztrák kormányjal egyetértőleg” kihagyassék.

Ezzel a Naggyűlés véget ért.

Szöleészeti és borászati bizottság ülése.

(1901. december hó 17.)

Jelen voltak **Bernáth Béla** a bizottság elnökének elnökléte alatt: **Dobokay Lajos**, **Hammerberg Jenő**, **Dr. Lónyay Ferencz**, **Baross Károly**, **Förster Géza**, **Terdényi Ferencz**, **Vastagh De János**, **Herzegh Ferencz**, **Engelbrecht Károly**, **Dr. Drucker Jenő**, **Vásárhelyi Dező**, **Viczán Károly**, **Rubinek Gyula**, **Kocsácz Ferencz**, **Horváth Jenő**, **Jakabfalvy Kornél** és **de Pottre Brúnó**, mint előadó.

Bernáth Béla elnök az ülést megnyitván, üdvözli a megjelent tagokat.

De Pottre Brúnó előadó jelentést tesz a bizottságnak a földmívelési és növényter-

mezéslési szakosztály legutóbbi ülésén történt új megalakulását, melynek tudomásulvétele után *Baross Károly* a

„Pester Lloyd” és az olasz árkedvezményről” a következő előadást tartotta:

Tiszelt Bizottság! Az OMEGÉ csak óta foglalkozik annak a tanulmányával, hogy az új autonóm vámtarifára létrehozásnál és az 1903-ban lejáró szerződés megkötésénél minő igényeket támaszthatunk, minő követelésekkel lépjen fel a válságban levő magyar mezőgazdaság érdekében.

A megindított országos mozgalom, mindig és minden részletben a nyilvánosság előtt folyt le, becsületes és őszinteséggel közlően minden óhajunkat, minden munklatunkat, nemcsak a kormányval, hanem az országgal is.

Vélnék természetesen kereskedelmi testületeink egy része másként járt el.

Igy a „Budapesti Kereskedelmi Kamara”, a legnagyobbat kamara, megtagadta kiadását annak a memorandumnak, amelyet az autonóm vámtarifára ügyében felterjesztett.

Hogy a titokban tartott felterjesztésben mi minden lelt benne, ami a magyar természetesi érdekek ellen van irányva, az ki-pattant a „Pester Lloyd” egy akciója alkalmával, amit az olasz boroknak a jövőben is kedvezményes behozatala érdekében Luzzatti által képviselővel egyetemben megindított.

Az olaszok érzik és tudják, hogy a magyar gazdaságuk erősen lejár sorompóba ama alacsony olasz borvám olyanmérték fel-emelésé érdekében, amely az olasz és más idegen borok behozatalát egyáltalán lehetetlené teszi.

Már két év óta mozgolom indult meg Olaszországban a borvám megemelésé érdekében. Az első lépést az idénai kereskedelmi kamara tette meg, egy memorandumot terjesztve az olasz vámtügyi bizottság elé. Ennek a memorandumnak a lényege a következő:

„Az osztrák és magyar bortermelő a borvámzáradék megújítása ellen akarálom. Ez ellen Olaszország új védekezésként, hogy a maga részéről mindazon osztrák magyar termékeket fenyegeti, amelyekből legjobbat importálja a királyság, így a sörre, szeszre, gyapjúra, csomagoló-papírra, üveg és kristályárukra, szövet és fonott árukra utalunk.”

A kamara további tanácsa a következő: „A fenyegetők közt mielőbb antagonizmus kellene támasztani, hogy az egyik csoport tulajdon követelést, a másikat ellenlétes érdekei mérsékeljék és e célból az olasz termelőknek nem kellene egyebet tenni, mint utána nézni Németországnak a kereskedelmi szerződés körül folyó agitációját.”

Ezt a kívánságot csak az nem érti, aki nem akarja.

Az olasz kamara egész nyíltan kimondja, hogy őessek kell vesztetni Ausztria-Magyarországon az agráriusokat a merkantilizálással, a két vesztető között majd megmenekül a kedvező borvámjaikat.

Legelőször is megszerzeték tervük keresztülvitelére a Triestben megjelenő Piccolo című olasz lapot.

Ez tavaly megintertvölt Fiumében egy magyar képviselő, aki legelőbb is nem eléggé óvatosan nyilatkozott az olasz újságról előtt.

Emliserte a borvámzáradék eleni magyar küzdelmet; e hozzátette:

„Ezzel nincsen minden azonban az, hogy a kedvezményes záradék elvégre is nem fog megújítani. Magasrangú politikai tekintetek és a bécsi presszó, ahol úgy látszik félnek az olasz sörvám felmentésétől, azt fogják elő-ményezni, hogy a magyar parlament opozíciója hatástalan maradjon vagy legelőbb a kedvezményes vám részleges emelésére lesz csak befolyással.”

Ez a magyar képviselőtől származó nyilatkozat ola] volt a tízre, közölték az összes

olaszországi lapok és az agitáció tiszteres erővel tört előre.

Ennek az agitációnak olasz részről a vezetője Luzzatti, volt olasz miniszter és képviselő, aki nemcsak az olasz lapokban ir, de szállást Triestbe tette át és az olasz borok érdekében a „Piccolo”-nak lett a vezércikk írója.

Magyarországban nem kellett jónak Luzzatti-ak, itt önkényű szolgálatába állott a „Pester Lloyd”. Luzzatti cikkeit a „Piccolo”-ban a „Pester Lloyd”-ra címizte. A „Pester Lloyd” felkaptá a dolgot és október 26-iki számban politikai vezércikkében foglalkozik Luzzattival. Egesz nyíltan alakutájával fel az olasz borvámra. Búszka ir, hogy Luzzattival, ezzel a kiváló olasz államférfival kezdődkorhatik. Igy ir:

„Hozzánk fordul, mert tudja, hogy mi minden időkben a liberalizmusért harcoltunk a gazdasági politikában. Felesleges ezt biztosítottunk, hogy ma is ugyanazt az álláspontot foglaltuk el.”

Luzzattiból citálj, hogy bemutatása is a „Lloyd”-nak ma is ugyanaz az álláspontja.”

A szabad kereskedelmet dicsőíti, és szidja a mérhetetlen nagyságot öltött protekciós agitációkat, amelyek az előkészítés alatt álló vámtarifákban nemcsak gazdasági, hanem politikai szempontból is tönkre fogják tenni az egyes államok összekötését. Az az érzés támad, hogy az egyes osztályok legborzasztóbb önszere kerül uralomra az egyes államok vitális érdekei felett. A világ politikája az agrártermékek védelmére irányul. A német kormány és német agráriusok „senkitől sem félnek, csak az Istentől”. A német kettős agrártarifák „sötét jövőt jósolnak Európára.”

Ez hát a „Pester Lloyd” liberális gazdasági politikája! A liberalizmusért harcol az gazdasági politikában, vagyis való a szabad kereskedelmi irányt, az agráriusok pedig protekciós agitációt folytatnak, osztályok legborzasztóbb önszere akarják uralomra hozni az államokk szemből.

Ezúttan az őszinte válalom után a Lloyd gyártást ir, az ördögnek és elismeri az agráriusok politikáját. De aztán tündá szemekkel ismét Luzzattit fordul. Igy ir:

„Luzzatti ebben a cikkben azt a javaslatot teszi, hogy az osztrák monarchiával kötött szerződésbe kettős vámtételel vegyünk fel az olasz borra: külön magasabb vámtarifára legyen a közvetlen fogyasztás tárgyát képező borokra és külön vámtarifára a háziasítás céljaira behozott borokra.”

A „Pester Lloyd” ezt Luzzatti tervének mondja. Később azonban maga sűti ki, hogy tulajdonkép ez a terv honn szarmazott. Röviden kijelenti, hogy ezt a tervet nem őhájide teljesen visszautasítani. Miért?

„A magyar termelők ezen vámtarifába vagy épen nem, vagy nehezen fognak bele-menteni, de azért lehetne egy mód taláni, a melylyel az olaszok kívánságait részben is elégíthetnénk. Igazolásra a Lloyd idéz abból a memorandumból, melyet a „Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara” és a „Pesti Lloyd” társaság” a létesítendő általános vámtarifára vonatkozólag a kormányhoz intézett. Mindkét memorandumban az olasz borokra vonatkozólag a következő kívánságok fejezik ki taláni, a melylyel a „Kivánságok mód a horkoreskedelemnek olasz borok behozatalára 6/5 arányforint mérsékeljéllyel igénylik.”

Ez tehát az OMEGÉ. Előt titkolok, de Luzzatti előtt ugylátszik megnyílt titkos memorandum.

A kereskedőknek ezt a kívánságát ily szépti a Lloyd.

„A magyar kereskedők nem kívánják tehát a borvámzáradék teljes fentartását, de hajlandók volnának a fenti kedvezményt megadni az olasz boroknak a többi államokkal szemből, természetesen akkor, hogyha más mezőgazda-

sági terményeknek Olaszország is koncessziókat tenne.”

A „Pester Lloyd”-nak ez a cikkez Luzzattinak volt írva. Egy ily agrár mézesföld is van benne, „más mezőgazdasági terményeknek adott olasz kedvezményéről, hogy mik lennének azok, arról nem beszél. Luzzatti megpértette a felhásvást. Rögörög fel a „Lloyd”-nak, más nem is triestzi „Piccolo”-ban, hanem a „Piccolo”-ban megjelenő „Sole”-ben a következő címmel:

„Üdvözlét a „Pester Lloyd”-nak és a magyar liberális pártnak, amelyet ő képvisel.”

A Lloyd újjon a válas felett, elfogadja a címzést és utíjj Luzzatti cikkeiből, amely az újságrólknak szól, hogy harcoljanak az agráriusok ellen. Az idézés ily folyik:

„A „Pester Lloyd”-nak igaz van. Nem lehet az ember rabszolgája a a gazdasági elvekek. Miért nem törekednek liberális újságok írni Magyarországon és Itáliában megakadályozni, hogy Európa gazdasági politikája a közöpkörba essék vissza. Így lehetne a világ tudtára hozni, hogy ezek az államok nem akarnak hátrálni, hanem a liberális kereskedelmi szerződésök irányt követik.”

Mivel mi most a „Pester Lloyd” liberális és genialis fellogaszt értjük, ígyjük nek és az ő nagy pártjának, hogy törekedni fognak az ő nagy gondolatait a cselekvés terén is együtt érvényesíteni és törekedni is mi arra, hogy ez a retrógrád fellogaszt Európa gazdaságában megakadályozzassék.” Érdekes az a rész, ahol Luzzatti az újságrólknak hívja fel, hogy meggyűzzék a politikusokat és öntsének bátorságot a kormányba.

Szükséges, hogy az újságrólk meggyűzzék a politikusokat és a kormányokat, amelyek az olvek felett habonkznak és a kibeké lennek bátorságot kell öntözni. Különösen köszönjük a „Pester Lloyd”-nak, hogy ő volt a ma hadrózott révét Olaszországnak, bora ki vitelére kifejtett kívánságain névze.”

Végül Luzzatti üdvözi a „Pester Lloyd”-ot és örömet fejezi ki, hogy Magyarországon legelőbből lapjával összekötöttesse lehetett. A „Pester Lloyd” legelőbb Luzzatti fent kivonatot cikkeit, végszámban, mely meg mindig Luzzattinak szól, ismét hangsúlyozza, az „Pester Lloyd”-nak, hogy ő volt a ma hadrózott révét Olaszországnak, bora ki vitelére kifejtett kívánságain névze.”

Tehát beszél tovább, hogy „mi” és a „Budapesti Kereskedelmi Kamara” titkos tervvel mint kész magyar javaslatot ajánlja az olaszoknak.

Tekintetes Bizottság! Én a fent előadottban veszedelmes és vakmerő visszaélések példáját látom a magyar agráriusok kárára. És elkerülhetetlenek tartom, hogy ezen eljárás ellen az OMEGÉ. övö szavát emelje fel és tegeren lépéseket, hogy azok jövőre megakadályozzassanak.

Végül előadó több határozati javaslatot nyújtott be a kérdésben.

Előadó után

Dobokay Lajos földmívelésügyi miniszteri tanácsos szól először, és a következő nyilatkozatot tette:

Fel vagyok hatalmasva annak a kijelentésére, hogy a „Pester Lloyd” kérdéses kiáltványára a kormányunk legelőbb befolyása nem volt és annak tartalmával a kormány egyáltalán nem azonosítja magát. Különben is a tárgyalások Magyarországon és Ausztria közt még csak az autonóm vámtarifára körül folyának és így eddig a szerződésben vámtételek tárgyalhatók sem voltak.

Udnyok megkísérli tenni a földmívelésügyi miniszter megfogottjának ezen megnyugtató nyilatkozatát.

Hammersberg Jenő megbotránkozásának adott kifejezést a saját egyi organumának ily eljárása felett. Titkolták az ellen, hogy a liberalizmusra hivatkozva incizeljának

olyan gazdasági politikát, amely a termelőknek tökre tesz. Kőszönet Baross előadónak, hogy ezt a kérdést megbolgolygta, aminek ez a megnyugtató kormánynyilatkozat lett az eredménye. Javaslója, hogy e kérdésben az OMGE, ilyen az összes gazdasági egyesületeknek és a törvényhatóságoknak, hogy azok is környezzenek olyan vámosok, amelyek az idegen borok bebiztosítását megjelölték.

Rubinek Gyula helyteleníti, hogy a liberális nevében támadják meg az agrárpolitikát. Kifogásolja az előadói által beterjesztett határozati javaslat terjedelmességét és röviden összefoglalja azon határozatokait, melyek a bizottságban e kérdésben hozniuk kell.

Hortelenyi Ferenc is annak a nézetnek adott kifejezést, hogy a magyar szabadelvű pártnak a „Pester Lloyd”-nak Luzzattival folytatott üzérkedésével semmiképp nem azonosíthatja magát és kijelenti, hogy a határozati javaslatot a Rubinek által jelzett irányban magáévá teszi.

Az előző után a bizottság nyelven kimondta a következő határozati javaslatot, melyet a bizottság egyhangyán elfogadott:

1. A magyar kormány nyilatkozatát, hogy a kormányban a „Pester Lloyd”-kérdéses közleményére a legkisebb befolyása sem volt és annak tartalmával meg egyáltalán nem azonosítja, örömmel és köszönettel veszi tudomásul.

2. Helytelennek és az ország gazdasági érdekeire nézve veszélyesnek tartja, ha a magyar sajtó bármely orgánuma a közleg kereskedelmi szerződések vagy foglalkozók, hogy a közlemények a szerződések tárgyalásainak ellenük lesznek felhasználhatók.

3. Ebből folyólag ugyancsak helyteleníti a „Pester Lloyd”-nak Luzzatti volt olasz miniszterrel és jelenleg képviselővel folytatott és az olasz-bor-nászárókra vonatkozó alkudozásait s tiltakozik az ellen, hogy a liberálisra való hivatkozással indokolja a magyar szőlőszárazók követelése borsám leszállítását.

4. A „Pester Lloyd” és Luzzatti között folyó tárgyalásokból nyilvánossá lett, hogy a budapesti kereskedelmi és iparkamara és a Pester Lloyd társaság a magyar kormány miniszterhez felterjesztett vámpolitikai munkálatainak Olaszországgal szemben 13 koronás borsám alkalmazását hozták javaslatba.

5. Tokintelté pedig arra, hogy a nevezett kereskedelmi szakszétület memorandumában a magyar nyilvánosság előtt elvonatki, holott idegen érdekek szolgálatában állónak a magyar gazdasági érdekek ellen annak egyes adatait fegyvertül kiszolgáltatnak s így nincs módunkban a memorandumunk előtti ismeretlen s valószínűleg a magyar mezőgazdasági érdekekre nézve egyrészt léteiben is sérelmes indoklása és állásfoglalása ellen védekezni és ellenérveinket felhozni.

Felkéri javasolja a kereskedelmi minisztert, hogy a budapesti kereskedelmi és iparkamara és a Pester Lloyd társaság vámpolitikai memorandumait a nyilvánosságra hozassanak, illetve az OMGE-vel közöltesse.

6. Szükségesnek tartja, hogy a bizottság állásfoglalása s illetve a kormány nyilatkozata alkalmas külföldi lapokban közöltesse.

7. Felkéri javasolja az összes gazdasági egyesületeket s a vidéki körök borsám terjedelmességét, hogy a kormánytól a magyar vámosoknak minden állammal szemben való alkalmazását kérjék, mely az idegen borok bebiztosítását lehetetlen teszi.

8. Kérje fel a bizottság az OMGE igazgatóválasztmányát, hogy tekintettel arra, hogy a Magyarországban megjelenő német nyelvű naplópapok és újságoktól a magyar agrárius érdekeknek a külfölddel szemben éppen nem szűkülő, keszven eszközöket, hogy a magyar nyelven megjelenő és már nagy szolgálatokat tett „Budapesti Levelő” című magyar nyelvű közlönyöt német nyelven is megjelenjen.

De Pottner Brúnó előadó előterjeszti,

hogy a bizottság 1900. évi december 15-én tartott ülésén hozott határozata értelmében az Országos Magyar Gazdasági Egyesület igazgatóválasztmányá felterjesztést intézett a pénzügyi és földművelésügyi miniszterekhez, melyekben felhívta a miniszterek figyelmét a román borsóval behatárolta körül rendszeresen elkövetett visszaélésekre. Ez alkalommal kéri a monarchia összes vámvihatalnait érvényre vitészlátást az esetleg felfedezett visszaélések szigorú megtorlását; továbbá egy olyan utasítás kiadását, mely szerint az 5 kgr-os csomagok csak akkor részesüljenek a vámkedvezményben, ha azok postán szállítanak; végül arra kéri a pénzügyminisztert, utasítsa a vámvihatalokat, hogy szíveshelyen ellenőrizzék azt, vajon az ékezesi czéklokra behozott és vámkedvezményben részesült szőlőt nem-e borkészítésre hanálják fel.

A pénzügyminiszterhez intézett felterjesztésünkre a fővámgazdától kaptunk választ, mely első két kérelmünk teljesítését lehetetlennek, illetve ami az 5 kgr-os csomagok csak postán való szállítását illeti, a német egyezménynek nem egyeztethetőnek tartja. A pénzügyi ellenőrzés érdekében azonban a fővámgazdát közzelre intézett az összes vámvihatalokhoz, melyben utasítja azokat, hogy előszörben a szigorú felügyelet gyakoroljanak így irányban, vajon a nagyobb mennyiségben behozott és csomag-szóló című vámkedvezményben részesült szőlő nem-e borsó dolgoztatik fel, mely esetben az illető vámvihatali rögzítés jelentést tegyen az elsőfokú közigazgatási hatóságnak; továbbá a pénzügyi közpénz által ellenőrzése czéljából, vajon a borsóval alo való jelentés elmulasztásával nem követve-e el jövődeki kihágás.

A földművelésügyi miniszter válaszában arról értesítik egyesületeinket, hogy kérelmünk teljesítése érdekében a pénzügyminiszterrel eredményesen közösen az illető közigazgatási törvényhatóságokhoz intézett azon körrendelet másolatát, melyben a hasonló szigorú ellenőrzés gyakorlására a törvényhatóságok is felszólítja.

Előadó ezen előterjesztésének tudomásulvétele után az ülés véget ért.

Irodalmi és tanügyi szakosztály ülése.

(1901. december 13.)

Jelen voltak **Kodolányi Antal** elnökléte alatt: **Balds Árpád**, **Bernát István**, **Béck János**, **Dorner Béla**, **Dr. Ernest Kálmán**, **Erneyi József**, **Güll Vilmos**, **Károly Rezső**, **Dr. Kadie Ottokár**, **Liphay Aurél**, **Pettenkoffer Sándor**, **Sierbán János**, **Dr. Szentagh Tamás**, **Treite Per** szakosztályi tagok. A tisztviselőik részéről: **Forster Géza** igazgató, **Boday György** titkár, **Jacsekzy Pál** tiszár, **Dr. Pottner Brúnó** segédtitkár és **Szilassy Zoltán** szerk. titkár, mint előadó.

Szakosztály elnöksége.

Forster Géza igazgató előterjeszti, hogy az alapszabályk értelmében a szakszétület évenkénti újra alakulnak s választják meg elnökeiket. Kéri a szakosztályt, hogy a választást megjelteni szveskedjék.

Ajánlatára a szakosztály elnökül pedig egyhangyán **Mády Lázló**rt, alelnökül pedig **Kodolányi Antalt** és **Bernát Istvánt** választja meg.

Videki gazd. előadások.

Szilassy Zoltán előadó: A földművelésügyi miniszter ur segélyvere a Gazdasági Egyesület Országos Szövetsége már évek óta a vidék különböző pontjain az illető gazdasági egyesületeknek megadottól intelligens gazdák részére gazdasági előadásokat szokott tartani. Javaslója a szakosztályt, hogy a választmány utján intézzen az egyesület felterjesztést a földművelésügyi miniszterhez, hogy a jövő évre is 4000 koronát bocsásson gazdasági előadások megtartására a Szövetség rendelkezésére. Az

idén 4—6 helyen lehetne az összeg felhasználással előadást tartani.

A szakosztály előadó javaslatát elfogadja a felterjesztés intézését az igazgatóválasztmányának javaslata hozza és megbizta előadót, hogy a gazdasági egyesületekkel az előadások tartására nézve tárgyalásokat folytasson.

Gazdaságtörténelmi Szemle.

Szilassy Zoltán előterjesztéssel tesz ezután az egyesület kiadásában megjelenő „*Magyar Gazdaságtörténelmi Szemle*” ügyében. A Szemle kiadása évről-évre deficitjár az egyesületre s több ízben felmerült a kérdés, vajon nem-e volna célszerűbb a Szemle további kiadását beszüntetni? Erre nézve az egyesületi tanács véleményéről szólja fel a szakosztályt. Szóló véleménye szerint az úgyre, melyet a folyóirat szolgal, nagy veszteség volna annak beszüntetése. Égy azért inkább a Szemle terjedelme volna bizonyos fokig redukálható, hogy az mégis megjeljenhessék és teljesítse a gazdaságtörténelmi cikkek azon szolgálatát, melyeket 6 éven keresztül tett.

Balds Árpád szintén vesztésének tartja a folyóirat beszüntetését. Kívánna azonban, hogy több oly cikk jelenne meg a Szemleben, amelyek több vonatkozásban vannak a mezőgazdasággal.

Szilassy Zoltán előadó elismeri, hogy többnyire olyok jelennek meg a Szemleben, amelyek a mezőgazdasággal közeli vonatkozásban nincsenek, de igen becses közzéadások érdekű anyagot képeznek. A folyóiratnak egyéb-cél feladata az is, hogy a történelmi tudományokkal foglalkozók figyelmét a gazdaságtörténelmi kutatásokra is ráirányítsa. Egyébként előtte sző felhasználását a jövőben figyelembe foglazzák.

Többek hozzájárulása után a szakosztály határozta, hogy a tanácsnak javaslata hozza a folyóirat további fentartását, de felkérőndök tartja a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumot, hogy utasítsa a középiskolákat, hogy könyvtáruk részére a folyóiratra előfizessenek. Felhívást intézmi határoz a szakosztály egyes birtokosokhoz is, hogy levélváltanak gazdaságtörténelmi anyagát feldolgoztani szveskedjenek s bocsássák azokat a folyóirat rendelkezésére.

Könyvtár berendezése.

Forster Géza igazgató előterjeszti a szakosztálynak az új egyesületi székházban berendezendő könyvtár-berendezés tervezetét, mely a kereskedelmi kamara könyvtárának berendezési mintájára készült.

Az igazgató által előterjesztett tervezetet a könyvtár berendezésére nézve a szakosztály elfogadja.

Vadontermő gyógszertári növények ismeretetésének pályázata.

Szilassy Zoltán előterjeszti, hogy az egyesület 1900. évién pályázatot írt ki a vadon termő és gyógszertári használatra alkalmas növények ismeretetésére, azok gyűjtése, forgalombahozatal és értékesítésének leírására. A beérkezett 11 tervezetet a kiküldött bíráló-bizottság elbírálta s közülök a bíráló-bizottság **Páter Béla** gazdasági tanácsintézet tanár tervezetét ajánlja elfogadásra s illetve 31 kéri megbízni a munka megírásával, azaz a figyelemfelhívással, hogy a megírandó munkában a csomagolásra és értékesítésre külön figyelmet vegyen fel, de szükséges egy általános rész felvételét is, amelyben a csomagolási módszerek, anyagok, eszközök külön összefoglalva ismertetve legyenek, valamint feljegyése a szövetkezési értékesítés módzatát is.

A szakosztály a mű megírásával a bíráló-bizottság által ajánlott **Páter Béla** bízta meg, azaz a megírásért, mint előadó előterjesztett.

Irodalmi pályázatok.

A szakosztály az irodalmi cikkeket szolgaló alapítványok kamatának felhasználására

néve javasolha hozzá a tömegáramnak, hogy a gazdákori alapítvány 536 korona kamaitat a buzatermesztés hiányának tanulmányozására, a Simonyák-féle alapítvány 200 korona kamaitat a győgyvénnyek ismeretéről tárgyaló munka tiszteletdíjára és a mezőgazdasági szakgyorakár tanulmányozására fordítsanak, a Kodolányi Antal-féle 280 kor. alapítványi kamait a f. évben ne használtsák fel a Szemere-féle 454 koronás pályadíjára néve javasolja a szakoslat, hogy alapítványi feltevésekkel, miszerint beleegyezést adja arra nézve, hogy más irodalmi czélokra fordítsanak az összeg.

Az első hazai Agronom geológiai térkép ismertetése.

Végül *Horusitzky* Henrik m. kir. geológus tartott érdekes felolvasást az első magyarországi agronom-geológiai térképről, mely Magyarországon és Párkány-Nán vidékéről vettetek fel.

Felolvasának szép és érdekes előterjesztését ér a szakoslaty köszönetet szavazott.

Közgazdasági szakosztályi ülése.

(1901. december 18.)

Jelen voltak grf. *Zselénki* Róbert elnök, le alelnök: grf. *Desseffy* Aurél, az ÜMGE elnöke, *Dujavovics* Sándor, az ÜMGE, alelnök, *Baross* Károly, *Bernát* István, *Bolla* Mihály, dr. *Ceillay* Gyula, grf. *Desseffy* Emil, id. *Egyén* Lajos, *Forster* Kálmán, *Guldasy* Béla, *Guldasy* Kálmán, *Hieronymi* Károly, *Hospietzky* Alajos, *Józsa* László, *Komessey* Kálmán, *Kollar* László, *Kovács* S. Aladár, *Kovács* S. Endre, *Krisztócskó* Edé, *Kessény* Jenő, dr. *Körber* István, *Lázár* Pál, *Lóczy* Már, *Macher* Ernő, *Pirkner* János, *Ráczky* Gyula, *Sándor* Lajos, *Sigray* Pál, *Sierbin* János, *Szilágyi* Tamás, dr. *Szomjas* Lajos, dr. ifj. *Unger* Lajos, *Wiener* Mosó szakosztályi tagok, a tisztviselő kar részéről *Forster* Géza igazgató, *Zórád* István az ipari szakosztályi előadója, és *Fottere*, *Bemó* s-fittárk és *Jeszenszky* Pál tiltár, mint előadó.

Grf. *Zselénki* Róbert elnök az ülést megnyitja s bejelenti, hogy a szakosztályi folytatni fogja a csatornakérdés tárgyalását. Előadónak kívánja a következőt.

Jeszenszky Pál előadó: Röviden bevezetni kívánja a szövegben forgó tárgyat s a meginduló vitát. Mielőtt a tárgyra átérne, felhívja, hogy *Lázár* Pál tanár a múlt ülésen egy határozati javaslatot nyújtott be, melyben megárvá tette ugyan teljes egészében szólnak határozattal de azt kibővíteni javasolta azzal, hogy vétekek be a javaslatba a baja—húttászi vasuti hid és egyéb vasuti hidak és vasut vonalak kiépítése. Szólv kéri a szakosztályt, hogy miután vasuti hidak és vasuti vonalak építése a vizi utakról szó javaslatba nem vehető, a szakosztály ejtse el *Lázár* javaslatát.

Előadó összegezté ezután a múlt ülés tárgyalásának anyagát s reflektál részletesen Hieronyminek a gabonár emelkedésre vonatkozó s a múlt ülésen kifejtett nézeteire, oda konkludálva, hogy a szállítási kötségeken való megtakarításból csak igen kevés fog a gazdára esni, s a nagyobb részt a közvetítő kereskedelemnek fog jutni.

Átérve ezután a vasutak és a hajózási vállalatok díjtételei közti különbségre, kifejti, hogy a múlt ülésen azt állította, hogy a beforgalomban vasutának képezek felvenni a versenyt a hajózással, s hogy sokkal előnyösebb volna az állam pénzügyi szempontjából, de a mezőgazdaság szempontjából is, hogy ha az állam az önköltségre szállítaná le a díjtételeket mindazon vasuti vonalakra, amelyek mentén csatornák akar építeni, mint ha százakmenő milliókba csatorna hálózatokat létesítené. Ez állítására szemben Hieronymi felhívja, hogy ez kivételmentes, és hogy a legképtelenebb tőkeparásztás volna, ha az állam leszállítaná a díjtételeket s illetve oly

díjtétel mellett akarná a tömegárut szállítani, mint ahogy azt a hajó szállítási képes. Hogy ezt a tételt piaubizáltségre helyezni Hieronymi felhívja, hogy a szakoslaty önköltségre nem 1 6 fillér hanem 2 5 fillér, a hajók egyfilléres tonnaalkotóteremténi díjtételeivel szemben. Szólv emlékezteti a szakosztályt *Lázár* tanárnak a múlt ülésen tett azon kijelentésére, hogy sajnálai való állapot volna, hogyha a magyar államvasutak és vasutának egyáltalán így magas díjtételek mellett teljesítenék közgazdasági hivatásukat és *Lázár* szavaival a közgazdasági felára nézve, hogy mennyivel olcsóbbak a díjtételek a német és amerikai vasutakon és hangsúlyozta, hogy vasutának önköltsége sokkal csekélyebb, mint Hieronymi állította, de kifejtette azt is, hogy ezen díjtételek megfelelő műszaki berendezésekkel még jelentékenyen csökkenthetők is volnának.

A dólv lényege azon fordult meg, hogy megkérdezték a nagy különbség a vasuti és a hajózási díjtételek közt, mert ha nincs meg, akkor nincs nagy szükség hajózáscatornákra sem. Szólv köteletségnek tartotta utána járni és beszerezni az adatokat, amelyekkel igazolni fogja, hogy a vasuti díjtételek önköltsége nem 2 5 fillér, hanem 1 6 fillér tonna-kilométerenként. A Magyar Államvasutak üzleti és forgalmi részének a közgazdasági bizottság kimutatta, hogy a következő adatok foglaltanak (olvassa) 100 kocsitengelykilométer szállítása került 265 kor., azaz 1 kocsitengelykilométer kerül tehát 2 65 kor., eszerint tehát egy kocsikilométer ennek duplája 5 30 korba.

Ha most már számlításra vesszük, hogy a kocsit 100 tonna rakományt szállít, akkor egy tonna-kilométer díjtétele 0 30 kor., azaz 1 36 fillér. De méltóztatossá egy felgöngyi dolgot, hogy ezen díjtétel csupán a kiinduló állomástól a rendeltetési állomásig számítható és számlításba kell azt venni, hogy az államvasutaknak az üres kocsikat vissza is kell szállítani, amely esetben a díjtétel $1 06 \times 2 = 2 12$ fillér volna. E tekintet azonban hogy a vasuti díjtételek is a kocsit 100 tonna rakományt szállítanak. Ha tehát felvesszük, hogy az üres kocsik visszaszállításánál a kocsik fele szállít terhet, akkor az önköltség 1 4 fillér, ha pedig azt számítjuk, hogy a visszaszállító üres kocsik csak $\frac{1}{4}$ része viz árát, $\frac{1}{4}$ ellenben üresen szállítatik vissza, még akkor is a vasut önköltsége csak 1 7 fillér, tehát sokkalha kevesebb, mint a Hieronymi által mondott 2 5 fillér.

De itt vannak hivatalos adatok, melyekből kitűnik, hogy a cukoripár, repázelet, stb. szállítása mibe kerül az államvasutak és a vicznális vasutakon is, pl. a pécs—barcsi vasuton. Ezen termékek szállítása körül 200 kilométer távolságra 32 filléres mértékáránál, tehát tonna-kilométerenként 1 6 fillérnek kell lennie.

Szólv még egyéb bizonyítékokkal is szolgál s bemutat egy szerződést, amely az államvasutak és egy magánvasut közötti kötöttség s a melyben szerződésleg kötelezi magát az államvasutak, hogy teljes kocsikarománnyal a hokanavics, stb. árú 1 6 fillérrel szállít a magánvasutaknak.

Az 1 6 fillér és 2 5 fillér közt tehát óriási különbség van és szólv igazat ad *Lázár*nak, ki a múlt ülésen azt mondta, hogy az államvasutak önköltsége megfelelő berendezésekkel még jelentékenyebben lejjebb is volna szállítható, amídon tehát a vasut és hajó díjtételei közt már nem volna oly nagyon nagy eltérés. Szólv szerint tehát nem is állhat meg Hieronymi azon állítása, hogy óriási tőkeparásztás járna, hogyha az állam a csatornák építésére helyett leszállítaná a vasuti szállítási önköltséget bizonyos mértékben.

Hieronymi ó exzellenzjárója szives volt megemlíteni a múlt ülésen, hogy meg fog gróznai a saját magam érveivel arról, hogy ha a Duna-Tisza közti csatorna kiépítésére szükséges volna, akkor ugyancsak ott alapján az általa javasolt alföldi csatornahálózat kiépítése is szükséges, mert ezekből a tisztánul még ugyanolyan előnyöket fog élvezni, mint a Duna-

Tisza közti csatorna kiépítéséből élvez az ott lakó nép.

És a követelést azt helyesen valom, de szembeállított az azt a tényt, hogy a tisztánul nép jobb talajon gazdálkodik mint a sívár, száraz, homokot mivelő Duna-tisza közti nép, s e mellett a Tisza vidékének lesznek maholnap hajóhátó folyói, amelyekén kiszálíthatja terményeit vízi uton is a fogyasztó piacokra. S e mellett a Duna-tisza közti csatorna kiépítése a hivatalos számlítás szerint 45 millió korba kerül, mely a földművelő csatornahálózat előlértéke a Duna-Tisza közti csatornát is, legalább 170—200 millióba kerülne, vagyis éppen négyszeresére a Duna-tisza közti csatornának.

De szabadjon per analogiam felvetnem azon kérdést, hogy miért ne részesítsük ugyanazon jötelemnyében a Dunán túl lakó népet s miért ne kössük össze a Balatonot egy csatorna kerületi a Dunánál a csatorna kiépítésével a mezőgazdasághoz sokkal szegényebb felvidéket azon jötelemnyéből, hogy erőgazdasági terményeit és bányatermékeit olcsó vizi uton szállíthassa s miért maradjon ki Erdély ezen jötelemnyéből. Hát azért, mert így hálózat létesítése óriási költségre kerül, s az államnak erre pénze nincs, de a városháza szon sem áll arányban a befektetésnek.

Bizonyára feltűnt a T. Szakosztálynak az, hogy a hajózáscatornák létesítését mindenki és mindenütt csak a mezőgazdaság érdekeivel okoltatja kizárólag s mindenki azt hangoztatja, hogy micsoda nagy előnye lesz a csatornákiból a mezőgazdaságnak. De arról nem beszél senki sem, hogy az iparnak és kereskedelemnek nem lesz egy új nagy haszna, ha most rámtartam, hogy a szállítási kötségeken való megtakarítás első sorban a közvetítő kereskedelemnek fog javára válni. Mindenki azt mondja, hogy a mezőgazdaság mily ócsón fogja a szent, az ültő anyagokat stb. beszerezni, de arról senki sem beszél, hogy egy uradalomnak egész országban a szentüzésgel sem akkora, mint egy valamirevaló szent ültő ültőüzésgel. Az építő anyagok szállítása is föleg az ipar javára fog válni, miért beszél tehát mindenki kizárólag a mezőgazdaság nagy érdekeiről? Mindenütt azt hangoztatják, hogy micsoda belterjes mezőgazdasági üzem fogja felváltani a jelenlegi excentív viszonyokat, holott intenzív mezőgazdaság létezésére pénz kell s uzorakomatos pénzrel erre berendezkedni nem lehet, más pénz pedig a gazda nem kap.

Én nagyon óvom attól a gazdákölvément, hogy bele ne menjen a mezőgazdaság érdekeinek hangzatossá címén oly követelésekbe, amelyek egyéb igazán melyreható kívánalmainknak jövőbeni teljesítését fogják kizárni. Ha most meg az államot kívánjuk, hogy 200, avagy több millió koronát a földművelő mezőgazdasági érdekeinek előmozdítása címén hajózáscatornák létesítsen, akkor nagyon valószínű, hogy majd be fog következni az, hogy ha azon kívánásának teljesítését fogjuk kéri, amelyek már rég óta sürgetünk, s amelyek sokkalfontosabbak a hajózáscatornánál, mint pl. az olcsó hitelek megjelölése és bizarrtárin hálózat létesítése stb. akkor majd kell ezt a kérdést gondolni és nem szabad szem elől tévesztünk, hogy valószínűleg a Béga-, a Ferenccsatorna is ugyanilyen tulzott reményeknek köszönhetik létüket, amiket most fizünk az alföldi csatorna hálózatához, amelyek sajnos, absolute be nem váltattak és tudjuk, hogy a Vaskapu szályalószobá fúztó reményeinek megdőlő mondatánál, hogy majd minkéjük lesz a legméréskéthető kívánalmakkal szabad felépíteni s mert a Duna-Tisza közti csatorna

nézetem szerint teljesen kielégül azon kívánalmakat, amelyeket mezőgazdasági és közigazgatási, szociális és nemzetiségi szempontokból mulkói előadásomban részletesen kifejtettem s mert alföldi csatornahálózatunk és a vukovarszami csatorna kiépítése az állam pénzügyi erejét túlságosan igénybevéve — ezért, a magam részéről csupán a budapest — csongrádi csatorna kiépítését tartom olyannak, amelynek létesítése mellett a gazdalközvélemény állást foglalhat s éppen ezért hátrá vagyok a mult ülése bennyújtó határozati javaslatomat változtatlan szövegében újból is elfogadásra ajánlom.

Sierbán János gyakorlati mezőgazdasági szempontból szól a javaslatához, melyet új alakban nem fogad el. Lázár javaslatát szintén mellőzni kéri s azt mondaná ki a javaslatban, hogy a folyamok hajózhatóvá tétele és a csatorna kiépítése hozzák szerves kapcsolatba a vasi útval. Egyéret előadójában, hogy a vizi utak és csatornák kiépítését a mezőgazdasági érdekek hangsúlyozásával akarják előtérbe tolni s nagyon is kidomborítják a mezőgazdasági érdekeket. Senki sem beszél arról, hogy más egyéb közgazdasági tényező is hasznót fogynak a csatornákból hűvös, holott, ha közvéleményt akarunk teremteni, akkor minden oldalról meg kell vizsgálni a kérdést. Ha arról volna szó, hogy létesítsünk öntöző csatornákat, akkor előtérbe volna tolni a mezőgazdasági, szóval hibáztatja előadó felszólalását, melyben vérmes reményeket fűz a Duna-Tisza közötti csatorna kiépítéséhez, mert ha a vizi uti csodákat volna képes véghez vinni ezen vidéken, akkor kérni szövegét, hogy a folyamok mentén miért nem virágoztak föl, hisz ott volna víz, s nem kellett mesterséges csatornákat létesíteni.

E kérdésnek a Magyar Mérnök-Egyletben való tárgyalásánál Kovács S. Aladár rámutatott arra, hogy ma sok nyersterményt vizünk ki, a külföldre és téves állításnak mondta azt, hogy mivel kivételnek plusz-szál záródik le, nyereség lesz hasznára névben a vizi úton való szállítás. Kovács rámutatott arra, hogy a nyerstermények kivitele nem kívánatos, mert mezőgazdaságunk csak akkor virul igazán, ha a nyerstermények szurrogátumát vizsi ki.

Czafloja ezután szólt, hogy a csatorna-építés az intenzív mezőgazdaság javára válik, mert az intenzív gazdálkodás fő igénye a gyors szállítás, ami a vizi úttal el nem érhető. A fejlődő állattenyésztésünknek sincs szüksége a vizi úttára. De szöveg, nehogy félreértések ki-jelentül, hogy a folyamok hajózhatóvá tételét nem tartja, ellenben a csatornák létesítését nem ellenzi a mai viszonyok közt szükségesnek. A német agráriusok is ellenzik a csatornák s azt, hogy a csatornájavatokat megszüntessék, kapják rekompenczió gyantát a magas védvámok.

Azt tartja szöveg, hogy előbb a vizutakhoz vezető közutakat kell kiépíteni, ezután a csatornákat, mert a meglévő csatornáknak az a bajuk, hogy mikor víz van bennük, akkor a hozzájuk vezető közutakon nem lehet a terményt szállítani, mikor meg a közutak jók, akkor nincs a csatornáknak víz. E gondolatok példál hozzá fel a Béga-és Ferenec-csatornákat. Szöveg nem helyesli a vukovár—szamczi csatorna kiépítését sem.

Az előadó határozati javaslatában azt kéri kifejeznie, hogy mielőtt csatornákat építenék előbb meglévő vizutakat tegyük hajózhatóvá s továbbá, hogy az esetleg kiépítendő csatornák költségét ne csak a nemzetiség, hanem más közgazdasági faktorok is viseljék, melyek vizutot szállítanak. Első sorban a csatornákhöz vezető közutak építésének ki a vukovarszami csatorna elejétől majdan csupán a Duna és Tisza közti csatorna építését ki.

Graf Zselesnik Róbert elnök: Mielőtt a viza tovább folytatnánk szemben az előadói javaslatával, az alábbi határozati javaslatot nyújtja be, mely körülbelül magában foglalja

Lázár Pál és Sierbán János határozati javaslatát:

„A hajózó csatornák építését a gazdalközvélemény csak akkor tartja szükségesnek megkezdni, ha

1. ha 1895. évi 48. t.-cz-ben felsorolt természetes folyóvizainknek a Törvény által elrendelt szabályozási és hajózási munkálati befejezést nyernék s a folyóvizeknek az állam kezében lévő szakaszi a hajózási czéljaira tényleg alkalmassá lesznek téve;

2. ha a fontosabb öntöző-csatornák főereit elkészítették;

3. ha a vasúthálózatunk fővonalain a második vágány már le lett fektetve és már így nem képesek a forgalmat megfelelően lebonyolítani.”

Ha a fentebbi javaslatban felsorolt követelmények teljesítve lesznek, az esetben szöveg elkeréteznék látja a hajózó-csatornák építésének idejét, amikor is nézete szerint először a Duna-Tisza közötti csatorna lesz kiépítendő.

Baros Károly nem szerelné, ha a Duna-Tisza közti csatornát Budapesttől kiindulva építenék, mert jövő gazdasági életünk földtenésének alapföltele, hogy ne koncentrártassék minden a fővárosban, mert nekünk vidéki központokra van szükségünk. A Duna-Tisza közti csatornát is egyenesen kell áttűzni, hogy a baja-határszél összeköttesenek ondt adassunk anyagot.

Krisztinkovich Ede kijelenti, hogy előadó javaslatát Forster Géza módosításával elfogadja és nem járulhat hozzá graf Zselesnik javaslatához. Az osztrák-csatornák a Dunáról jövő szállítmányainkat magasabb illetékek fogják súlani, ezt megelőzendő, ki kell mondani, hogy a baja-határszél bármely irányban egyenlően terheltessek meg.

Szólo munkálataiban azon terveket sorolta, amelyek a magyar vizutálózat kiépítése czéljából felmerültek s azután csoportosítva a tervezett építkezéseket kifejtette, hogy első sorban a beforgalom fejlesztésére s egy bizonyos gazdasági fellendítés megteremtésére van szükség a vizi út helyezés előtérbe szorításánál, melyekkel ma meglévő vizutálózatunk nyomorúságos állapotán javíthatunk. Hieronymi is elősorba helyezte a duna-tiszaközi csatorna kiépítését s csak ennek kiépítése után következnek az alföldi csatornák kiépítése. A Kört-csatorna terveivel a kormány is foglalkozik s helyszíni tanulmányokat folytat. Kérdi ezután előadót, hogy utópizáluskának tartja e még ezután is a fumei vizutúra vonatkozó terveket.

Jeszenszky Pál: Feltűnő!

Krisztinkovich Ede: Ha igen, úgy előadónak figyelmébe ajánlja, hogy a fumei vizuturát teremtő szöveg az ÖMGÉ-167 vette, hol a 80-as években egy kitűnő bizottság javaslata úgy állítottotta a képet, hogy a munkák e külkeveskedelmünk függetlenül, vagy pedig megvárjunk az idők végtelenségéig jelenlegi főhelyzetünkben, szöveg műveben e javaslatot vette alapul.

Kifejté ezután, hogy a csatornák nem vonják el a vasutól a forgalmat s hogy a vizuton való szállítás öncsőbb a beforgalomban. Ki meri szöveg mondani a képet, hogy a munkák e külkeveskedelmünk függetlenül, vagy pedig megvárjunk az idők végtelenségéig jelenlegi főhelyzetünkben, szöveg műveben e javaslatot vette alapul.

Kifejté ezután, hogy a csatornák nem vonják el a vasutól a forgalmat s hogy a vizuton való szállítás öncsőbb a beforgalomban. Ki meri szöveg mondani a képet, hogy a munkák e külkeveskedelmünk függetlenül, vagy pedig megvárjunk az idők végtelenségéig jelenlegi főhelyzetünkben, szöveg műveben e javaslatot vette alapul.

Kifejté ezután, hogy a csatornák nem vonják el a vasutól a forgalmat s hogy a vizuton való szállítás öncsőbb a beforgalomban. Ki meri szöveg mondani a képet, hogy a munkák e külkeveskedelmünk függetlenül, vagy pedig megvárjunk az idők végtelenségéig jelenlegi főhelyzetünkben, szöveg műveben e javaslatot vette alapul.

Szólo hozzájárul előadó javaslatához, melyet a magyar agráriusok és a magyar agráriusok támogatnak. **Lázár Pál:** Az ÖMGÉ. 20 év előtti állas-

ponjtát indokolták az akkori viszonyok s az akkori és mostani állapotok összehasonlítani nem lehet, amiből következik, hogy a vizonyok akkor szükségessé tétel volna is a fumei vizutúra, a mostani viszonyok ezt már feleslegessé teszik.

Szólo: Zselesnik graf indítványát kiegészítené az, hogy ha a szükséges közutak, vasut-hálózatunkban pedig a szükséges hidak elkészítették és a fővonalakon a második vágány már le lett fektetve, akkor térjünk csak rá a hajózó csatornák építésére.

A negyedik pontriban pedig azt mondaná ki, hogy az ÖMGÉ. mostanra megengedhetőnek, hogy az előbb kifejtett igények kielégítésére előtt akár a budapesti kikötő, akár a dunatiszai vagy vukovár—szamczi csatornák építéséhez kezdjünk.

Id. Egan Lajos a határozati javaslatot megdöntani kívánja a következő ponttal:

„Tekintettel az ország határainak némely részén észlelték feltét megromlott közgazdasági viszonyokra, szükségessé tartja, hogy a vizek új helyeken, hol az állandó munkahány miatt nagy a kivárandós, hol a közlekedési eszközök megvannak, ezek közelében a vizek az állam által úgy szabályozandók, (hogy a vizek ipari czélra azonnal használható legyenek s ezek a vizek, mint állami szubvenczió úgy iparvállalatoknak adassanak át), melyek fölött a gyár vidékén termelhető nyers anyag feldolgozást célozzák.”

Koltor László fejtegeti, hogy a vizuton való szállítás öncsőbb a vasuti szállítással s hogy kivánatos volna a hajózó csatornát egyáltalán öntözésre is berendeztetnünk, mi által a befektetett összeg az államból való jövedelmezne. Az előadó határozati javaslatot teszi be.

1. A szakosztályi szükségessé tartja, hogy az állam a Budapest—Csongrád között tervezett hajózó-csatornát a magántőkét és az érdekeltiség bevonásával és a közgazdaság alapos igényeinek figyelembe vételével, mielőbb a megvalósulás stádiumába jutassa, s anélkül, hogy ezáltal meg az államnak a hajózársra néző viszonyok megterheltesse hátralmát.

2. Szükségessé tartja, hogy az 1895-iki évi 48-ik törvényekben felsorolt természetes folyóvizainknek a Törvény által elrendelt szabályozási munkálati a megállapított határidőig befejeztessek, s hogy a folyóvizeknek az állam kezében lévő szakaszi a hajózási czéljaira a közel jövőben tényleg alkalmassá tészessek.

Kvassay Jenő: Az elhangzott felszólalásokra kifejti, hogy vizutaink hajózási tekintetben meglehetősen elhanyagoltak: — eddig a hajózási érdekekre nem lehetett gondot fordítani, mert a mezőgazdaság egyik érdekét kellett figyelembe venni. Meglévő hajóutaink is kevés jövedelmet hoztak, mert legnagyobban részük, kivéve a nagy folyótól a tömegközúti szállítása idején csekély vizet bírnak. Azt koncedálja, hogy hajóutainkhoz nem vezetnek megfelelő közutak, azonban az 1890. évi első törvényekkel intézkedéseket tartalmaz a közutak kiépítésére nézve, de ennek rendelkezései nem hajlatnak végre. Az osztrák csatornák várható előnyeit hozták, az a vélemény, hogy azok kapcsolatban a magyar csatornákkal, nekünk előnyököt biztosítanának, de azok nélkül alig. Kiválteppen az önáló várméretű megvalósulása esetén van szükségünk olcsó vizutakra.

A vukovár-szamczi csatorna kiépítésére azért van szükség, mert azon vidékek Olszországból kapják a terményeket; hogy Magyarországot a törvények elfogadásában, hiányozni egy részt s az izraeli szigeteket, ez egy oly dolog, a melynek érdekében az államnak meg kell hozni azt a 20 milliónyi áldozatot.

Előadó határozati javaslatát kibővíteni kéri a következő indítvánnyal:

1. Szükségessé tartja, hogy az 1895. évi 48. törvényekben felsorolt természetes folyóvizainknek a Törvény által elrendelt szabályozási és hajózási munkálati legelőőbb 1920-ig

befejezetesnek s hogy a folyóvizeknek az állam kezelésében levő szakasszi a hajozás czéjaira tényleg alkalmassá tésenek.

2. Szükségesnek tartja, hogy a Száva és Kulpa folyók egész Károlyvárosig való szabályozásával és hajózáható tétellel egyidejűleg a vukovársamacedi csatorna is kiépítéssek és tekintettel azon körülményre, hogy ezen utárryá egészről hivatra van Bosznia és Fiume felé irányuló tömegáruinak olcsóbbszállítását biztosítani, másrésről Bosznia, Horvát- és Szlavóniaszágok kereskedelmi forgalmát részben a magyar Dunára terelni, ugyanazon alkalmassá alkassé, mint a dunai-tiszai csatorna.

3. Szükségesnek tartja, hogy a vasutak alkalmas pontokon a vizutakkal szerves kapcsolata hozassanak, hogy lýmódon minden szállító saját igényének és minden áru a természetesnek megfelelő forgalmi eszközét válasszassan.

A hajóállomásokhoz vezetó utak ugyanazon elbársná alá essenek, mint amelyet az 1900. I. t.-cz. a vasuti állomásokhoz vezetó utakra néve megállapít.

4. Hogy a vasutaknak a hajózást károsító versenyét megszüntessék.

Gulácsy Béla: A Magyar Államvasutak ellen oly súlyos vádakat hoztak elhangzani, melyeket mint a m. kir. államvasutak által ellenjelenő förtészírlésője észrevétel nélkül nem hagyhat. — Krisztinkovich azt állította, hogy az Államvasutak semmit sem jövedelmeznek. Ezzel szemben szóló kijelenti, hogy az Államvasutak 200 milliós budgétéjűköl éventék 40—60 millió korona tiszta hasznat adnak az államnak, a mi a magyarok tőke 4 és fél százalékát képezi. Ebből következik, hogy az Államvasutak oly faktora az állam bevételeinek, a melyre az állam mindenkor feltétlenül számíthat. Az Államvasutak nemcsak finansziális szempontból, de közgazdasági szempontból is fontos funkcióit teljesítenek s azért alkalmazni oly ócskó tarifákat, a milyneket előadó is felsorol.

Krisztinkovich Ede és Lázár Pl. személyes kérdésben történt felszólalásai után.

Hieronymi Károly emel szót. Zselenski gróf javaslatát halaszó indítványrak tartja, mert ha csak akkor fogának csatornákat építeni, ha az 1895. évi 48-ik t.-cz.-el elhatározott természetes folyók hajózáhatóvá tésenek tőve, akkor évtizedek fogának elmúlni, mi a hajózáó csatornákra fog sor kerülni.

A folyók hajózáhatóvátételénél mint Kvaszay előadta, még sok a teendő, ezeket a dolgokat természeténél fogva siettetni nem lehet. Az öntözó csatornák létesítése melyreható dolog, nagy gazdasági kérdés s az egész magyar mezőgazdaságnak át kell alakulnia, hogy az öntözó csatornák a maguk hasznát megközhessék.

Szólo a sorrend tekintetében lét éltérsz az előadó és gróf Zselenski javaslata közt, a melyek egy alagpandozólatból indulnak ki, abból t. i., hogy a hajózáó utakat fejleszteni kell; fejleszteni azért, hogy a szállítási olcsóbb legyen s emellogva szólo a két javaslat közt nem a végcélra néve lét éltérsz, hanem az eljárás módra néve. Szólo, hogy a felszólaló közelebb áll az előadó, mint az előnk javaslatához, akinek javaslatában bizonyos elemntőmások foglalattak, melyk röviden kifejteni kíván. Az önköltségek kérdése nem ide tartozik, ennek a mérőkönyvletheben kell tárgyaltatnia. Itt szólo csak azon kérdőmódsza ténnyre hivatkozók, hogy azok a vasuti állomások, a melyek vizit út mentén felkösznek, nagy előnyben részesülnek és pedig abban, hogy az ezen állomásokról sokkal olcsóbban lehet az árut szállítani, azért, mert a vasut, hogy a vizitváltal versenyesszenben, tarifáit mindazon relációkban leszállítja, ahol hajók is lehet minden. Akti vizit mellett grádálkodik még élyenben van, mert 20—30 kr. alá kap a kereskedőket többet a gabonáért, ha azt vizitváltal szállítja.

Ha tehát az előnk javaslatja szerint is a

természetes hajóutakat fejlesztendők, akkor fölmerül az a kérdés, hogy miként lehet ezt a célt könnyebben elérni, az előnk, vagy az előadó javaslatának elfogadásával-e? A hajóutak fejlesztésére már eddig is nagy költségeket fordítottak. 1890 hat felő Duna szabályozására 36 milliót szavazott a törvényhozás. Ez végre is hajtattott, s a felső Duna sokkal jobban hajózáható most már, mint az előtt. Később az 1895-iki törvényezők 52 millió forintot rezervált a természetes vizi utak fejlesztésére s ezek közt a Duna-Tisza és mellékfolyók hajózáhatóvátételére. Kvaszaytól hallottuk, aki erőre néve nyilatkozni kompetens, hogy még 100 millió korona befektetésre szükséges, amellyel azt a célt, amelyet az előnk javaslatának 1-ő pontjában és az előadó javaslatának 2-ik pontjában kitűzött, el fogjuk érni. Az előnk javaslata azt mondja, hogy míg a törvény által előírt munkák befejezése nincsenek addig ne építsünk csatornákat. Szólo szerint ez nem volna helyes politika, sem gazdasági, sem pénzügyi szempontból. Mert a Körös, Maros, Szamos és a többi folyók szabályozására még igen sok pénz fog kelleni és e pénz a Duna-Tisza csatorna kiépítése nélkül nem fog gyümölcsöző lenni, mert a hajóknak természetes vizi utakon igénye nagy körükat kell lenni, ellenben, ha a Duna és Tisza által egy hajózáó csatornával összekötötték, akkor ezen folyók összeköttetésbe leszenk hozzá egyszerűen a tömegárukat szállítása rövid vizitváltal fog lehetővé tétetni. Azon szerencsés helyzetben leszenk tehát, ha a Duna-Tisza közötti csatorna megépítették, hogy a keletre fekvő folyók is közvetlen összeköttetésbe kapnak az ország szerte fekvő városokkal. S azok a városok, melyeket folyóvizeink hajózáhatóvátételére fordítunk, hasonlíthatlanul nagyobb közgazdasági hasznót fognak hajtani, hogy ha meg lesz a Tisza-Duna közti csatorna.

Szólo tehát vagy az előadó javaslatát fogadná el, vagy pedig arra kéréne a Szakszabályzó elnököt, hogy javaslatát olyképp módosítsa, miszerint az 1. és 2. pontok helyett t.-cz.-ben felállított program megkezdésével s annak keretében vétessek fel a duna-tiszaközti csatorna kiépítésre.

A vukovársamacedi csatorna kiépítéséről szólo még s abban a vélekedésben van, hogy ez nem elsősorú kérdés, mert e csatorna aligha fog mátra szolgálai, minthogy azt a tört forgalmat bizonylása le, a mely Fiume felé irányul. Különbön esődjája, hogy a samacedi csatornának egy roppant fontos szerepe itt szóba nem hozottat. Nékünk ugyanis szinte törevesztünk kell hogy legyen Boszniának gazdaságilag hazánkhoz való csatlóása. Ez elérhető a Boszna folyók hajózáhatóvátételével, melynek forgalma ekként a samacedi csatornához jutna. Ez a kérdés azonban ma még nem egyáltalán sürős.

Kéri tehát, hogy fogadják ki a Szakszabályzó előadó javaslatát, vagy pedig az előnk javaslatát módosításassé akként, hogy az 1895. évi 48. t.-ben felállított program keretében foglaltassék be a duna-tiszaközti csatorna kiépítésre is.

Gróf Zselenski Róbert előnk beszárja a vitát, s megköszöni a felszólalóknak, hogy a kérdéshez oly kimerítően hozzászóllottak. A benyújtott határozati javaslatok at fognak tétetni döntés végett az igazgató-választmányhoz, mely ezekből oly javaslatot fog készíteni, a mely a gazdaságközségnek az igazgató-választmányban nyilvánuló nézetét fogja képezni.

Hieronymi Károly kért a szakszabályzó, hogy mutassa a vita befejezetét, hozna konkrét határozatot a kérdésben annyival inkább, mert az igazgató-választmány nem bocsájthatók a kérdés oly kimerítő megvitatásába, a mint ezt a szakszabályzó két hosszú ülésen at tette, de a szakszabályzó feladata is konkrét javaslatot tenni az igazgató-választmánynak.

Andor azt állítja, hogy még egy ülés tartassék, mely a beadott határozati

javaslatokat összegezné és egyöntűen megállapodásra jutna a kérdésben.

Sierban János szerint az előadó és előnk javaslatait összeegyeztethetők akként, ha ez többi nagy szvszveglettel, hogy az 1895. évi 48-ik t.-ben megállapított program végrehajtásával egyidejűen építessék meg a Duna-Tisza közti csatorna is.

Végül Jozsenszky Pal előadó reflektál meg Krisztinkovich Ede nek személyes kérdésben tett felszólalására, s bejelenti, hogy hozzájárul a gróf Zselenski által benyújtott határozati javaslatához, az ély értelemben, hogy a szakszabályzó, Hieronymi és Sierban propondálta, mert ez esetben ténylegleg az előnk és szólo javaslata között különbség nincs.

A szakszabályzó ély értelemben foglal állást, hogy az előnk által benyújtott határozati javaslatot elfogadja azzal a módosítással, hogy az 1895. évi 48. t.-cz.-ben körülírt program alapján a folyamatszabályzó munkálatait egyidejűleg a tiszai-dunaközti csatorna kiépítése is foganatba vétessek.

VEGYESEK.

Mal számunk tartalma:

Olda	2003—2016
OMGR. közleményei	2003—2016
Vegyések	2003—2016
Kereskedelem, törzsek	2020

A „Köztelek” mai számában a rendezés szerinti tartalom helyett a „Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége” naggyűlésének folytatólagos tárgyalásait, a szőlőszeti és borászati bizottság, az irodalmi és közgazdasági szakszabályzó elnöknek jegyzőkönyveit közzőjük.

Nemesi előnévadányozás. O felszólaló, Nyírj János, a Szabolcs-bermegei Gazdasági Egyesület tiszteletbeli elnökének és törvényes utódnak a székelyi élnövevet díjmentesen adományozta.

Halálözselek. Rónay Lajos mezőhegyesi ménesparancsnok élete délen 44 éves korában elhunyt. Az életerős férfiut, a kire szép feladat vár, mi munkakörében, ami az év május havát óta töltöt be, szívsérülésből ölte meg. Halálát néjén szót. Duka bárónak kivül nagy számú rokonosság gyászolja. Temetésé f. h. 18-án ment végbe Mezőhegyen. — Székely Ferenc kir. kuriai bíró életerék 58-ik évében Budapestben f. h. 17-én jobblere szenderült.

Az új kereskedelemt szabályozása. A magyar tojásipiacnak Becsőből Budapestre helyezése, illetve visszahúzóása érdekében a szakszabályzó polgármesterének elnökésével f. h. 16 és 17-én anket tartattot, a melyre nagy számban jelentek meg a szakemberek. Halmos János polgármester nyitotta meg az értekezletet. Elmondta, hogy a főváros a magyarországi tojás piacát Becsőt vissza akarja hódítani. Azért hívták össze a szakértőket, hogy a tojás-üzletet megállapítsák. A főváros minden öle telhető hajlandó végrehajtani s meg van győződve, hogy a kormány is támogatni fogja a főváros. A szakértőket előtt a következő hat kérdést vetették föl: 1. Minő szerepe van Budapestnek, mint tojás-kereskedelmi piacnak ma. 2. Hogyan és milyen eszközökkel kellene szervezni Budapestet a tojás-nyugvásról. 3. Hol és milyen berendezésekkel kellene Budapestben létesíteni tojás-kereskedelmi központot, kapcsolatosan a központú vásárcsarnokkal. 4. Minő kormányai vagy helyhatósági intézkedések szükségesek, hogy az országban ma elsőtő tojáskereskedés Budapestre helyezessék át. 5. Minő szállítási kedvezések szükségesek, hogy a tojáskivitel kereskedés Budapestben való összpontosítása és az innen való kivitel növelése, illetve visszahúzóása rokon-igazgatóság által a tojáskereskedés rendezésére

zése tárgyában kidolgozott tervezetekre, melyek az észrevételek.

Az első fűzőlő *Eulenburg* Salamon dr. volt, a ki, mint a galiczai kereskedelmi társaság megbízója, részletesen ismertet, hogy szállítja a társaság külön vonatokon külföldre a tojást s hogy a társaság most tárgyal az államvasutakkal, hogy Budapestien is szervez kivélti központot. Megjegyzi, hogy Londonban ebben a hónapban a tojáskereskedőknek nemzetközi kongresszusuk lesz. A szabályzat megállapítása előtt meg kellene várni a kongresszus tárgyalásának az eredményét. *Méhely* Lajos államvasuti főfelügyelő részletesen ismertet a mostani tarifákat. Meggyőződése szerint azt kellene megvitatni, hogy nem kellene-e a Bécsbe szállított tojás szállítási díját megengedni. *Zeller* Nándor, az államvasutak főellenőre azt vitatja, hogy a tarifa megfelelő s az államvasutak legfeljebb azt teheti még meg, hogy a központi vásárcsarnokba kocsin hozott árunak is külföldre való szállításakor megadják a kedvezést. *Havassy* Ernő, hosszú értekezést olvasott föl a vasuti díjazásokról.

Szilassy Zoltán konstatálja, hogy a budapesti piac ma a helyi fogyasztást sem tudja kielégíteni, a minék oka az, hogy a tojás nem jut kellő mennyiségben a fővárosba. A vidéki gyártók összeszedték a tojást és közvetlenül küldik külföldre. A kiskereskedő pedig Bécsbe viszi, a hol az árúhó kivásztásját a javát s külföldre viszik, a selejeste pedig Budapestre hozzák. A budapesti tojáskereskedőkön hiányzik a szükséges szakutáds. Ez volt az oka, hogy a tojáskereskedelem haszna a magyar kereskedők kezébe a bécsi kereskedők élébe hullott. A budapesti tojáskereskedelmet csak a központi vásárcsarnokkal kapcsolatban lehet megvitatni. Szükség van arra, hogy a vásárcsarnokban megfelelő raktárakat rendezzenek be. Ha a hatóság közvetítőket is bevonják, szükséges, hogy a hatóság a közvetítőket támogassa. A raktár bérletek a minimálisban kell megállapítani, a közvetítőt el kell törölni. A központi vásárcsarnoknak s a többi államvasutaknak a rendelkezési föltételei nélkül adják meg a kedvezést. Szükséges, hogy az államvasutak a tojással telt ládákat kíméletesebben kezeljék. Kivánja, hogy a tojást vasútnapra is foladhassz teraherának. Kéri, hogy a személyvonatokhoz legalább egy tojást szállító teherszaki kapcsolójának, továbbá akadályozók meg, hogy ugyanarra az állomásra egyszer hat, maximum néz nap alatt vigyék az árut. A szabályrendelet föltételét szükséges, a nélküli a tojáskereskedelem fejlődni nem fog.

László Pál szerint a főczél az, hogy a magyar tojásterméknek a megbízhatóságot emeljék s azért nem bízik abban, hogy a galiczai társaság a mindentudó összehordott árut magyar zászló alatt vigye külföldre. Az államvasuti tarifának az a legnagyobb baja, hogy egyeseknek nagy monopóliumát ad, a kereskedők pedig apró alomizmiadnak. Hozzájárul Szilassy indítványához. Szerint inkább szövetséget alapon alakítani meg kellene a kérdést. *Vámos* Gusztáv is a szabályzat elbűvelését vitatja

a legfontosabbnak. Védi a tojáskereskedőket s azt vitatja, hogy csak a legtrübb esetben küldenek Bécsből selejtes tojást Budapestre. Tojásraktárnak a közkirátarat kellene felhasználni. Akadályozza meg az államvasutak, hogy a határállomásokon nem veszteljenen napozz az áru. Ausztria csúszlása tartja vissza, s a magyar árut, kiültették Bécsbe minden oldalról. Kaul Róbert nemelt nyeltem mondta el, hogy a Bécsből Angliába szállított tojásra la van írva, hogy magyar áru. Szükségesnek tartja, hogy Magyarországból külföldre védőjeggyel küldjék a tojást, hogy ezzel a magyar áru megmástítsa megakadályozzák. Nagy baj, hogy Budapestről Hamburgba, izemnyeg nap alatt érkezik az áru. Országszágban pedig csaknem meg egyszer olyan hosszú utat nyoloz nap alatt tesz meg. Szükség van a budapesti tojásutáds megteremtésére s gondoskodni kell arról, hogy az áru ne a közvetítő kereskedőnek, hanem az exportőrnek a kezébe jusson. Az áru összeügyeltése legalkalmasabb a szövetezők szervezése.

A tojásnéket második napján *Fischer* Miksa szólt a tárgyhoz először. Az a vélekedése, hogy ha kellőleg szervezik s fővárosi és állami pártfogásban részesítik a Budapestre koncentrált tojáskereskedelmet, azonnal akár pénzintézet is, a mely a finansziális részt lebonyolítja. Minden este segíteni kell azon a bajon, hogy a vidékről érkezett tojást nagyon hanyagul csomagolják s így a küldeményekből sok elromlik. Vissza kell tehát nyerni a magyarországi tojás jó hírnevét. *Perlagi* Ferenc a tojásvásár helyélt legalkalmasabbnak a központi vásárcsarnokot tartja, azért, hogy a küldemények ne kelljen a megérkezés után egy pár óra múltán elszállítani. *Zeller* Nándor: A m. á. v. szándéka az, hogy a tojás-áruk ne terheltesse meg nagybör mértékben azért, mert itt külső elbánás is kellene. A mód nem a rexpeditio jó helye, hanem más formát fognak alkalmazni, mert a rexpeditiohoz a kötélenél álló összes vasutak hozzájárulása szükséges. *Méhely* Pál szintén a m. á. v. nevében szólt, előadva, hogy a tojás-exporthoz szükséges kocsiok ir s gondoskodás fog történni, ha az ez iránt való kérelmet a miniszterium elé kerül. Az előző *pölmester* kijelentette, hogy ez meg fog történni. *Gescheidt* Armin óhajtja, hogy az uszancat a szakértő kereskedők a főváros hatóságával együttesen dolgozzák ki. *Brachfeld* Félix ajánlja, hogy a székes-főváros állítson tojásbörzét s ezt anyagilag támogassa, annyiban, hogy engedjen át neki helyet. Többek hozzájárulása után *Szilassy* Zoltán beszélt a tojásgyűjtő és értékesítő szövetezőkéről s nagy örömmel adott kifejezést, hogy itt az értekelten rokonszenves nyilatkozatok hallott ezeket a szövetezőkéről. Ez természetes is, mert hiszen a tojásgyűjtő szövetezőknek az a célja, hogy a kereskedők munkáját megkönnyítsék azáltal, hogy a termelőket szervezik és betaníttják. Meggyőződése, hogy a szövetezők ép olyan nagy eredményeket fognak elérni, mint Dánisában, ahol alig tízezer év alatt 800,000 koronáról 16 millió emelkedett a tojáskivitel.

Javasolja, kériék fel a kormányt, hogy a szövetezőket anyagilag és erkölcsileg támogassa.

Ezzel a fűzőlőszólok sorozata kimerült s az előző *pölmester* kijelentette, hogy a főváros hatóság az ügyet az emondottak alapján tanulmányoztati foga a azon igyekszik, hogy a kereskedők és mezőgazdasági érdekei egyaránt kielégüljenek. Kíváncsi a központi vásárcsarnok elcsorban a kereskedelemügyi és földmívelésügyi miniszteriumnak, amelyek elküldötték képviselőit, de közönetlen mond az összes megjelenteknek is.

Szilassy Zoltán meleg köszönetet mond az előző *Halmos* pölmestermesternek, aki olyan lapintalossá és buzgalommal vezette a tanácskozásokat és *Fenyvesy* Adolf fővárosi biztosi tagnak, aki a nagyjelentésgye mozgalomnak lelkes közreműködője volt, mivel az anket véget ért.

A német vámtarifa. Emelittük azt, hogy a német birodalomgyűlés a vámtarifa-javaslatról részletes tárgyalás czéljából 28 tag biztosi-szögöz utasította. Ezai biztosi-szögöz 1902. január 6-án kezd meg tanácskozást. A biztosi-szögöz a javaslatot összes részleteiben végig tárgyalja s úgy kerül majd vissza a javaslat második olvasásra a birodalomgyűlés plénuma elé. Hogy mikor lesz ez, arról ma nem lehet bizonyos állítani. A birodalomgyűlésnek körülbelül huszvégig elég dolga van, ha a vámtarifa részletes tárgyalása akkor még tartana, a birodalomgyűlést elmozdítják mindaddig, amíg a biztosi-szögöz munklatát be nem fejezi. A biztosi-szögöz tárgyalási nem nyilvános ugyan, de a képvisélők részt fognak venni a tárgyalásokon s ugyancsak ok annak majd értesítést a nyilvánosságnak is azokról, amik a biztosi-szögöz történni fognak.

Az „Országos gazdasági munkácsi és eszélséggyűlés” a baleseti ségélyezés feladatának keretében közel félmilliónyi gazdasági eszélséket nyul balesetbiztosítási kezvezményt. Több ízben előfordult azonban, hogy a munkaadók részben a sérült eszélségekkel szemben a megszabott ségélynyújtási kötelezettségeiket, részben pedig a ségélyre való jogosultságot helyes megállapítása szempontjából, a földmívelésügyi miniszteri rendelet által előírt alkütségnyújtás elmulasztották. A végreháts első évében egyes esetekben, amelyekben a rosszhiszeműség kizártnak látszott, agróbb alaki hiányoktól eltekintve a ségélypénzár a jövő évben azonban, miután akkor már e körülmeny méltányossági indokul nem szolgálhat, a ségélyek megterítéséért folyamodó munkaadóktól a gyors ségélynyújtás tekintetében megszabott törvényes kötelezettség pontos teljesítését, s az e czímen felmerült költségeik megtérítését megszabott eljárás alkütségnyújtás betartását is minden esetben megkövetelik s ezért a következőkét figyelembe ajánljuk a gazdáközönzésnek. A pénzár az 1900: XVI. t. cz. 23. §. értelmében a tagok sorába nem tartozó gazdasági eszélsékek közül csakis azoknak baleseti után köteles a prógykönyveket és ségélyeket megteríteni akik után munkaadójuk az újított törvény 8-ik § szerinti 120 filleres járulékot fizeti. Amikor ily eszélsé balesetéről van szó,

MÁRKÁS **ERŐDÖN** cs. és kir. udvari **magkereskedése**
 BUDAPESTEN,
 VII., Rottenbiller-utczá 33. sz., és VI., Andrássy-út 23. sz.

Vásárol! **lóhermagot, luczernmagot, fehérheremagot, tavaszi repczt, mustármagot, csibehurt, francia perjét, mezei komocsint, bükkönyt, lenmagot.**

Minták, ajánlatok egy általán minden levelezés a központi irodába: (VII., Rottenbiller-utczá 33. sz.) intézendők.

KERESKEDELEM, TŐZSDE.

Budapesti gabonátöze.

(Guttmann és Wahl budapesti termény-bizományi cég jelentése.)

Napjelentés a gabonapietről.

1901. december 20.

A külföldi álcsoportok jegyzése, valamint a nálunk uralkodó lantya ideig tartó behatás által esend uralkodó a gabonacserkőben; a malnok csak gyenge vételökör tanultak és a ma piacra került későbbi (összesen körülbelül 10,000 mnt. váltottak ma-kuhoz, míg tartott árakon.

Mai eladások Új buza:

Tiszavideki:	200 mntmáza 79 q.	17.90 korona 3 hős.
100	80	17.85
200	79	17.75
200	79	17.80
200	79	17.80
100	78	17.30
100	78	17.50
1000	78	17.50
100 mntmáza	77 q.	17.90 korona 3 hős.
100	77	17.80
100	77	17.30
100	76	17.10
100	76	17.30
100	76	17.30
70	74	16.50
180	72	16.90

Pestmegyei vidéki:	200	79	17.90
200	79	17.80	
100	77	17.30	
400	76	17.30	
300	77	17.30	
100	76	17.30	

Bácsági:	4000	74	16.00
----------	------	----	-------

Szék:	3800	76	16.20
-------	------	----	-------

Rósnán:	1000	74	16.00
---------	------	----	-------

Raktárhoz:	2000	74	16.50
------------	------	----	-------

(Az árak 50 kg-ként koronáértékben értendők.)

Rozs területen, az árak nem változtak. Azonali szállítási árakban egyenértékűen 14-10 koronára terjedt fel voltánál előzőleg.

Árphán a hangulat csendes, az árak nem változtak. Az árú minőség szerint 11-90-12-10 koronás árakat jegyeztek. Az árak tartott árak mellett teljesen átlételen. Minőség szerint helyben 14-20-15-20 koronás árak voltak elérhetőek.

Tengeri csendes, 6-4ru lantya, a helyben 10-90 koronával fizettek, míg utjengeri decemberi szállitása 9-90, januári pedig 9-85 koronás árban jegyezték budapesti egyenértékben.

Szezlételet.

Lantya irányzat és olcsóbb szezlétek folytán a szezlételetre e héten fedezési vételek folytán nagyobb forgalom uralkodott szeszárak a hét végén 3 kor. olcsóban áraknak.

Helybeli egyenlő szezlétneműk a szezlétek a hétnek elején 3 koronával szállították le, minik folytán a vidéki minőség is kértelenek voltak legalább ennyivel az árakat lecsökkentni. Több zsetét éjmentes szesz december-januári szállitására adták 142.50 K. és 43 kor. adóvalnál létesült is.

Élesztőszesz adására 143 kor. kelt. Denaturált szeszben a helybeli és vidéki gyárak 2 kor. olcsóbb árakat jegyeztek és többeké hosszabb szállitásra 31-32 kor. létesült hódóval együtt.

Mészgárgács szeszárak részéről kontingens nyereszes csak 2-3 koronával olcsóbban volt elhelyezhető és többélett 37-38 kor. el is kelt az terméki átlomás decemberi szállitására 30-30-30 K.

A kontingens nyereszes ára Budapesten 30-30-30 K.

Zsetéi jeyvés 35.00-36.00 korona kontingens nyereszeszert.

Vidyei jeyvés 127.00- korona adóztól és 33.20-33.50 korona adóztólanszert.

Vidyei jeyvés 140.00-115.00 korona kivelti szeszert, 90% hektolitárhoz.

Kivitelre e héten több kocsiarokmány finomított szesz vésztékbe, mely Salonski és Monastir felt lett szállitva.

Vidyei szeszgyárak 2-3 koronával olcsóbban jegyeztek.

Budapesti heti jeyvés: nagyban kicsinyben korona korona

Finomított szesz ... 142.00-143.50 144.50-145.50

Részteszszesz ... 143.00-143.50 144.00-144.50

Nyereszes adóra ... 140.00-115.00 142.50-143.50

Denaturált szesz ... 33.00-33.50 34.00-34.50

Az árak 10,000 literkoronként horod nélkül lémentve, budapesti vasúttalmozóhoz szállitva, készpénz fizetés mellett értendők.

Vetőmagvak olomzrolása. *)

Budapest, 1901. december 15.

A budapesti m. kir. állami vetőmagvizsgáló állomás az 1901-1902. időnyben, azaz 1901. évi július hó 1-6-tól a mai napig az alatt megvizsgelt magterelőket és termelőket a következő vetőmagvizsgálóknak olomzrolta:

Olomzrolott fél

m e t e r m á z a	
Magterelő	Összesen
Haldok Ignác, Budapest	464 709 — 1173
M. Mezőgazdák Szöv., Budapest	359 516 — 875
Mauthner Ödön, Budapest	297 567 — 864
Beimel és fia, Budapest	13 227 — 240
Frómer A. H. ut., Budapest	119 21 — 140
JF. Freund Sámuel, Szatmár	98 96 — 95
Szalay Gyula, Budapest	42 23 — 65
Koros Dezsi, Budapest	35 — 36
Lambert Károly, Budapest	13 3 — 13
Puchcs Vilg, Budapest	13 12 — 12
Krammer Zsigmond, Budapest	10 — 10
Engel Lipót, Budapest	— 3 — 3
Összesen	1342 817 — 3529

*) A hazai mezőgazdaságra orosz amerikai hétéves magvakat a következő átlomás sém olomzrolja.

Vetőmagvak. (Mautner Ödön tudósítása.)

Vetőmagok. Felülről gyenge kinalat mellett az érkezőkkel különösen a helyi piacon rendkívül lények volt és egy 400 métermagúnyi tétel átlórólód rosszul rostált bántái ára 98 koronán kelt el 100 kilonként átlomás szerint. Igazán szép minőségű ára már alig kintálk, ama csakly mennyiség a mi még piacon kerül 112 koronával 100 kilonként szivessé fizettek. Lucernmag, Francia és Olaszországok továbbá áramolással jellemték. Magyar kezemből úgy említétre méltó mennyiségű kintálkát, melyeket a tulajdonosok ma 100-110 koronán kérnek és ezen árak árú irányában meg is adták. Pószmag külföldi szilárd irányú jeleztek, az árak tartott magukat. Muharag, búzagyó továbbra is keresettek és árban emelkedtek. Balczinag egyáltalán nem kintálkolt.

Jegyzések 50 kilonként Budapesten:	46-54 — korona.
Lucernmag	45-50 —
Muharag	8-8-50 —
Tavaszi árny	8-5-50 —
Téli búza	9-0 —
Balczinag	16-16-90 —

Hedrich és Strassner „Királyváros” zsetéi tudósítása a „Közlelet” részére, 1901. december 20-án.

Rozslizsák

Szám:	9	O/L	I.	FR.	II.	II/3	III	Rkpora
-------	---	-----	----	-----	-----	------	-----	--------

Ár: Kor. 23.20 22.40 21.80 21.20 20.20 17.90 16.40

Köleskészt:

Szám	0	1	2	3	4
------	---	---	---	---	---

Ár: Kor. 23.50 22.50 21.50 20.50 19.00

Kukoriczadara: finom (polenta) közép gomba

Kor. 17. — 20. — 30. —

Rizstakaránylízist Királyvárosi deréza Takarmányára

10.80 K. 10.80 K. 9.00 K.

Rozsokpa

8,60

Árának 100 kg-ként, helyben, elejnyit tisztalany-nyak véve, székali egytől értendők.

Luzja gőzmalom r-t. Jelentése a „Közlelet” részére, Budapest, 1901. dec. 19-én. Netto-árak 100 kg-ért, Budapestben, elejnyit tisztalanyk, székalkot. Kölesköztség nélkül.

Szám:	0	1	2	3	4	5	6	7
-------	---	---	---	---	---	---	---	---

Ár K.: 27- 28-20 25-40 24-90 24-20 22-40 22-30 20-90

7/8. 8. 11-11-11

18-60 11-11-11

Körpa: F. G.

Ár: korona: 8-90 9-00

Rozslizsák

0	O/L	I.	FR.	II.	II/3	III	Rkpora
---	-----	----	-----	-----	------	-----	--------

K.: 24.50 23.50 23.00 22.50 21.50 19.00 17.00

Az Erzsébet-Gőzmalom-Társaság üzleti tudósítása a „Közlelet” részére, Budapest, 1901. dec. 19-én.

Kölesköztség nélküli árak 100 kilonként, székalkot, székalkotás nélkül, a budapesti vasúti és hajóállomásokhoz szállitva:

Buzaliszt:									
Sz.:	0	1	2	3	4	5	6	7	8
Ár:	27.20	26.40	25.20	24.40	23.80	22.80	22.00	20.80	17.80
8-as takarmánylízist búzokorpa finom gomba									
	11.90							9.00	8.10

A központi vásárcsarnok árnyajrjegyzése nagyban (en gros) eladott delmekrekk árairól.

A magyar gabók vásárcsarnok állitási szövetkeze üzleti jelentése, 1901. december 19.

A karácsonyi hétnek előjele a forgalom már erősen megéjtelt. A felhalmozott erősek voltak ezzel egyfolytán a kereslet is nagyobb árnyakot öltött. Az értéklés központi és az angol karomni képzete, a melyek szilárd irány mellett magasabb árakon nyertek iszonnal elhelyeztek. Egyedül a tojás-ézt mutat fel ártalálásokra lenyomólag ható.

Nagyan elért árak: Húslevek: vidéki marhahús eleje 40-60, hátujaja 50-80, borjak: hosszú 80-90, nyugati farkok 60-84, sertések porkóte, szalonnával 76-84, tisztított malacok 140-180 filléren keltek kilonként.

Tejtermékek: száraz 50-60, és 11-12, vadserdés 70-80 fill. egészen s kilonként. Nyú, melyből több nagyobb tétel érkezett, 240-250 koronával kelt darabonként. Fehér piros 4-7 korona.

Tejtermékek: zsír: 2-20-20, 2-20-40, főszárv 1'00-1'20 korona, túró 14-16 fillér kg-ért.

Tojás: elátrndó 86-87, apadt 74-76 korona eredeti állitással.

Vagott lud, prima 1'08-1'10, másodrendű 0'96-1'00 korona kg-ért.

Árnyak: macska: magló lina 4'20-5'20, sovány pulyka 5-5'50, hízott 7-9 korona pránoként. Csirkék 1'40-1'80, tyúkuk 2'00-2'40, hízott kánpapok 3-3'20 korona voltak forgalomban.

Húslevek: csirke: közép minőségű ára 38-48, elátrndó 50-80, dió I 31-32, kócsok 20-23, acró 20-22 K. 100 kilonként; méz, pergett 90-98 fillér kilonként.

Hiddegúsvásár az Ozeai-utí délni piacon. 1901. december hó 20-án. (A székafóvárosi vásárgazdaság jelentése a „Közlelet” részére.) Fehelzött Budapestről 88 árú 44-60 sertés, 2 árú 6 drb szálót, 500 kg friss hús, 700 kg füstölt hús, 2000 kg szalonnát, 1400 kg hájat, 1 kg kócsyuhást.

Forgalom adatai: Nyakbékely 3 árú 72 darab, N-Körök 2 árú 29 darab, D-Pataj 4 árú 39 darab, Solt 3 árú 21 darab, Ráczkőre 1 árú 8 darab, Ordas 2 árú 12 drb sertés, összesen 15 árú 100 darab sertés. Helybeli: 400 kg szék, Pószmag 50 drb sertés.

Forgalom adatai. Árak a következők: Friss sertés-hús 1 kg. 88-99 fillér, 1 q 78-84 K, szilárdus 1 kg. 104-128 fillér, 1 q — K, füstölt sertés-hús 1 kg. 104-128 fillér, 1 q — K, szalonna zsírunk 1 kg. 88-92 fillér, 1 q — K, füstölt szalonna 1 kg. 100-104 fillér, 1 q — K, háj 1 kg. 96-104 fillér, 1 q — K, disznósajt 1 kg. 108-120 fillér, 1 q — K, kócsyuhást 1 kg. 40-60 fillér, füstölt sonka 1 kg. 120-128 fillér, 1 q — K.

Hiddegúsvásár a Garay-utí délni piacon. 1901. december 20-án. (A székafóvárosi vásárgazdaság jelentése a „Közlelet” részére.) Fehelzött Budapestről 66 árú 75 darab sertés, 0 árú 20 darab szilót, 500 kilogramm friss hús, 800 kg füstölt hús, 2000 kg szalonnát, 1400 kg hájat, 1 kg kócsy, 1 kg szék, 1 kg kolbász, — kg hurkát, — kg füstölt szalonnát, — kg kócsyuhást, — kg disznósajt, — kg (drb) sonkát, — kg tojást.

Vidékéről pedig a székoti helyekről 37 árú 429 drb sertés és 20 drb szilót. Összesen 504 darab sertés és 10 drb szilót.

Forgalom adatai: Árak a következők: Friss sertés-hús 1 kg. 88-99 fillér, 1 q 78-84 korona, szilárdus 1 kg. 112-120 fillér, 1 q 88-92 korona, füstölt sertés-hús 1 kg. 120-128 fillér, 1 q 112-118 korona, szalonna zsírunk 1 kg. 82-86 fillér, 1 q 80 drb sertés, füstölt szalonna 1 kg. 120-140 fillér, 1 q — korona, háj 1 kg. 100-108 fillér, 1 q — korona, disznósajt 1 kg. 108-120 fillér, 1 q — korona, kócsyuhást 1 kg. 50-60 fillér, 1 q — korona, füstölt sonka 1 kg. 120-130 fillér, 1 q — korona, kolbász 1 kg. 100-110 fillér, 1 q — korona, hurka 1 drb —, tojást 1 kg. — fillér.

Budapesti takarmánylízis. (IX. kerület, Mester-utca, 1901. december 20-án. A székafóvárosi vásárgazdaság jelentése a „Közlelet” részére.) Fehelzött Budapestről 25 árú 96 sertés rúti szóna, 41 székér-muhar, 21 székér-suszmalna, 8 székér almomszala, 1 takarmánylízis — székér tengeriszó, 1 székér egyéb takarmány (zaboskálók, sargu), 200 szék szesz.

A forgalom adatai. Árak fillérekben g-ént a következők: rúti szóna 400-500, zaboskálók 200-250, almomszala 270-280, takarmánylízis 330-330, tengeri

szer — egyb takarmány — zaboköszövény
520—520, lőhere — lucerna — kő — köles
— sárja 480—480, szárnacska — 400—400.
Összes köcsöntárja 174. Összes súly 248900 kg.

Állatvásárok.

Budapesti szarómarhavasár. 1901. decz. hó 19-án.
A szarómarhák köztéléndő és marhavásár igazgatóságának jelentése.

Felajuttatott: beföldi 252 db, eladott — db. galiciái 205 db, eladott — db, tiroli — drb., el adott — drb, növédek előborja 3 db, eladott drb, 486 hársny 25 db, eladott — db, beföldi 19 db, eladott — drb, galiciái 17 db, eladott — drb, tiroli 19 db, eladott — drb, bécsi lelei — drb., eladott — drb, növédek borja 4 db, eladott — drb, lelei borja 4 db, eladott — drb, 486 kecske gödlye — drb, eladott — drb.

A vásár iránzata éltök volt.
Árak a következők: Bőz borjúk: beföldi — koronás, kivételesen — koronás drb/cent, 68—80— koronás, kivételesen — koronás súlyra, galiciái — koronás drb/cent, 80— koronás, kiv. — koronás drb/cent, 80— koronás, kiv. — koronás súlyra, tiroli — koronás drb/cent, 80— koronás, kiv. — koronás drb/cent, 80— koronás, kiv. — koronás súlyra, kecske — koronás, kiv. — koronás drb/cent, 480 hársny — koronás drb/cent, lelei hársny — koronás párja.

Budapesti gazdasági és tenyészmarhavasár. 1901. évi decz. hó 19-án. (A budapesti köztéléndő és marhavásár igazgatóság jelentése a „Köztelék” részére.)

Felajuttatott: 109 db, ugymint, jarnos ókor első minőségű — drb, közép — darab, alárendelt — darab. Fejőstehák: fehér — drb, tarka 57 darab, tenyészbika — db, tarka 120 db, fehér alárendelt minőségű ókor — drb, bonyhádi 51 darab, hialjai való ókor — darab, úszó fehér — darab.

A fejőstehák telet grengő lofosúsv volt.
Kivételések: Arak jegyzetelték: Belsőrendű jarnos ókor — K-g. középmin. jarnos ókor — K-g pár-kint, alárendelt minőségű jarnos ókor — K-g pár-kint, jarnos hívaly — K-g 4. mm. K-g pár-kint, jobb minőségű jarnos ókor — K-g 6. s. mm.-kint, tarka bektóli való ókor — K-g 6. s. mm. Fejőstehánok és pedig: Felsőrendű magyar tehén — drb, alárendelt minőségű tarka fehérszármas tehén 140—220 K-g. iv. korona darabokint, bonyhádi tehén 230—320 K-g. iv. korona darabokint.

Budapesti vágómarhavasár. 1901. évi decz. hó 19-én. (A budapesti köztéléndő és marhavásár igazgatóság jelentése a „Köztelék” részére.)

Felajuttatott: 1415 db nagy vágómarha, nevezetesen: 809 darab magyar 6 tarka ókor, 452 darab magyar 6 tarka tehén — drb, szerbiai ókor — drb, szerbiai tehén — drb, boszniai ókor — drb, boszniai tehén — drb, 66 db magyar 6 bika és 48 db hívaly.

Minőség szerint: 1 darab előrendű hízott bika, 64 db középminőségű bika és 8 db alárendelt minőségű bika, 56 db előrendű hízott ókor, 1785 darab középminőségű ókor és 42 db alárendelt minőségű ókor, 34 db előrendű hízott tehén, 397 db középminőségű tehén, 48 db alárendelt minőségű tehén.

A vágómarha felhajtás 180 drból kevesebb. A vásár iránzata húsra, az 480 drból 240 dr. A következők Arak jegyzetelték: Hízott magyar ókor jók minőségű 58—60—, kivételesen — K-g. hízott magyar ókor középminőségű 50—52—, K-g. hízott magyar ókor alárendelt minőségű magyar ókor 44—48—, jobb minőségű magyar tehén 56—50—, tarka 38—68 kivételesen tarka tehén —, magyar tehén —, hízott magyar ókor alárendelt minőségű magyar ókor szerb tehén — párja kiv. — szerbiai ókor jók minőségű —, kiv. —, szerbiai ókor középminőségű —, kiv. —, szerbiai ókor alárendelt minőségű —, kiv. —, magyar bika 40—64—, kiv. —, magyar hívaly 30—42—, kiv. —, magyar legelőmarha 10—20—, kiv. —, hízott magyar ókor —, kiv. —, boszniai ókor —, koronás métermérszakin, álósbuval.

Budapesti lovasár. Budapest, 1901. decz. 19-án. (A budapesti vágómarhavasár igazgatóság jelentése a „Köztelék” részére.)

A vásár forgalma egészen volt.
Felajuttatott: összesen 474 db. Eladott: 247 db. Jobb minőségű lovaból (tárja) 50, eladott 2 db, 300—380 K-g-ért, könnyű kocsi (ukker stb.) — drb, eladott — drb, K-g-ért, nehezebb kocsi (tárja) 15 db, eladott 4 K-g-ért, 200 K-g-ért, könnyű kocsi (nehéz nyugati faj) 20 db, eladott 7 darab 240—320 K-g-ért, ponya — drb, eladott 0 db (tárja 10 db.). Középmín. 120 db, eladott 14 db, 100—180 K-g-ért, könnyű félek (paraszti stb.) 270 db, eladott 140 darab 38—78 K-g-ért; alárendelt minőségű lovaból 10 db, eladott 20 db 14—20 K-g-ért; gyásztúra vásárolt 24 db, az állatkert részére vásárolt 20

7 db, tulajdonjogra gyanus 10 lofalattal — darab, raglyos betegségre gyanus 10 lofalattal 2 darab, takányor minőségű a gyemestháló széklet — drb, Kibányai szerzésár. 1901. évi december 20-án. (A magyar szerbtelek-üzemeltetői társaság telefontelefonja a „Köztelék” részére.)

Az üzlet a hét végével elővétel miatt kellemesebb volt.

Héti átlag-árak: Magyar válogatot 320—380 kilogrammos nehé 00—02 fillér, 280—300 kilogrammos nehé 00—03 fillér, 600 300 kg tul — fillér, vidéki sertés kócsny — fill, szerb 30—50 fillér, román — fill, üssz-kr. párnokint 45 kr. ételüslények és 40/0 emegényi szarvasok — Először: Tengeri (0/190 koron. Arpa (0) 12 koron. Kibányai átvény, Héti átlag-ár: decz. 13-án maradt 31643 darab. — Felajász: Beföldi 1368 darab, Szerbiából 2409 db, Romániából — darab, egyéb államokból — darab, összesen 3777 db F 0 s z e g: 35429 db. Állomány és felhajtás együtt — drb. — Elhajász: Budapesti fogyasztás (I—X kerület) 1768 db, beföldre Budapesti környékére 524 darab, bécsre 727 db, onstrák tartományokra 780 db, Helvéciába — drb, Német birodalomba — darab, egyéb országokba — darab, összesen 5742 db. A szappangyárákban feldolgozott 3 darab, szállásban elhullott — darab, vagonokból kirott hullá 4 db, boróskának talált 18 db, összesen 22 darab. Maradt állomány 31678 darab. A részvényzárlatokban 12640 darab van elhelyezve. Az egészségügyi és tranzítszállásokban maradt decz. 13-án 4077 darab. — Felhajász: Szerbiából 3409 db, Romániából — db, összesen 7326 darab. — Elhajász: 2145 darab, maradt állomány 5241 darab és pedig 6241 darab szerb és — drb román. Az egészségügyi szemlélnj 1401 min 320 darab a fogyasztás elő kivonattal és technikai eszközök feldolgozattal.

Ingaltonk ártervései (40,000 korona becsült értéket felül).

(Kivétel a hivatalos lapból.)

- Decz. 23. Szentesi a tkvi ha. Schmid 53078 tkvi. jüróság tóság Ódón
- Decz. 23. Szegedi a tkvi ha. Jirsek 419403 tkvi. jüróság tkvi. tóság Néador és Krausz Lipót
- Decz. 23. Oraviczánynai a tkvi ha. Despenis 51344 tkvi. jüróság tkvi. tóság Áron
- Decz. 24. Budapesti a tkvi ha. Spitzer 314776 tkvi. tóság tkvi. tóság Sámuel és Ársal
- Decz. 27. Budapesti a tkvi ha. Weis Mór 213946 tkvi. tóság tkvi. tóság Újvárosi Elemánnak Teréz
- Decz. 27. Budapesti a tkvi ha. Prohászka 399365 tkvi. tóság tkvi. tóság Ferencc, Károly és Ráda
- Decz. 28. Budapesti a tkvi ha. Márián 170878 tkvi. tóság tkvi. tóság Vilmos és Furbos Hermina
- Decz. 28. Hátsegyi a tkvi ha. Szilvársy 50294 tkvi. jüróság tkvi. tóság Aladár
- Decz. 28. Budapesti a tkvi ha. Bodnársky 692067 tkvi. tóság tkvi. tóság Lajos
- Decz. 28. Bpesti I—III. k. a tkvi ha. Fulep 112781 tkvi. jüróság tkvi. tóság Samu
- Decz. 30. Budapesti a tkvi ha. Schultheisz 49435 tkvi. tóság tkvi. tóság Antal
- Decz. 30. Bpesti I—III. k. a tkvi ha. Reinszky 130456 tkvi. jüróság tkvi. tóság Simon és Janka
- Decz. 30. Székesfehérvári a tkvi ha. öv. Herezeg 57600 tkvi. tóság tkvi. tóság Ignácz 129000
- Jan. 4. Budapesti a tkvi ha. Ruzsai 82880 tkvi. tóság tkvi. tóság János
- Jan. 4. Gyulafehérvári a tkvi ha. Barscsy 50708 tkvi. tóság tkvi. tóság Jánosné és Virág Áma
- Jan. 4. Gyöngyösi a tkvi ha. István 57600 tkvi. jüróság tkvi. tóság István
- Jan. 7. Budapesti a tkvi ha. Kovács 74277 tkvi. tóság tkvi. tóság Kratoch Erzsébet
- Jan. 7. Bpesti I. III. ker. a tkvi ha. Szék Sám 175572 tkvi. jüróság tkvi. tóság és neje Wald Lajos
- Jan. 8. Debreczeni a tkvi ha. Dobrai Istv. 50000 tkvi. tóság tkvi. tóság és neje Kovács Zsuzsanna
- Jan. 8. Budapesti a tkvi ha. Utassy 6656 tkvi. tóság tkvi. tóság Ferencc és Wald Lajos
- Jan. 10. Budapesti a tkvi ha. Schabert 185768 tkvi. tóság tkvi. tóság Robert
- Jan. 11. Temesvári a tkvi ha. Gayder 119100 tkvi. tóság tkvi. tóság Izidor
- Jan. 12. Budapesti a tkvi ha. Wayer szék 56241 tkvi. jüróság tkvi. tóság Hulka Josefina

- Jan. 13. Lágosi a tkvi ha. Sényi 69004 tkvi. tóság tkvi. tóság Ferencc
- Jan. 14. Kockolmenti a tkvi ha. Sz. Kovács 20000 tkvi. tóság tkvi. tóság Emil és László
- Jan. 14. Kiváradi a tkvi ha. Okolicsz. 144400 tkvi. jüróság tkvi. tóság ny JányMértné
- Jan. 17. Bpesti I. III. ker. a tkvi ha. Lipcsay 44604 tkvi. jüróság tkvi. tóság Kamilla
- Jan. 12. Kiváradi a tkvi ha. Ferenccy 201947 tkvi. jüróság tkvi. tóság Ferenc és Hermin
- Jan. 19. Budapesti a tkvi ha. Simonyi 209730 tkvi. tóság tkvi. tóság Kálmán
- Febr. 6. Ungvári a tkvi ha. öv. Vém 78600 tkvi. jüróság tkvi. tóság öv. Venger Henrické
- Febr. 7. Ny-szerbiai a tkvi ha. Simón 55864 tkvi. jüróság tkvi. tóság György
- Febr. 22. Budapesti a tkvi ha. Rosenberg 164719 tkvi. tóság tkvi. tóság Róza
- Febr. 27. Békés-esabai a tkvi ha. Kocsizski 63214 tkvi. tóság tkvi. tóság Mihály
- Márcz. 4. Beszt-bányai a tkvi ha. Csere (Loh) 90476 tkvi. tóság tkvi. tóság Csere

Szerkesztői Szemec.

J. B. tisztelt úrunk, Zenedek. Kérdésed áttettük rovatvezetőkhöz, akiknek választát — annak beérte után — közzéni fogjuk.
M. J. úrunk, Ferencsik. Lubinszky Ernő sz címe: Derékgyepek, s. p. Szentes.
R. M. úrunk, Homok-Sz-György. Fenti utasítónak én is szól.

R. M. úrunk, Somerc. A hazánkizélet szobá 58-abbokatt megaltaltája a „Köztelék Zsebnak” 1902. évfolyamában. Ára 3 kor. 50 fillér, megrendelőt szerkesztőségünkbe. Masodik fordulóre nemokára megadjuk a kért választ.
Előfizet. Endrő. Nételen levelekre nem választunk.
O. J. úrunk, Lapisokélt. Baranyamegyében nincsen állami telepítés.
P. Gy. úrunk, Hardisz. Nételen levelekre nem választunk.

OMEG tagja, Budapest. Ugyancz szőf önek is. I. H. úrunk, N-Varsány. Tudomásunk szerint az a fizetési mód állításában, hogy a késpénzt az énevedgyed fizetési aránykonvenciój pedig az énevedgyed elején adják ki.
Egy előfizet. Nételen levelekre nem választunk.
T. G. úrunk, Halos. A Csekk-Kössuttyú-társ. „Takarmányosztós” kaphat az OMI-g-nél, ára fűve 2 korona, kőve 3 korona.

Bérv. D. úrunk, Foszony. A valódi asztalmeleg gyártással tudunknak csak Béln János, Budapest, K. Ferencc-kort foglalkozik. Ki a felvételünkéért terjedelmre szerint, négyzétcentimertint 1.30—1.50 K. egységárú kéveler, négyzetcentiméter par. öv. ingyenes jóállás is belevetve. Kivárat minia elkészítet iránt intézkedünk. A magár tárgyairól a lap hasábján természetesen nem közölhetük a kérték epezt egyenest Szabloner Gynia minőségű, Magyar-Övör fordútna.

G. B. úrunk, Pucsta-Gic. Nem hiszekük, hogy per utján csekk érme. Erre csak akkor volna kitalálás, ha az illető előnytagot szállító minék kifejezetten és megfogalmazott formában jóállás vállalt volna azért, hogy az illető hatástanácsa esetén bekezelőke károsodást meg fogja téríteni. Ugyan rendezet vagy döntvény nem létezik, még is létezik minézet hasonló esetben kártervezet kötelezés.

MEGŐRZÉSÉRE FIGYELJÉNK!

Elsimet kiléző hazai gyártmány!

1600 gőzcséplőkészlet üzemben!

Orosz: **ELSŐ MAGYAR** gazdasági egység RÉSZVÉTVÁRSULAT BUDAPESTEN, Váci-ut. 19. szám.

Gőzcséplőkészletek

2 1/2, 3 1/2, 4, 4 1/2, 6, 8, 10, 12, 16 méterjók.

Magánjárók
(utí mozdonyok.)

Kérlek minék anakabogó kérdéssel hivatalomhoz bennünk fordulni, ha megfogadott elő adnak kizárólag az felvilágosító választ.

Arjegyek kilézőnkéző díjmentesen közzététel.

GANZ és TÁRSA vasöntőde és gépgyár r.-társ. BUDAPESTEN.

Petroleummal és adómentes benzinnel hajtott motorok gazdaság czéljaira
(BANKI szab. rendszere).

Mechwart-féle gőzekék és petroleummekék.

Hengszerek, kőjratok és teljes malom-berendezések.

Turbinák. - Villamos világítási és erőátviteli berendezések. 84. 28.

Részletes árjegyzékekkel kívánunk megjelölni.

JENCS-féle Magyar Restitutio Fluid

lovak és szarvasmarhák számára.

Jencs Vilmos győgszertára
Budapest, II. Széchenyi-ut. 4. sz.
Fehérvár, E. K. H. E. R. "Jencs" győgszertárban
Budapest, VI. Váci-csatorna 17. sz.

Szőlőoltványok

A legbiztosabb és leggyorsabb módja az előkerítésnek.

Előkerítés.
Uradalmaknak, közgazdaságok számára...

Dücsösmetél.
A szőlőültetvények védelmére...

KI ARAK = egyéves önkéntes = LENNI ?

Mindenki ifjak, kik az előír iskolákat nem végzik...

LICHTBLAU ALBERT
a hatvani önkéntes tan. igazgatója Debreczenben.

Lapunk kiadóhivatalában megrendelhető:

A sertés javítása és hizlalása

gazdák és hizlalók használatára.
Irta K. Ruffy PÁL.
Ára portamentum küldésél 1 forint 10 krajczár.

Hirdetmény.
Osztrák-magyar-boszniai vasúti kotelek.
Dijszabási pótlék kiadás.
Az osztrák-magyar-boszniai vasúti kotelek 1900. évi február 1. óta érvényesül a II. díjazású díjszabás 1902. január 1-én a II. pótlék új elütési mely, által az előzőek változatlanul is a díjszabás.

GŐZEKÉK, utcazi lokomotivok

gőzcséplőgépek hajlására
a főhercegi vasúti pályán.

Erzherzogliche Cameral-Direction
Teschen (Schlesien)

Faragó-féle Csüdsömör-kenőcs.
Birtos határis szer, csüdösör, hám és nyeregörtes olles Faragó-féle
Versenyfluid.
Izom, izület-rándolás, valamint rokkantak esetében különösen hasznosul.

FARAGÓ ODÓN

gyógyászati
Tét-Komló Békés-megye.
1 nagy légy Csüdsömörkenőcs --- 2 kereszt.
1 nagy Versenyfluid 3 deciliter --- 2 "

Kézi vetőgépek

Wien, XV. Neubaugirtel 7 és 9.
Becherer és Fernau.
Prospektuskó kívánunk kiadotni.

Haszonbérlet.

A gróf Vighyó Sándorné, báró Podmaniczky Zsuzsanna urnó tulajdonát képező circa 4.452 m. holdnyi, tulnyomólag szántóföldből álló, eddig legnagyobb részét házilag kezelt, kellő gazdasági épületekkel és lakházzal ellátott rökös-keresztúri és ferihegyi birtokok (Pestmegye) egészben vagy 2 részletben

10-15 évre haszonbérbe adók.
Bővebb felvilágosítást ad hétköznapokon d. u. 3-5 között
Dr. Darányi Gyula
bpesti ügyvéd irodája (Kerepesi-ut 10. sz.)
Ügynökök nem díjaztatnak. 6017

Tenyészállat árverés.

Nagyelműségű Gróf Hunyady Imre ur úrményi uradalmaiban 1902. január hó 20-án d. e. 10 órakor kezdődő árverésen

50 drb Berni nyegszbika,
30 drb számelelti tehén és üsző,
30 drb Elektoral Negretti tenyészkos
fog eladatni.
Az árverés Tornóczon (vasútállomás) lesz megtartva, ahol is az érdeklődők részére fogatok állanak rendelkezésükre,
Tisztartóság.

A M. KIR. ÁLLAMVASUTAK GÉPGYÁRÁNAK VEZÉRÜGNÖKSÉGE

V. ker., Váczi-körtut 32. sz.

ajánlja

az őszi idényre

a teljesen acézből készült kiváló minőségű reszeizai

SACK-rendszerű egyetemes ekéit.

HAZAI GYÁRTMÁNY.

HAZAI GYÁRTMÁNY.

SZIVATTYUK MÉRLEGEK,

minden neme, házi, nyilvános, mezőgazdasági és iparcélokra.
Lejebb gummi- és kender-tömlők.
Mindenféle csövek.

Legújabb javított rendszerű vízszivattyúk, vízszűrők, vízkezelők, gyári, mezőgazdasági és ipari célokra. Emberről, mérlegek házi használatra, baromfmérlegek. Communité-társaság szivattyú- és mérleggyárak.

Arjegyzékek **W. GARVENS, Wien,** I., Wallfischgasse 14. sz. ingyen és bérmentve. **Schwarzenbergstrasse 1.**

Benzin-petrolin gázmotorok

és lokomobilok

Magyarországi vezérlővezető és rakár.
DÉNES B. Budapest, VI., Váci-körtút 41. sz. **Garvens Ingatlan** által.
Tudatosággal Szegediek kereskedtek.

Magyar királyi Államvasutak ad 187894/901. számhoz.

Hirdetmény.

A magy. kir. Államvasutak igazgatósága nyilvános versenyi hirdet a Zimony állomáson létesítendő postapület előállítására szükséges építési munkák végrehajtására.

A tervek, a költségvetés, az egyfeljárójegyzék, a szerződési tervezet, az ajánlati minta, a pályázati felhívás, valamint a munkák végrehajtásához közteli feladatok Budapestben a magy. kir. Államvasutak igazgatóságának magassépítésményi ügyosztályában (VI. Teréz-körtút 36. sz., III. em. 14. ajtó) és Zágrábban az illetékes pályaminták osztályában, azoknál pedig Újvidéken az ügyosztályi osztálymérnökség hivatalos helyiségében a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Az ajánlatok legkésőbb 1901. évi december hó 18-án déli 12 óráig nyújtandók be a előírt igazgatóság építési főosztályán (Teréz-körtút 36. sz. II. em. 10. ajtó).

Az ajánlatok egy korona, az ajánlat mellékletét invenkint 30 filléres bélyeggel ellátva és lepecsételve a következő felirattal nyújtandók be: „Ajánlat a Zimonyi állomáson létesítendő postapület munkáira.”

Csak az összes munkákra tett ajánlatok fognak figyelembe vételint.

Az ajánlat benyújtását megelőző napon, vagyis 1901. évi december hó 17-én délután 12 óráig 2300. azaz hettözezeröt száz korona kényszerű leendő te a magy. kir. Államvasutak központi főpénztáránál (VI. ker. Andrássy-ut 75. szám földszint) akár készpénzben, akár állami letételek alkalmas értékpapirokban.

A bányapénzről szóló letételegy az ajánlatához nem csatolandó.

Az értékpapírok a legutóbbi jegyzett árfolyam szerint számítandók, de névértékkel felfelé számításba nem vehetnek.
Posta útköz felhívóit ajánlatok és bányapénzek térti bevételnyel adandók fel. Budapest, 1901. november hóban. Az igazgatóság

Magyar kir. Államvasutak 181110/901. sz.

Hirdetmény.

(Podgyász és darabárú küldevények megjelölése és a podgyász régebbi ragaszárú czáinak eltávolítása a feladó részéről).

A magy. kir. Államvasutak igazgatósága a karácsonyi ünnepek előtti utazási és nagyobb áru forgalmi időszakra beállítással ismételten felkéri az utasok szállítói részéről érdekeltek a szállításra feladott podgyász darabokban a rendeltetési állomást, egyéb darabárúkat pedig ezen kívül még a címzett nevét, holgári állását és lakását a magy. részéről kitüntetni sziveskedjék.

A cím legalkalmasabban magára a burkolatra, vagy arra egész terjedelmében ragasztandó papírra írlandó s csak, ha ez nem volna lehetséges, az a darabhoz erősítendő fátáblákra, bódárrakra vagy erős lemezpapírra írlandó.

A közönség a vasut ill. irány támogatása melletti a podgyász, illetve darabárú helyes szállítást és pontos kiszolgálást, nagy mértékben megkönnyíti és elősegíti, sőt biztosított a szerző magának arra, hogy a magy. kir. Államvasutak a vasuti közegek által iránylag legkésőbb 1901. évi december hóban a közönség előforduló téves bérkezések és ültetvények a lehető leggyorsabban idő alatt kideríttessenek és helyreigazítsanak.

Az utasok, illetve szállító közönség figyelem egyben felhívatik az Ülészabályzat 31. §-ára, mely szerint a podgyász darabokban korábbi vasuti, postai vagy más nemű szállítási jeleknek lenni nem szabad. Ha ezen szabály figyelmen kívül hagyása következik a podgyász eltérve, a vasut az ebből származó kárért nem felelős.

E szerint tehát előszörben a feladónak áll érdekelben hogy a podgyász darabokban levő régebbi ragaszárúkat a podgyásznak újabb feladásra elől eltávolítsa. Budapest, 1901. december hóban. Az igazgatóság.

GŐZEKÉKET, GŐZ-UTIHENGEREKET és GŐZ-UTIMOZOONYOKAT

a legtekélyesebb szerkezettel és legolcsóbb árak mellett szállít

JOHN FOWLER & Co.

Telefén 43—50. BUDAPEST—KELENFÖLD a vasútállomás közelében.

Irodá, raktár, javítóműhely.

Közlekedés vasúton és villamos vasúton.

Gazdák Biztosító Szövetkezete

Budapest, VIII., Baross-utca 10. sz. II. emelet

az Országos Magyar Gazdasági Egyesület

ugyis mint a

Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége
erkölcsei támogatásával. Alakult: 1900.

Biztosítéki alap:

Kormány hozzájárulás: 400,000 kor.
Alapítványok és üzletrészekben: 1,200,000 kor.
Összesen: 1,600,000 kor.

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkáruk ellen.

Az üzlet eredményében biztosított lapok a díjarányban részesülnek.
Biztosítási ajánlatokat elfogad közvetlenül a központ vagy a képviselőket
közvetítésével és felvilágosítással és nyomtatványokkal minden irányban
készséggel szolgál.

1898

az igazgatóság.

Knuth Károly

mérnök és gyáros.

GYÁR ÉS IRODA:

BUDAPEST,

VII. ker., Garay-utca 6-8. szám.

Hivatal: Központi-, víz-, lég- és gőzfűtések, lég-
szusz- és vízvezetékek, csatornázások, szellő-
tűtések, csövek, szivattyúk, vízerőművi emelő-
gépek stb., nemkülönben kőszén-, olaj- és peko-
rősem váladékból nyert gázok értékesítését
széles körű létesítést, városok, indó-
házak, nagyobb épületek és gyárak számára.

Tervek, költségvetések, jóváhagyott előirányzatok
gyorsan készülnek.
Legjobb minőségű közzeg-csövek raktáron.

TELEFON:
43-50-51
„CERES” BUDAPEST.

KRAMER LIPÓT BUDAPEST,

V., Akadémia-utca 10. szám.

A legjutányosabb árakon ajánl:

Oliva gépolajat, repceolajat, ásványkenőolajat, hengerolajat, lámpaolajat, petrolomot,
kocsikenőcsőt, sürtétt gépkencőst, olvasztott szinifagygyút, kenőzsappant, kékkövet, kén-
virágot, Raffia-háncsot, saponáriát, creolint, carbolooleumot, fedőállkott, zsákot, ponyvát, mű-
trágyát és minden e szakba való eszköket.

Továbbá: **Disznósírt, szalonnát a legolcsóbb napi árban.**

Szalonnáról lerázott só.

Mezőgazdasági vetőmagvakat, szavatolt jó minőségben.

Arjegyekkel és részletes külön ajánlatokkal kívánságra készséggel szolgál.

TAKÁCS OSZKÁR

gépgyára

BUDAPEST, Kőrösi-utca 8. sz.
Üllői-út mellett.

Adóháza jól felszerelt műhelyes mindenemmel, gőzcséplőkészletek

javítására

RAKTÁRON TART:
mindennemű mezőgazdasági gépeket és esz-
közöket, u. m.: vetőgépeket, resztákok, székelt
mészolókat, szeszcsavargókat. 3241

Járgányos és tisztító cséplőkészleteket.
Raktáron tart: kijavított gőzcséplőkészleteket, valamint az Előző Magy.
Gazd. gépgyárban készült új gőzcséplőgarnitúrákat.
Csereüzletek keltetnek. — Mérések árak, kedvező ártétel feltételek.

SACK RUDOLF egyedüli képviselője Magyarországon

PROPPER SAMU

Budapest, Váci-körút 52. szám.

Melőre bebiztosítom, hogy Sack Rudolf világhí-
rű gyártmányai eredeti minőségben
csak nálam kaphatók:
ajánlom köznevelésügyi egyetem és főbbvas
iskolákban kívül nek is dombos talajra egyaránt
kitűnően alkalmas sorba- és szára verő-
gépeimet

szeszcsavargó, repavágó gépeimet.
Kézi, járgány- és gőshajtásra
járgányaimat a jóvalkor legjobbnak
tekintett takarmánypároló

és kézi hékeltet a minden egyéb gazdasági gépe-
ket és eszközöket.
Mindenkör kimerítő árjegyzék és kiegészítő
felvilágosítások.

Hirdetések

felvetetnek a kindiönvitalban

Budapest, IX., Üllői-út 25. szám Köztelek.

KALMÁR VILMOS

Budapest, VI. ker., Teréz-körút 3. sz.

a csehországi Thomas-művek magyarországi vezér-
képviselője ajánl:

Thomasfoszfátlisztet (Thomassalak),

„Martellin” dohánytrágyát,

Eredeti stassfurti kálisók és kalmított.

A műtrágyák beltartalmáért szavatolok.

Pontos és lelkiismeretes kiszolgálás.